11ν 1935

ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ

Ο ΑΓΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΕΝ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΟΝ ΚΑΙ ΜΕΤΟΧΙΟΝ ΤΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΤΟΥ ΑΘΩΝΟΣ

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΣΤ' ΤΟΜΟΥ ΤΩΝ «ΘΡΑΚΙΚΩΝ»

ΤΥΠΟΙΣ: Ι. Λ. ΑΛΕΥΡΟΠΟΥΛΟΥ & ΣΙΑΣ
ΟΔΟΣ ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ 23Α • 23
ΑΘΗΝΑΙ
1935

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

BK
K320

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
026000334237

Αριθ. εισ. 139028

ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΑ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ

Ο ΑΓΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΕΝ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΟΝ ΚΑΙ ΜΕΤΟΧΙΟΝ
ΤΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΤΟΥ ΑΘΩΝΟΣ

Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἁγιορειτικῶν μετοχίων
(ἀπόσπασμα ἐκ τῶν Θρᾳκικῶν τόμ. ΣΤ')

ὑπὸ ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ 1935

ΤΥΠΟΙΣ ΑΛΕΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ 23

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΤΩ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΩ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ
ΠΡΩΗΝ ΧΙΟΥ ΠΕΠΝΥΜΕΝΩ ΚΑΙ ΗΡΩ·Ι· ΙΕΡΑΡΧΗ
ΚΥΡΙΩ ***ΠΟΛΥΚΑΡΠΩ***
ΤΕΛΕΥΤΑΙΩ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΕΝΕΚΕΝ ΤΗΣ ΑΥΤΟΥ ΕΥΛΑΒΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
ΑΓΙΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟΝ,
ΚΑΙ ΑΝΘ' ΩΝ ΕΜΟΙ ΑΓΑΘΩΝ ΕΙΡΓΑΣΑΤΟ
ΩΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ
ΕΥΣΕΒΑΣΤΩΣ
Ο ΠΟΝΗΣΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ο ΑΓΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΕΝ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΟΝ ΚΑΙ ΜΕΤΟΧΙΟΝ ΤΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΤΟΥ ΑΘΩΝΟΣ

«Τῆς ἐπιφανοῦς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἑλληνικῆς κοινωνίας, τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει δῆλά γε δή, καλὸν καὶ ὅσιον κρίνω νὰ συλλέξωμεν, μάλιστα νῦν, ἱστορικὰ μνημεῖα παριστῶντα τὴν φιλογένειαν τῶν κατοίκων καὶ τὴν πρὸς τὰ γράμματα ἀγάπην, τὰς ὑπὲρ εὐεξίας τῶν ἱερῶν καὶ κοινωφελῶν αὐτῶν καθιδρυμάτων ἐνεργείας τεκμηριούσας τὰ πρὸς ἑαυτούς, τὰ πρὸς τὴν κοινωνίαν καὶ τὰ πρὸς τὸν Θεὸν καθήκοντα».
(*Μανουὴλ Γεδεὼν* ἐν Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ, τόμῳ ΛΓ', σ. 85, ἔτους 1913).

Τὰς πρώτας εὐλαβείας ἐνδείξεις τῶν Ἀδριανουπολιτῶν πρὸς τὸν Ἄθω ἀνακαλύπτομεν ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ ἐνταῦθα μοναστικοῦ βίου. Κατὰ ζωηρὰν παράδοσιν τρεῖς ἄρχοντες τῆς Ἀδριανουπόλεως *Ἀθανάσιος*, *Νικόλαος καὶ Ἀντώνιος* κατατεθέντες ἕκαστος ἀνὰ τρεῖς χιλιάδας φλωρίων προσῆλθον πρὸς τὸν ὅσιον *Ἀθανάσιον*, τὸν τῆς Μεγίστης Λαύρας δομήτορα, καὶ ἀπεκάλυψαν αὐτῷ τὸν εὐαγῆ σκοπὸν νὰ ἱδρύσωσι μονήν, καὶ οὗτος πείσας ἀπέστειλεν αὐτοὺς καὶ ἀνήγειραν τὴν τοῦ Βατοπεδίου μεγαλοπρεπῆ μονήν.[1] Ἡ κλεινὴ πόλις, ἥτις ὡς προπύργιον κατὰ

---

1) Προσκυνητάριον τοῦ ἁγίου Ὄρους τοῦ Ἄθωνος συγγραφὲν ὑπὸ . . . Ἰ ω ά ν ν ο υ Κ ο μ ν η ν ο ῦ (Βενετία 1861), σ. 28. Εἰς τὸν βίον καὶ τὴν Διαθήκην τοῦ ὁσίου πατρὸς οὐδὲν τοιοῦτον ἀναφέρεται.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τῶν ἀτὸ Βορρᾶ ὑπῆρξεν ἔνδοξος κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους, συνδέεται μετὰ τῆς Λαύρας καὶ ἄλλως πως: ***Ἰωάννης ὁ Τσιμισκῆς***, ὁ συμπληρώσας εἰς τὴν κτίσιν τῆς μονῆς τὸ ἔργον τοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ, ἀνεστήλωσε τὴν ἀθανασίαν αὐτοῦ διὰ τῆς ἀνεγέρσεως κολοσσιαίου πύργου πρὸς τὸ ΝΔ ἄκρον αὐτῆς—Πύργος τοῦ Τσιμισκῆ μέχρι νῦν καλεῖται—Τὸ αὐτὸ συναντῶμεν καὶ εἰς τὸ κάστρον τῆς Ἀδριανοῦ, ἔναντι τοῦ Λαυριωτικοῦ μετοχίου, ὡς μαρτυροῦσι καὶ τὰ μεγάλα κεραμικὰ γράμματα :

«Κύριε βοήθει τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ φιλοχρίστῳ βασιλεῖ ἡμῶν Ἰωάννῃ». [1])

Ἀλλ' ἡ πόλις καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν δὲν ἀπώλεσε τὴν εὐκλειαν. Ἐπειδὴ ὑπῆρξεν ἡ πρώτη βάσις τῶν ἐπιτυχιῶν τῶν Τούρκων, ***Σελὴμ*** ὁ Α' υἱὸς τοῦ *Βαγιαζήτ*, ἀνήγειρε τὸ μεγαλοπρεπέστατον τέμενος, οὗ ὅμοιον οὐδαμοῦ ὑπάρχει (ἐν ὅλῳ ἔχει 999 παράθυρα! [2]) καὶ ὅπερ μετὰ τῶν λοιπῶν 6 ἀποτελοῦσιν οἱονεὶ ἑπτάφωτον λαμπάδα (;). Τούτου ἕνεκα δὲν ἔπρεπε νὰ ὑστερήσῃ καὶ ἡ τῶν χριστιανῶν εὐλάβεια πρὸς τὰ θεῖα ἀνεγείρουσα σεβάσματα τῆς ἑαυτῶν λατρείας ἀντίρροπα πρὸς τὰ τῶν ἀσεβῶν. Καὶ ὁ μὲν Παναγιος Τάφος ἐγκαίρως ἐκτήσατο μετόχιον, τὴν μεγαλητέραν τῶν ἐνοριῶν, τὸν ἅγιον Γεώργιον, [3]) καὶ τὸ ὄρος Σινᾶ Ἰωάννην τὸν Θεολόγον. ἀλλὰ καὶ αἱ τοῦ Ἄθω μοναὶ δὲν καθυστέρησαν. ***Θωμᾶς*** καὶ ***Γεώργιος*** οἱ ἀδελφοὶ ***Κριτόπουλοι*** [4]) ἀνήγειραν τῷ 1591 πατριαρχικὸν σταυροπήγιον ὑπὲρ τῆς μονῆς τοῦ Παντοκράτορος ἐπ' ὀνόματι τοῦ τιμίου Προδρομου. [5]) Ἄλλος πρὸ τούτων εὐσεβὴς γόνος τοῦ οἴκου τούτου ἔδωκε τῇ Λαύρᾳ τῷ 1527 ἱκανὴν εἰσφορὰν κατὰ παλαιὸν τῆς Λαύρας κώδικα : «Ἀπριλίου η' τοῦ ἔτους ,ζλε' ἐλθὼν ὁ εὐγενέστατος ἄρχων κὺρ ***Κόμνος ὁ Κρητόπουλος*** ἐν τῇ ἱερᾷ συνίξει καὶ ἔδωκεν ἄσπρα ,βφ' (2500), ἵνα γένουν ἀδελφάτα δύο εἰς

---

1) Οἱ Τοῦρκοι ἐπὶ τοῦ πύργου ἀνήγειραν τριώροφον ἐσχάτως οἰκοδόμημα, ἐν ᾧ ἔστησαν τὸ μέγα ὡρολόγιον τῆς πόλεως καὶ τὰ πυροσβεστικὰ συνεργεῖα. Ὁ κ. Κ. Κουρτίδης ἄνευ ἀποδείξεων σοβαρῶν ἀμφισβητεῖ τὴν παράδοσιν καὶ θέλει Ἰωάννην τὸν Καντακουζηνὸν ὡς κτίτορα τοῦ πύργου. («Θρακικὰ» τόμ. Α' 1928, σ. 40 ἑ.).

2) Ὁ ἀρχιτέκτων ἦν χριστιανὸς Βυζάντιος, ὅστις ἔκτισεν ἔπειτα καὶ τὸ τέμενος τὸ ἐν Φαναρίῳ (Ὑψηλάντου, τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν σ. 14). καὶ ἀνεψιὸς τοῦ φιλοτεχνήσαντος τὸ ἐν Σταμπούλ ἀντικατεστῆσαν τοὺς ἁγ. Ἀποστόλους περιώνυμον τέμενος. Τὴν πρώτην τοῦ τζαμίου περιγραφὴν παρέχει ἡμῖν ὁ Ναζιανζοῦ Ἰγνάτιος (βλ. «Θρακικὰ» Β' σ. 68).

3) Τῷ 1702 (ἔνθ' ἀνωτ. σ. 73).

4) Ἐν τῷ «Θεοκλήτῳ Πολυείδει» σ. 23 ἐξήνεγκα γνώμην, ὅτι ἐντεῦθεν κατήγετο καὶ ὁ πολὺς Μητροφάνης ὁ Κριτόπουλος.

5) Actes du Pantocrator par L. Petit, (Πετρούπολις 1903) σ. 47 τὸ ἀφιερωτικὸν τοῦ Ἱερεμίου σιγίλλιον, σ. 53 ἀφιέρωσις οἰκίας κ.τ.λ. ἡ μονὴ ἀπὸ πολλοῦ ἐστερήθη τοῦ μετοχίου τούτου.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

τὸ νοσοκομίων». [1]) Τῷ 1815 ὁ εὐλεὴς Ἀδριανουπόλεως μητροπολίτης ***Δωρόθεος ὁ Πρώιος*** τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τσιρμενοῦ μονὴν Πέτρου καὶ Παύλου, τὴν ἐπιλεγομένην Λαμποῦς προσήρτησεν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ξηροποτάμου ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ᾖ «οὐ μόνον σχολεῖον τῆς μοναχικῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ παιδευτήριον καὶ γυμνάσιον τῶν νεανίσκων ὅλων τῶν πέριξ ἐκείνων χωρίων», [2]) ἀναθέμενος τὴν κυβέρνησιν τῆς νεοδμήτου ταύτης μονῆς εἰς τὸν «πρώην μὲν τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας χρηματίσαντα... νῦν δὲ ἡμέτερον ἀρχιδιάκονον κύριον ***Μεθόδιον*** Κρῆτα, μέλος ὄντα τῆς ἐν τῷ τοῦ Ξηροποτάμου ἱερῷ μοναστηρίῳ ἱερᾶς Συνάξεως τῶν πατέρων, ἄνδρα θεοπρεπῆ καὶ σεβίσμιον», ὡς γράφει αὐτὸς ὁ *Πρώιος* ἐν τῇ περὶ τούτου ἀποφάσει τῆς γ΄ Ἀπριλίου τοῦ 1815. [3]) Ἀλλ' ἡ τοιαύτη διάταξις δὲν ἠὐνόει τὰ ἰδιαίτερα τοῦ Ξηροποτάμου συμφέροντα· διὸ καὶ ἐνωρὶς ἀπεξενώθη τῆς Λαμποῦς. Δὲν γνωρίζω τίνες ἄλλαι τῶν ἀθωιτίδων μονῶν εἶχον κτήσεις ἐν Ἀδριανουπόλει· πάντως ὅμως ἡ τῶν Ἰβήρων, εἰς ἣν προσῆλθε καὶ ἐκάρη μοναχὸς ἀρχομένου τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος ὁ ἱεροφάντωρ τῆς ἐθνικῆς ἰδέας ***Θεόκλητος ὁ Πολυείδης***, ὁ Ἀδριανουπολίτης, ἵνα ἐκεῖθεν ἐξορμήσῃ καὶ ἀγωνισθῇ μετὰ τῶν Ἑνετῶν πρὸς ἐκδίωξιν τῶν Τούρκων ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, καὶ μεταβῇ ἔπειτα εἰς Γερμανίαν, ὡς ἐθναπόστολος πρὸς δ.ενέργειαν σταυροφορίας διὰ τὴν ἀπολύτρωσιν τῶν ὑποδούλων χριστιανῶν, συντάξας πρὸς τοῦτο καὶ διαδούς, ὡς ἐν ἐκτάσει ἀπεδείξαμεν, καὶ τοὺς ὑπὸ τὸ πολυθρύλητον τοῦ ***Ἀγαθαγγέλου*** ὄνομα γνωστοὺς Χρησμούς. [4]) Ἐν τῇ

---

1) Κῶδιξ Ἀδελφαταρίων σ. 439· Ἐντεῦθεν καὶ ὁ Μητροφάνης ἐμόνασεν ἐν Ἄθῳ ἐξάγεται, ὅτι, ὅθεν καὶ ὁ Ῥενιέρης καλεῖ αὐτὸν ἀθωνίτην (ἐν τῇ περισπουδάστῳ αὐτοῦ πραγματείᾳ περὶ τοῦ διαπρεποῦς τούτου ἱεράρχου σ. 10), συνέταξε δὲ καὶ κανόνας εἰς τοὺς 40 μάρτυρας σωζομένους ἐν τῷ 51 κώδικι τῆς ἐν Θεραπναῖς μονῆς τῶν 40 μαρτύρων.

2) Ἡ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει... μονὴ τοῦ Ξηροποτάμου ὑπὸ προηγ. Εὐδοκίμου, σ. 111 φέρει ἔτος 1811 τὸ ἀφιερωτήριον (σ. 110—113) τῇ 7 Ἀπριλίου.

3) Ἐδημοσιεύθη ἐν «Θρακικοῖς» Α΄ (1928) σ. 295—8 πλῆρες μετὰ τῆς ὀρθῆς χρονολογίας 1815.

4) Τὸ Λεύκωμα ἢ τὴν Φιλοθήκην τοῦ Πολυείδους τῆς περιοδείας ἀνὰ τὰς Γερμανικὰς χώρας ἀνακαλύψαντες εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἰβήρων προέβημεν εἰς διεξοδικὴν αὐτοῦ περιγραφὴν καὶ ἀνάλυσιν εἰς τοὺς τόμους Γ΄—Ε΄ (1932—34) τῶν «Θρακικῶν» ἐν σελίσι μέχρι τοῦδε 235, ὑπὸ τὸν τίτλον: Θεόκλητος ὁ Πολυείδης καὶ τὸ Λεύκωμα αὐτοῦ (1731—1733) ἐν Γερμανίᾳ ἐξ ἀνεκδότου κώδικος—Ὁ Φιλελληνισμὸς τῶν Γερμανῶν. Τὸ κείμενον ἤτοι τὸ λεύκωμα δημοσιευθήσεται εἰς τὸν Ζ΄ τόμον τῶν «Θρακικῶν».

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

σχολῇ τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐξεπαιδεύθη καὶ ἕτερος τοῦ *Πολυείδους* ὁμότροπος, ὁ Ἀλέξ. ***Ἑλλάδιος***. ὡς ἐκ τούτου φαίνεται ἡ σχολὴ αὕτη κινουμένη ἐλευθεριώτερον μακρὰν τῶν ὀμμάτων τοῦ ἀπηνοῦς τυράννου παρεσκεύαζε τοὺς ἱεροφάντορας τῆς τοῦ Γένους ἀπελευθεράσεως. Πολυειδεῖς καὶ πολύμορφοι χρησμοὶ ἐθνικοὶ ἐντεῦθεν ἔχουσι τὴν καταγωγήν. [1]) ὅτι δὲ ὑπῆρχε τοιαύτη σχετικὴ ἐν τῇ ἀποκέντρῳ ταύτῃ πόλει ἐλευθερία, ἀποδεικνύει τὸ γεγονός, ὅτι πολλαὶ ἰδιαίτεραι σύνοδοι καὶ συνδιασκέψεις πατριαρχῶν καὶ ἀρχιερέων ἐγένοντο ἐνταῦθα, καὶ οἱονεὶ ἐράσμιον ἐθεωρεῖτο ἐνδιαίτημα τῶν Σουλτάνων καὶ τῶν τοῦ Γένους ταγῶν. [2])

Πανοραματικὴν ἐν μέσῳ τῆς πόλεως, «εἰς τὸ κάστρον» λεγόμενον, κατεῖχε θέσιν ὁ ἅγιος Στέφανος τῆς Λαύρας, ἀφιερωθεὶς τῷ 1608 ὑπὸ τοῦ πρωτοσυγκέλλου τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας ***Φιλήμονος*** Ἀδριανουπολίτου, ἵνα ἐν ὅσῳ ζῇ ἀπολαμβάνῃ ἀπὸ τοῦ ὑπὸ τῆς μονῆς ἀποστελλομέ-

---

1) Παραλείπω τοὺς παλαιοτέρους (βλ. ἔνθ. ἀνωτ. σ. 142 ἑ.) καὶ ἀναφέρω τὸν ὑπὸ τοῦ Δ. Παπαγιαννάκου ἐξ ἁγιορειτικοῦ δημοσιευθέντα κώδικος «χρησμὸν τῆς Θράκης» (βλ. ἐθνικοὶ χρησμοὶ ὑπὸ Γερμανοῦ προηγουμένου Βατοπεδινοῦ (Καβάλλα 1916) σ. 7—9, προλέγοντα (!) ὅπως συνέβησαν τὰ τελευταῖα τραγικὰ γεγονότα).

2) Εἰς ἐναργῆ τούτου μαρτυρίαν παραπέμπω εἰς τὸ βιβλιαρίδιον τοῦ κ. Μ. Γεδεών: Γράμματα ἐκ τῆς Ἀδριανοῦ πόλεως (1689—1729) Κ]πολις, 1913, καὶ Motraye Voiyage τόμ. Ι 396. Εὐφήμως γράφουσι καὶ ἄλλοι περιηγηταὶ περὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως τὴν μετὰ τὴν ἅλωσιν σπουδαιότητα χαρακτηρίζει ὁ πατρ. Θεόληπτος (1517) ἐν γράμματι πρὸς τὸν Ἀδριανουπόλεως δημοσιευθέντι ἐν τῇ Ἱεροσ. Σταχυολογίᾳ (Α΄, σ. 478—80) λέγων ὅτι αὕτη «τὰ μὲν δευτερεῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔχει, τὰ πρωτεῖα δὲ πασῶν τῶν κατὰ τὴν δύσιν πόλεων ἁρμοζόντως αὐχεῖ». Ἔγγραφον δὲ ἀποδιδόμενον εἰς τὸν μέγαν ρήτορα Μανουὴλ τὸν Κορίνθιον, ἀποσταλὲν πρός τινα τῶν τῆς Ἀδριανοῦ μητροπολιτῶν (ΙΕ΄—ΙΣΤ΄ αἰῶνος) περὶ τῆς ἐν ἐκεῖ ἀναφυείσης θεολογικῆς ἔριδος περὶ παραδείσου καὶ ψυχῆς μαρτυρεῖ, ὅτι οὐκ εὐαρίθμους εἶχε τότε λογίους ἡ Ἀδριανούπολις καὶ κίνησιν πνευματικὴν οὐ τὴν τυχοῦσαν (βλ. Μ. Γεδεών, Ἡ ἐκκλησία τῆς ἐν Θράκῃ Ἀδριανουπόλεως ἐν Ἐκκλ. Ἀληθ. ΚΔ΄ 1901, σ. 375 ἑ.). Δογματικὴν ἐπιστολὴν στέλλει ὁ πατριάρχης πρὸς τὸν Ἀδριανουπόλεως σωζομένην ἐν κώδ. 512 τῆς μονῆς Ἰβήρων.

Ὁ Κύριλλος προηγούμενος Λαυριώτης ἐν τῷ Περιεκτικῷ κανόνι «τῶν ὅσα δοκοῦσιν εὐάρμοστα ἐν ταῖς βασιλείαις» σωζομένῳ ἐν τῷ «Κήπῳ Χαρίτων» (Κώδ. Λαυρ. Ω 53) ἀφιεροῖ τὸ ἑξῆς πρὸς ἔπαινον τῆς Ἀδριανουπόλεως τροπάριον (σ. 338).

Ὠδὴ ζ΄. Πρὸς τὸ Θεοῦ συγκατάβασιν.

Ψεκάδας χαρίτων σοι, πολλὰς ὁρῶμεν Ἀδριανούπολις· μέσον γὰρ ὑδάτων τριῶν ἀναπαύῃ, καὶ μέγα τζαμί, καὶ τὴν ἀρίζηλον ἔχεις μητρόπολιν, τὰ θαυμαστὸν τὸ τσαρσί, καὶ τὴν σκουρτζίναν καλήν.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

νου ἐφημερίου τὰς ἡμίσεις τῶν προσόδων, ὡς ἐν τῷ Α΄ τῶν κατωτέρω δημοσιευομένων ἐπισήμων ἐγγράφων διαλαμβάνεται. Ἄλλας εἰδήσεις περὶ τοῦ μετοχίου τούτου σταχυολογῶ ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς τὰς ἑξῆς: Κῶδ. Μεγ. τοῦ ἀρχείου τῆς Λαύρας φ. 5β.

«***Ὑπόμνημα*** διὰ τὸν ναὸν τοῦ πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου τὸ ὄντι ἐν τῇ Ἀδριανουπόλι.

«Ἦλθον εἰς Ἀδριανούπολι ἐν ἔτους ,ζριζ (1609), ἰνδικτιῶνος ζ΄, ἐν μηνὶ ἰουνίῳ εἰς τὰς ι΄, ἡμέρᾳ σαββάτῳ, ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος ***Ἰωακεὶμ*** ἱερομόναχος ἐκ τῆς ἀθωνικῆς καὶ ἱερᾶς βασιλικῆς μεγίστης Λαύρας ἐφιμερεύειν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, ὃ προσηλωθὲν εἰς τὴν προριθεῖσαν μεγάλην Λαύραν ὑπὸ τοῦ ὁσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις καὶ ἁγίου προτωσυνγγέλου τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας κυροῦ ***Φιλήμωνος*** εἰς ψυχικὴν αὐτοῦ σωτηρίαν· ἐτελιόθη δὲ καὶ ἡ ἀνάκτησις τοῦ θείου ναοῦ τούτου ἀπὸ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου αὐτοῦ τε καὶ τοῦ ***γέρο Δήμου*** κατὰ τῷ ,ζριθ΄ (1611), ἰνδικτιῶνος θ΄, ἐν μηνὶ ἰουνίῳ εἰς τὰς θ΄, προεδρέβων εἰς Ἀδριανοῦ πόλιν κυροῦ ***Ἀνθήμου*** καὶ πατριαρχοῦντος εἰς Κωνσταντινούπολιν κὺρ ***Νεοφύτου***, εἰς ἡμερίαν ἐμοῦ ***Ἰωακεὶμ*** ἱερομονάχου τοῦ ***Σηδεροκαψίτου***».

Ὑπόμνημα

«Κατὰ δὲ τῶ χιλιοστῷ ἑξακοσιοστῷ ἑνικωστῷ γῷ ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ σεσαθρομένος ὢν ὁ ἄνωθεν ναὸς τοῦ ἁγίου προτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, τέως ἀνειγέρθη ἐκ βάθρων ἐξ αὐτῆς τῆς κρηπίδος ὑπὸ τοῦ πανοσιωτάτου προηγουμένου κυροῦ ***Γρηγορίου*** Λαυριώτου, κατ' ἐπιτροπὴν τῆς ἱερᾶς συνάξεως τῆς Λαύρας. γέγονεν καὶ ἔξωδος ἐπέκεινα τῶν δέκα χιλιάδων γροσίων».

Ὑπόμνημα

«Περὶ τὴν τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἡμετέραν ἐκκλησίαν εἰς Ἀδριανούπολιν ἐπὶ ἔτους ,αψλδ΄ (1734). Ἀρχιγὸς ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν ὁ κύριος ***Καλλίνικος*** προηγούμενος καὶ ἅγιος σκευοφύλαξ, πάλαι ἤδη διὰ τεσσαράκοντα τριῶν ἐτῶν παρελευσωμένων πεπαλαιωθεῖσαν τελείως, οἱ ὀντάδες ἀνηγέρθεισαν ἐκ θεμελίων καὶ τὰ πάντα ἀνεκαινίσθησαν καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐγένετο ἀνακαίνισιν μικράν, πλὴν μετὰ πλείστης μοχθηρίας καὶ ἄκρας βαρυτάτης ἐξοδίας, διὰ βαλαντίων ιβ΄, δώδεκα. Κύριε κύριε, δόξα σοι».

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ἐκ τῶν «ὑπομνημάτων» τούτων γίνεται δῆλον, ὅτι ἐν διαστήματι ἑκατονταετίας τρὶς ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων ὁ ἅγιος Στέφανος, καὶ δὴ ὅτι ὁ *Φιλήμων* ἐκεῖνος εἶχε καταλείψει ἀτελὲς τὸ οἰκοδόμημα καὶ διὰ συνδρομῆς καὶ τοῦ *γέρο-Δήμου* ἐπεπεραιώθη· τοῦτο δὲ ἀντετάχθη πρὸς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου *Κυρίλλου* (Β', 20) διεκδικοῦντας δικαιώματα. Ἔτι δὶς ἐν τῷ μεταξὺ ἀποτεφρωθὲν τὸ μετόχιον ἀνηγέρθη ὑπὸ τῆς μονῆς, ὡς μαρτυροῦσι τάδε :

φ. 4ο. «Περὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ μετοχίου ἡμῶν τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει ταῦτα τὰ ἑξῆς γεγραμμένα εἰσὶν ἄνωθεν τῆς ἀριστερᾶς μικρῆς πόρτας τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Στεφάνου εἰς τὸ ἔσω μέρος, εἰς μάρμαρον λευκὸν ἐγκεχαραγμένα.

«Ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων (ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν πυρκαϊὰν τελείως ἐχάλασεν) ὁ θεῖος καὶ πάνσεπτος οὗτος ναὸς τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου καὶ τετελείωται διὰ συνδρομῆς κόπου τε καὶ ἐξόδου τοῦ πανοσιωτάτου ἁγίου προηγουμένου κυρίου *Γρηγορίου*, τοῦ ἐκ νήσου Πάρου, κατὰ τὸ ᾳχμ' ἔτος κατὰ μῆνα μάρτιον. ἱστορίθη δὲ αὖθις διὰ δαπάνης καὶ κόπου τοῦ ἄνωθεν κατὰ τὸ ᾳχνε' ἔτος, μετόχιον καὶ σταυροπήγιον ὑπάρχον ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς τῆς σεβασμίας καὶ βασιλικῆς μονῆς τῆς ἁγίας μεγίστης Λαύρας».[1])

«Τῷ ᾳψμζ' ἔτει

ἡγουμενεύοντος τοῦ πανοσιωτάτου ἁγίου ἡμῶν προηγουμένου κυρίου *Ἀνθίμου* ἐν τῷ τῆς Ἀδριανουπόλεως ἡμετέρῳ μετοχίῳ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου γέγονε μεγίστη πυρκαϊά, ὥστε τὸ ἓν τρίτον τῆς αὐτῆς πόλεως συνέβη πυρποληθῆναι, ὁμοῦ καὶ ἓν μέρος τοῦ αὐτοῦ μετοχίου ἡμῶν, ὅπερ τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ ῥηθεὶς προηγούμενος κὺρ *Ἄνθιμος* δι' ἰδίων ἀναλωμάτων ἀνανέωσεν, ὡς καὶ νῦν ὁρᾶται· ἔτι δὲ καὶ τὴν τῆς ἐκκλησίας στέγην πατηθεῖσαν τότε ποσὶν ἀγαρηνοῖς διὰ τὴν πυρὸς κατάσβεσιν ἅπασιν ἐκερκμήδωσε καλώτατα, ὅπερ ἐνταῦθα ἐσημειώσαμεν εἰς τὴν τῶν μεταγενεστέρων περὶ τούτου διασάφησιν καὶ διάγνωσιν». (Ἐκ τοῦ εἰρημένου κώδικος).

Συχναὶ ἦταν αἱ πυρκαϊαὶ ἐν Ἀδριανουπόλει· ἐπὶ Σουλτὰν τῷ 1514 κατὰ τὸν *Ζυγομαλᾶν* «γέγονε... μέγας ἐμπρησμὸς ἐκ τοῦ μέρους τοῦ νοτιαίου ἐξαίσιος καὶ ἐμβὰς ἄχρι πολλοῦ διαστήματος, ὥστε ἀποτεφρωθῆναι καὶ τοὺς λίθους αὐτοὺς καὶ ἔρημον τὴν Ἀδριανούπολιν φαίνεσθαι». Turcograecia σ. 42.

---

1) Περιληπτικῶς ἀναφέρει τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην καὶ ὁ Ναζιανζοῦ Ἰγνάτιος (βλ. Περιγραφὴν Ἀδριανουπόλεως ἐν «Θρακικοῖς» Β', 1929, σ. 72, αἱ χρονολογίαι διορθ. τὸ ᾳχψδ' εἰς ᾳχμ', καὶ τὸ ᾳχψε' εἰς ᾳχνε'

Ἡ παρουσία τῶν πατέρων Λαυριωτῶν ἐν μέσῳ τοιαύτης ἀνεπτυγμένης κοινωνίας ἦν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐπωφελής. τὸ τοῦ ἁγιορείτου ὄνομα κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην ἦν παρὰ πᾶσι σεβαστόν· τοῦτο δὲ γίνεται κατάδηλον καὶ ἐκ τῆς μεθ' ἧς περὶ αὐτῶν ἐκφράζεται εὐλαβείας καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ μεγάλη Ἐκκλησία, καὶ τὰ πλούσια τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν ἀφιερώματα. Τὸ προσωπικὸν ἀπετελεῖτο συνήθως ἀπὸ 4—5 Λαυριώτας: ὁ ἡγούμενος, ὅστις ἔδει νὰ εἶναι σεβαστὸν πρόσωπον καὶ ἐκ τῶν προϊστομένων τῆς μονῆς, προηγούμενος ἢ ἀρχιμανδρίτης, ἐκ δύο ἱερομονάχων ἐφημερίων, ἑνὸς ἱεροδιακόνου καὶ τοῦ κανδηλανάπτου. Ψάλται συνήθως ἐλαμβάνοντο ἐντόπιοι. Ὁ ἡγούμενος ἦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν διακεκριμένων Λαυριωτῶν· τῷ 1785—90 εὑρίσκομεν ἐκεῖ τὸν μουσικοδιδάσκαλον προηγούμενον Σεραφείμ, ὡς καὶ κατὰ τὴν λήξασαν ἑκατονταετηρίδα τὸν καλλιφωνότατον προηγούμενον Κοσμᾶν Σταυρίδην, ἐκ τῶν ἀποφοίτων τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.[1]) Ἡ δρᾶσις αὐτοῦ δὲν περιωρίζετο ἐντὸς τῆς πόλεως, ὡς ἱεροκήρυκος καὶ πνευματικοῦ, ἐξήρχετο καὶ εἰς περιοδείας εἰς τὰ χωρία, ὅθεν συνήθως ἀπεστέλλοντο πλήθη εὐλαβῶν προσκυνητῶν εἰς Λαύραν κατὰ τὰς πανσέπτους ἑορτάς, εἶδος προσηλυτισμοῦ καὶ τοῦτο καὶ ἱερᾶς παιδαγωγίας— ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγα εἰσέπραττεν ἡ μονή. καὶ ἐφθάσαμεν κατὰ τὴν παιδικὴν ἡμῶν ἡλικίαν τὰ καραβάνια τῶν τοιούτων προσκυνητῶν ἐλαυνόντων ἐπὶ εὐσταλῶν ἵππων ἐν σεμνῇ παρατάξει, καὶ σκορπιζόντων διάφορα δῶρα καθ' ὁδὸν εἰς τὰ περίεργα παιδία. ἐπανερχόμενοι δὲ εἰς τὰς ἑστίας αὐτῶν ἐγίνοντο δεκτοὶ μετὰ ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐν ἱεροτελεστίαις ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων, διασκορπίζοντες τὰ ἁγιορειτικὰ ἐνθύμια καὶ ἀποκαλούμενοι χατζῆδες. Ἡ διάρκεια τῆς ἡγουμενείας ἦν πενταετὴς καὶ τὸ ἀποφερόμενον εἰς τὴν μονὴν τῆς πενταετίας εἰσόδημα ἦν περίπου ἀπὸ 15—20000 γρόσια κατ' ἀνώτατον ὅριον[2]), ἐκτὸς ἐκείνων ἅπερ ὠφελοῦντο οἱ ἐκεῖ πατέρες.[3])

---

1) Βλ. Ἐκκλ. Ἀλήθ. ἔτ. ΚΓ', 1903, σ. 472 περὶ Κοσμᾶ. Ἕτεροι προηγούμενοι κατὰ τὸ βον ἥμισυ τοῦ ΙΘ αἰῶνος ἦσαν Ἅγιος Θεσσαλονικεύς, Καισάριος Σμιαδίτης γέροντας τοῦ Κοσμᾶ, ὅστις καὶ ἀνεκαίνισε τὰ κτίρια τοῦ μετοχίου ὡς ἡ ἐντοίχιος ἐπιγραφὴ μαρτυρεῖ, Δανιὴλ καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ πνευματικὸς Εὐθύμιος Βολιῶται, Στέφανος Σικιώτης, Βασίλειος Βολιώτης, Διονύσιος Σκυριανός, Ζαχαρίας ἐξ Ἀνατ. Θράκης, Δαμιανὸς Κεφαλλήν, Ἐλευθέριος Θίσιος, καὶ ὁ τελευταῖος (1913—23) Ἰσαὰκ Ὑδραῖος.

2) Τὰ 20000 γρόσια ἀναλογοῦσι σήμεραν πρὸς 2000 λιρ. στερλίνας (βλ. Εὐλογίου Κουρίλα Λαυριώτου, Ἱστορία τοῦ Ἀσκητισμοῦ τόμ. Α' Θεσσαλονίκη 1929, σ. 158 περὶ τῆς τοῦ γροσίου ἀξίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

3) Τὸ κέρδος τούτων, τῶν 4—5 ἀδελφῶν ἔπρεπε νὰ εἶναι ἄλλα τόσα γρόσια.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Περιεργείας χάριν ἀντιγράφομεν ἐκ τοῦ μεγ. κώδικος τοῦ Λαυρ. ἀρχείου ἄρθρα τινὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸ μετόχιον τοῦ ἁγίου Στεφάνου καὶ τὸν ἐκεῖθεν εἰσρέοντα τῇ μονῇ πλοῦτον μαρτυροῦντα ἀπό τε τῶν εἰσοδημάτων τοῦ ναοῦ καὶ ἀπὸ τῶν προσκυνητῶν.

φ. 109β αψξθ' (1769), ἰανουάριος.

3000 γρόσια ἤφερεν μετριτὰ ὁ προηγούμενος κὺρ ***Γρηγόριος*** Θεσσαλονικεὺς ἐλθὼν ἀπὸ Ἀδριανούπολιν, ἀσύμοσεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Στεφάνου καὶ ἀναλόγια ὅπου ἔκαμεν ἐκεῖ καὶ ἱερὰ ἤφερε καὶ ἕνα ὀσπήτιον τῆς καλογραίας Μαγδαληνῆς ἔγραψεν εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, ὅλα ἔγηναν σούμα[1]). γρόσια .6000[2])

φ. 126 α αφπε' (1785), ἰανουαρίου ιε'.

Ἦλθεν ὁ προηγούμενος διδάσκαλος κὺρ ***Σεραφείμ***[3]) ἐκ τῆς Ἀνδριανουπόλεως καὶ μᾶς ἔταμε παράδοσιν.

Μετρητὰ	ἄσπρα	6000
Ἕτερα μετρητὰ ὁποῦ τὸν ἐγράψαμεν καὶ ἔδωκε τοῦ ἀρχιερέως διὰ τὴν ἐκκλησίαν, ὁποῦ ἐσυμφώνησε καὶ ἐπῆρε τὸ γρίμμα καὶ τὸ ἔφερεν εἰς τὸ μοναστήριον	»	1000
Ἕτερα ὁποῦ ἔδωκε μετρητὰ προτήτερα	»	455
Ἕτερα ἀπὸ τρεῖς προσκονταῖς (sic) ὁποῦ ἔστειλε μὲ τὴν ἁγίαν κάραν (ἴσ. προσκομιδαῖς)	»	250
Ἕτερα διάφορα τῶν ἀσπρῶν	»	245
Ἕτερα εἰς μερεμέτια τοῦ μετοχίου τῆς ἐκκλησίας	»	425:39
Ἕτερα διὰ κανδήλας καὶ μανουάλια καὶ διὰ ἕνα πολυκάνδηλον μὲ ἓξ κανδήλια καὶ διὰ τὸ ἀσίμωμα τῆς εἰκόνος τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους καὶ ἕνα κουτὶ ἀρτοφορίου, καὶ διὰ δύο δισκοπότηρα ὁποῦ ἀνεκαίνισε καὶ διὰ δύω ζυγαῖς ἱερὰ	»	2104:32
Διὰ τὸν σκῖ ὁποῦ ἦλθε διὰ τὸν μακαέτι τζερεμέ, τὰ ὁποῖα ἐδόθησαν μετρητὰ τῶν ἐπιτρόπων	»	260
Διάφορα[4]) τῶν δύω χρονῶν καὶ μισοῦ, διὰ τὰ χίλια γρόσια ὁποῦ ἐσύκωσαν ἀπεκεῖ	»	325
		5666:11

1) Καὶ ἕνα—σούμα διεγράφησαν

2) Τὸ γρόσιον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦν 10τλάσιον τοῦ νῦν χρυσοῦ γροσίου ἤτοι 2 φρίγκα χρυσᾶ (βλ. Εὐλογίου Κουρίλα Λαυριώτου Ἔνθ. ἀνωτ.).

3) Οὗτος ἦν διάσημος μουσικοδιδάσκαλος.

4) Ὅπερ νῦν λέγομεν διάφορον.

φ. 126β.

Διὰ τὸ μνημόσυνον ὁποῦ γίνεται τῆς δασκάλας ἕνα ὀσπήτιον, ὁποῦ ἀφιερώθη, εἰς τὸ ὁποῖον ἔκαμε οἰκονομηκῶς εἰς τοῦ *Βασίλι Σερπετζὶ* τὴν γυναῖκα, ὅτι χρεωστεῖ καὶ ἔλαβε γρίμμα ἀπὸ αὐτὴν βεβαιωμένον ἀπὸ τὴν μητρόπολιν τῆς Ἀνδριανουπόλεως	ἄσπρα	1000
Εἰς δεκαπέντε τουλούμια ἀμπέλι	»	350
Διὰ τὰ ἱερὰ ὁποῦ μᾶς ἔφερεν, δύω φελώνια, ἕνα στιχάρι, ἕνα μαλαματένιο ζωνάρι, ἕνα πετραχίλι, μία ποδιὰ διὰ τὴν μεγάλη πόρτα, δύω ζυγαῖς ὑποκάμισα καὶ μία ζυγὴ κεντητά, ἕναν ἀέρα κεντητὸν σίρμα ἀσημένιο διὰ	»	1108
Ἰδοὺ ἡ ὅ τισθεν σοῦμα	»	5666:11
καὶ γίνεται ὅλος ὁ λογαριασμὸς τῆς παραδόσεως		8124:11

φ.141 β

Τῶ αὐτῷ ἔτι (1795) ἦλθεν ὁ πανοσιώτατος προηγούμενος παπᾶ κὺρ ***Χρύσανθος*** ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ μᾶς ἔκαμεν παράδοσιν εἰς μετρητὰ γρόσια τέσσερις χιλιάδες καὶ τετρακόσια πεντήντα δύο, καὶ δύο χιλιάδες καὶ ἑπτακόσια, ὁποῦ ἐξόδευσεν ἐκεῖ μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸ μετόχιον διὰ τὴν πυρκαϊάν, ὁποῦ ἠκολούθησεν, καὶ ἔγινεν ὅλη του ἡ παρίδοσις χιλιάδες ἑπτὰ καὶ ἑκατὸν πενήντα δύο καὶ ἕνα ἐπιτραχήλιον διὰ γρόσια τριάντα.

φ. 144β.

Τῷ αὐτῷ ἔτι (1800) ἦλθεν ὁ πανοσιώτατος ἅγιος προηγούμενος κὺρ ***Ναθαναὴλ*** ἀπὸ τὸ ταξείδιον τῆς Ἀδριανοῦ, τοῦ ἁγίου Στεφάνου, καὶ ἔκαμεν παράδωσιν γρόσια 11748 ἤτοι γρόσια ἕνδεκα χιλιάδες καὶ ἑπτακόσια σαράντα ὀκτὼ, μετρητὰ μὲν ὀκτὼ χιλιάδες καὶ πεντακόσια, τὰ δὲ λοιπὰ μανδήλια καὶ ἱερὰ ἄμφια, ὁποῦ μᾶς ἔφερεν. ἐπρόσφερε 1) δὲ τὸν

---

1) Ἤτοι προυβίβασε δι' ἀποφάσεως τῆς τῶν προϊσταμένων τῆς μονῆς Συνάξεως. Οἱ ἡγούμενοι τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐν τῇ μονῇ Λαύρας οὔσης ἰδιορρύθμου ἦσαν ἀτελῶς τιτουλίριοι, ὡς νῦν οἱ προηγούμενοι, διὰ μίαν μόνην ἡμέραν χειροτονούμενοι ἡγούμενοι ἁπλῶς κατὰ τύπον.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

παπᾶ ***Γεράσιμον*** καὶ παπᾶ ***Ζιχαρίαν*** ἡγουμένους καὶ τὸν παπᾶ ***Κυπριανὸν*** ἐκκλησιάρχην.

φ. 156β.

(1805). Ἦλθεν ὁ πανοσιώτατος ἅγιος προηγούμενος κύριος ***Χρύσανθος*** ἀπὸ τὸ ταξείδιον τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ ἔκαμεν παράδοσιν γρόσια 5849 μετρητά, ἐπλήρωσε καὶ εἰς διαφόρους πόλιτζας, ὁποῦ τοῦ ἐτραβήξαμεν γρόσια 13503 = ὁμοῦ μὲ τὰ σκεύη καὶ μερεμέτια, ἐλογαριάσθησαν καὶ 800 γρόσια=τῆς βοηθείας ὁποῦ ἔδοσε εἰς τὰ 95 καὶ ἔγινεν ὅλη ἡ παράδοσις τῆς αὐτοῦ πανοσιότητος γρόσια 20152 ἤτοι εἴκοσι χιλιάδες καὶ ἑκατὸν πενῆντα δύω. ἐπροσφέρθησαν δὲ ἐκκλησιάρχαι καὶ ἡγούμενοι ὅ τε παπᾶ ***Μηνᾶς*** καὶ ὁ κὺρ ***Γαλακτίων***, οἱ ἐφημέριοί του.

Ὁ δὲ προηγούμενος τῆς αὐτοῦ πανοσιότητος κὺρ ***Γαλακτίων***, ὁ ἐφηρέριος, ἐξ ἰδίων του κόπων προσεκόμισεν ἓν ἅγιον ποτήριον μετὰ δισκαρίου ἀργυρόχρυσα, ὁμοῦ καὶ καλυμμάτων διὰ γρόσια 400 ἤτοι τετρακόσια. ἔτι προσέφερεν ἓν ἐπιτραχήλιον χρυσὸν, στόφα, καὶ ἓν φελόνι καινούριον καλόν, καὶ δύω μανδήλια χρυσὰ διὰ γρόσια 200, καὶ ἔγιναν ἅπαντα γρόσια 600.

Ὁ δὲ κανδηλάπτης γέρο ***Γαβριὴλ*** προσεκόμισεν γρόσια 1000 ἤτοι χίλια μετρητά, τοῦ ἐπιάσθησαν καὶ παράδοσις γρόσια 1500= μὲ τὸ νὰ ἐδούλευσε ἐκεῖσε εἰς ἅγιον Στέφανον τρεῖς προεστούς. εἶχε δόση κὶ κατὰ καιροὺς 300 ἐξ ἰδίων του καὶ ἔγινε ἅπασα ἡ παράδοσίς του γρόσια 2800 ἤτοι δύω χιλιάδες καὶ ὀκτακόσια γρόσια.

φ. 165α.

(1810). Τῇ ια΄ μαρτίου ἐλθὼν ὁ προηγούμενος κὺρ ***Διονύσιος*** ἐξ Ἀδριανοῦ ἐλογαριάσθη ἅπασα ἡ παράδωσις αὐτοῦ, καθὼς εἰς τὸ κατάστιχον τῆς χρονιᾶς φαίνεται εἰς γρόσια δεκαπέντε χιλιάδας καὶ τέσσαρα. ἐψηφίσθη δὲ ἡγούμενος ὁ ἱεροδιάκονός του ὀνόματι ***Ἡσαΐας***, ὅστις καὶ ἐγένετο τῇ πεντηκοστῇ τῆς ἁγίας Τριάδος.

Τοῦ ***Μανολάκη Ἀδριανουπολίτη*** τὰ ὅσα ἐμβάσθησαν διὰ τοῦ γέρου *Παχωμίου* καὶ τὰ ὅσα μέλλομεν νὰ λάβωμεν δι' ὁμολογίας παρὰ τοῦ συναφίου τῶν ἀμπατζήδων τῆς Ἀδριανοῦ γρόσια δύω χιλιάδας καὶ ἑκατὸν τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἐλάβομεν, ἡ δὲ χρεωστικὴ ἐκείνων ὁμολογία εἰς γρόσια 2500, καὶ συμποσοῦνται ἅπαντα γρόσ. 4648 διὰ νὰ κυβερνῆται ἐξ αὐτῶν, ἕως τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καὶ μετὰ θάνατον νὰ μένωσιν ἅπαντα εἰς τὸ μοναστήριον.

φ. 172 β.

(1813) 4325 εἰς μετρητὰ ἔδωσεν ὁ προηγούμενος κὺρ *Παρθένιος* ***Μπρούσαλης*** ἐλθόντος ἐκ τοῦ ταξειδίου τῆς Ἀδριανουπόλεως εἰς αὐτῷ

τῷ ἔτει, ὁποῦ ἐκεῖσε ἐταξείδευσεν χρόνια τέσσαρα. πρὸς τούτοις ἔκαμεν καὶ ἓξ ὁδα ἐκεῖσε εἰς τὸ ἱερὸν ἡμῶν μετόχιον ἅγιον Στέφανον καὶ οἰκοδωμὰς νέας, εἰς γκερεμὲν διὰ τὸν παπᾶ ***Δανιὴλ*** κριτικὸν καὶ εἰς νέα ἱερὰ ἄμφια, ὁ τοῦ ἔταμεν ἐκεῖσε διὰ τὴν ἐκκλησίαν, ὡς ἐν τῷ γενικῷ καταστιχῳ ἅπαντα ὀνομαστὶ φαίνονται καὶ συμποσῆται ἅπα[σα] ἡ παράδωσις αὐτοῦ διὰ τέσσαρα χρόνια εἰς γρόσια χιλιάδας δεκαεπτὰ καὶ ἐνενήκοντα ἑπτὰ καὶ παράδες 27· ἐκ ταύτης ὅμως τῆς παραδώσεως ἐλογίστηκαν εἰς παράδωσιν τῆς συνοδίας αὐτοῦ ἱερομονάχου παπᾶ ***Γαλακτίωνος*** γρόσια 1500 καὶ ἔγινεν ἐκκλησιάρχης καὶ ἡγούμενος· καὶ ἔτι ἐλογίστηκαν εἰς παράδωσιν τοῦ ἐν μοναχοῖς ***Δεοντίου*** Ἀδρενελῆ, συνοδία αὐτοῦ γρόσια 500, καὶ ἐπροσφέρθη γέροντας, καὶ ἔτι γρόσια 300 εἰς παράδωσιν τῆς τρίτης συνοδίας αὐτοῦ γέροντος ***Νεοφύτου*** καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν.

φ. 175α

(1814) 5722 : 30 ἡ μετρητὴ παράδοσις τοῦ ἐν Χριστῷ ἡμῖν ἀδελφοῦ τιμίου γέροντος κὺρ ***Παχωμίου*** ἐλθόντος ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως, ἐν ᾗ τὴν ἐκεῖσε ἐκκλησίαν ἡμῶν ἐπεστάτει εἰς μῆνας ὀκτώ, ἔφερεν ἐκεῖθεν καὶ τὰ τοιάδε : 1500 ἐξ ἱερῶν ἀμφίων, διαφόρων ἀσημικῶν, ἑνὸς ἀργυροχρύσου ἱεροῦ ποτηρίου, περιζώνια ὁλόχρυσα καὶ ἐκ μαργάρων, καὶ ἑτέρων ἄλλων εἰδῶν χρυσῶν 2500, ἐκ δύο ἀφιερωθέντων ὀσπητίων ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοῦ ἐπιστασίας γρόσια 1300, ἐκ τοῦ καλλωπισμοῦ καὶ . . . τοῦ ἐν μέσῳ τοῦ Σαραΐου συστηθέντος σχολείου μεθ' ἑνὸς ἀμπελίου δουνούμια (ἴσ. τουλούμια) τρία καὶ ἐνεπλήσθη ἅπας ὁ λογαριασμὸς τῆς ὀκτωμηνιαίου αὐτοῦ παραδόσεως γροσίων 11022 καὶ παράδες 30, ἐξ. ἐπιάσθη τῇ αὐτοῦ ὁσιότητι χιλιάδες γρόσια 4500, τῷ δὲ παπᾶ κὺρ ***Δοσιθέῳ*** συνοδίτῃ αὐτοῦ χιλιάδες γρόσια 4000, ὡσαύτως δὲ καὶ τῷ ἑτέρῳ αὐτοῦ συνοδίτῃ παπᾶ κὺρ ***Θεοκλήτῳ*** γρόσια χιλιάδες 2500, μεθ' ὧν ἐγένοντο ἀμφότεροι ἡγούμενοι τῇ ιε΄ ὀκτωβρίου.

Ὁ δὲ γέρων ***Παχώμιος*** τῷ 1814 κατ' ἐξαίρεσιν εἰς 8 μῆνας συνέλεξεν ἐκ τῆς ἐπιστασίας τοῦ μετοχίου 11022 γροσ. (φ. 175α) [1].

---

1) Ταῦτα περὶ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐκ τοῦ μεγάλου κώδικος τῆς μονῆς. δυστυχῶς δύο κώδικες τοῦ μετοχίου, ἐξ ὧν ἠδυνάμεθα νὰ ἀντλήσωμεν πολλὰ καὶ διὰ τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ τῶν πέριξ, ἀπωλέσθησαν. ὁ μὲν σπουδαιότερος ἀπὸ 30ετίας εἶχε μεταφερθῆ εἰς τὴν μονήν, καὶ ἤδη δὲν εὑρέθη, ὁ δὲ ἐγκατελείφθη ἐκεῖ κατὰ τὴν ἀποχώρησιν ὑπὸ τοῦ τελευταίου ἡγουμένου προηγουμένου Ἰ σ α ὰ κ Ὑδραίου, ὅστις προέκρινε τούτου τὰ ἀσημικὰ τοῦ ναοῦ, δι' ἃ ἐθυσίασεν ὁ δυστυχὴς καὶ τὰ ἰδιαίτερα αὐτοῦ πράγματα· ἀλλ' ἔδει προτιμᾶν τῶν φθαρτῶν τὰ ἄφθαρτα.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀναγραφῶν ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ παρατηρήσῃ πολλὰ πράγματα. Πρῶτον ὅτι οὐκ ὀλίγα ἐδαπανῶντο οὐ μόνον εἰς ἔξοδα τοῦ μετοχίου καὶ τὴν συμπλήρωσιν τῆς διακοσμήσεως τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ πλεῖσθ' ὅσα κονδύλια ἀναφέρονται εἰς ἱερὰ σκεύη καὶ ἄμφια, ἅπερ οἱ ἑκάστοτε ἡγουμενεύοντες ἐφιλοτιμοῦντο νὰ φέρωσιν εἰς τὴν μονήν. Τοῦτο δὲ μαρτυρεῖ ὅτι ὑπῆρχεν ἀκμάζουσα βιομηχανία ἐκκλησιαστικῶν εἰδῶν ἐν Ἀδριανουπόλει κατὰ παράδοσιν ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων σωζομένη, ἰδίως εἰς τὰ «***ἀπὸ μαγγάνου***», ἤτοι τὰ χρυσοκέντητα, ὧν πλήρη εἰσὶ τὰ ἁγιορειτικὰ σκευοφυλάκια. Εἰς τὰ χρυσοχοϊκὰ τότε καὶ ἀργυρότευκτα διεκρίνοντο τὰ Ἰωάννινα καὶ ἡ κλεινὴ Μοσχόπολις.[1]) Ἄλλα διετίθεντο οἱ Λαυριῶται πατέρες ὑπὲρ τοῦ σχολείου, περὶ οὗ ἀναγινώσκομεν ἐν φ. 175α τοῦ προμνησθέντος κώδικος ἔξοδα τοῦ ἡγουμένου ***Παχωμίου*** «ἐκ τοῦ καλλωπισμοῦ τοῦ σχολείου τοῦ ἐν μέσῳ τοῦ σαραΐου συστηθέντος» τῷ 1814· τῷ δὲ 1815 τὴν ἑξῆς ἐν φ. 179α ἀναγραφήν: «Γρόσια 220 ἡ ἐκ τοῦ κόπου τῆς σχολασχείας (sic) τοῦ ὁσιολογιωτάτου γέροντος ***Γρηγορίου*** τοῦ ***Σκιαθίτου*** ἐλθόντος ἐξ Ἀδριανοῦ».[2]) Βεβαίως ἡ σχολὴ ἐλειτούργει, καὶ παλαιότερον· διότι ἐν αὐτῇ ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα τῷ 1749 καὶ ἑξῆς ὁ Ναζιανζοῦ ***Ἰγνάτιος***.[3]) Ἀλλ' ἡ Λαύρα ἀπέστειλεν, ὡς φαίνεται, καὶ εἰς τὴν ἀνωτέραν ἑλληνικὴν σχολὴν τῆς Ἀδριανουπόλεως τὸν πρύτανιν τῶν ἑλλ. γραμμάτων ἁγιορείτην ***Νεόφυτον τὸν Καυσοκαλυβίτην***.[4]) Ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Στεφάνου μεγάλη οὖσα καὶ ἀριθμοῦσα 800 οἰκογενείας περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος,[5]) ἠδύνατο νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς τοιούτας δαπάνας, ἀλλὰ τῆς ἑλλην. ἐκραγείσης ἐπαναστάσεως τὸ μετόχιον ἐβυθίσθη εἰς ὑπέρογκα χρέη, καὶ ἔκτοτε ἄρχεται ἡ παρακμὴ αὐτοῦ.[6]) Κατὰ τὸ ἐν τῇ μονῇ σωζόμενον κατάστιχον τῆς ληψοδοσίας τῶν

---

1) Βλ. Εὐλογίου Κουρίλα Λαυριώτου, Ἡ Μοσχόπολις καὶ ἡ νέα αὐτῆς Ἀκαδήμεια κτλ. Ἀθῆναι 1935, σ. 19 ἑ. περὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς Μοσχοπολιτικῆς τέχνης.

2) Οὗτος κατ' ἀρχὰς ἐμόνασεν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς πατρίδος αὐτοῦ Σκιάθου, γενόμενος καὶ ἡγούμενος (Βλ. Τρύφωνος Εὐαγγελίδου, Ἡ νῆσος Σκίαθος καὶ αἱ περὶ αὐτὴν νησίδες, Ἀθῆναι 1913, σ. 81 κ. ἑ).

3) Ἐκκλ. Ἀλήθ. Ἔτος Θ', 1888—9 σ. 214.

4) Μ. Γεδεών, Γράμματα ἐξ Ἀδριανοῦ σ. 72.

5) Κατὰ τὸν Ναζιανζοῦ Ἰγνάτιον, ἡ μεγίστη ἦν ἡ τοῦ ἁγ. Τάφου ἔχουσα 1400 οἰκογενείας, ἐνῶ τὰ λοιπὰ μετόχια τοῦ Σινᾶ κ. ἄ. ὡς καὶ οἱ τῆς πόλεως ναοὶ εἶχον κάτω τῶν 500 οἰκογενείας (βλ. «Θρακικὰ» Β' σ. 73).

6) Πρὸ τῆς τελευταίας ἐκδιώξεως ἐκεῖθεν τῶν Ἑλλήνων εἶχε μόνον 80 οἰκογενείας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ἐτῶν 1824—1834 τῷ 1830 τὸ χρέος ἀνήρχετο ὑπὲρ τὰς 30000 γρόσια, καὶ αἱ εἰσπράξεις μηδαμιναί, ὧν μέγα μέρος ἐδίδετο εἰς πληρωμὴν τόκων καὶ χρεωλυσίων. μόλις ἀπεστέλλοντο εἰς τὴν μονὴν 3—5000 γρόσια ἐτησίως, ἅπερ δὲν εἶχον καὶ μεγάλην τότε ἀξίαν, ὡς πρίν.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ὑλικῶν· ἀλλ' οἱ πνευματικοὶ καρποὶ καὶ ἡ ἠθικὴ ἀλληλεπίδρασις τῶν Λαυριωτῶν πρὸς τοὺς Ἀδριανουπολίτας ὑπῆρξε μεγίστη καὶ τελεσφόρος.

Ἐκ τῶν πρώτων θαυμαστῶν τῆς Ἀδριανοῦ πόλεως ἡ Λαύρα προσείλκυσε τὸν ἀπὸ μητροπολίτου ταύτης οἰκουμενικὸν πατριάρχην ***Ἄνθιμον*** Β΄ (1623), ὃν καὶ δεύτερον αὐτῆς ἀνέδειξε κτίτορα. Δὲν θὰ ἀσχοληθῶ πολὺ περὶ τοῦ ἁγιωτάτου τούτου πατριάρχου, οὗ τὰ κατὰ τὴν ὀλιγοήμερον πατριαρχείαν εἶναι ὀλίγον σκοτεινά, πάντων τῶν ἱστορικῶν διαφερόντων ἀλλήλοις. Θὰ παραχωρήσω τὸν λόγον εἰς τὸν χρονογράφον ***Κύριλλον τὸν Λαυριώτην*** μετὰ 100 περίπου ἔτη ἐν συντόμῳ βιογραφήσαντα αὐτόν.[1]) Οὗτος λόγον ποιούμενος περὶ ἀφιερωτῶν τῆς Λαύρας ἀρχιερέων ἐπιφέρει: «οἱ περισσότεροι ἔκαμαν παραίτησιν τοῦ θρόνου τους, ἦλθαν καὶ ἐσώθησαν ἐδῶ καὶ ὅσα εἶχαν τὰ ἀφιέρωσαν, μάλιστα ὁ πατριάρχης Ἄνθιμος (οὗτινος εἶναι τὸ α΄ μνῆμα),[2]) πολλὰ ἀφιέρωσεν ἐδώ».

«Οὗτος ἦν[3]) Κωνσταντινουπολίτης εὐγενὴς ἐξ εὐγενῶν καὶ πλουσιώτατος· ἔγινε δὲ μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως χρόνους πέντε·[4]) καὶ ὡς ἐνάρετος καὶ δίκαιος καὶ εὐλαβὴς μὴ ὑποφέρων τὰς διαφόρους συγχύσεις καὶ ἀδικίας τοῦ κόσμου παραιτώντας τὴν ἐπαρχίαν του ἐπῆγεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐκάθησεν εἰς τὸν πατρικόν του οἶκον καὶ ἡσύχαζεν μόνος μόνῳ τῷ θεῷ προσευχόμενος. Ἐν δὲ τῷ αχκγ΄ (1623) ἔτει ἡ ἱερὰ σύνοδος προκρίνασα πάντων τοῦτον ἐποίησε[5]) πατριάρχην ἄκοντα καὶ μὴ βουλόμε-

---

1) Πρῶτος τὸ ὑπόμνημα τοῦτο ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Μ. Γ ε δ ε ώ ν ἐν τῷ Β΄ τόμῳ τῆς Ἐκκλησ. Ἀληθείας τῷ 1882 σ. 607—8 κολοβὸν πως καὶ μεταβεβλημένον ἐπὶ τὸ ἑλληνικώτερον τὴν φράσιν, εἶτα ἐν ἀγνοίᾳ τούτου ἐπανέλαβεν αὐτὸ ἐκ τοῦ αὐτογράφου, ὅθεν κἀγώ, κώδικος τοῦ Κ υ ρ ί λ λ ο υ (φ. 103β) οὐχὶ τόσῳ πιστῶς ἀντιγράψας, ὁ συνάδελφος κ. Σ π υ ρ ί δ ω ν Λ α υ ρ ι ώ τ η ς (=Σ) ἐν τῷ Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher (τομ. 6, σ. 425) τοῦ κ. Ν ι κ. Β έ η.

2) Μεταξὺ τριῶν Πατριαρχῶν Δ ι ο ν υ σ ί ο υ Β ά ρ δ α λ η καὶ Ἱ ε ρ ε μ ί ο υ τ ο ῦ Γ΄ ἐν τῇ αὐλῇ τῆς Λαύρας κειμένων μνημάτων.

3) Ἐντεῦθεν ἄρχεται ὁ κ. Γ ε δ ε ώ ν.

4) Τὸ πρῶτον ἐντεῦθεν γίνεται τοῦτο γνωστόν, ὅτι 5 ἔτη ἐχρημάτισεν ἐν Ἀδριανουπόλει.

5) ἐποίησε λείπ. Σ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

νον τελείως τὸ παράπαν, ὡς ἅτε μέγα κλέος ἔχοντα ἀρετῆς καὶ τοῦ λαμπροῦ αὐτοῦ γένους, μᾶλλον δέ ἐνσεμνυνόμενον τῇ ἄκρᾳ ἡσυχίᾳ.

Πεντήκοντα δὲ ἡμέρας μόνας πατριαρχεύσας ἑκουσίως παρητήθη, καὶ ἐλθὼν ἐνταῦθα διὰ νὰ ἡσυχάσῃ εὗρε τὴν Λαύραν μας κεκλεισμένην ἀπὸ τὸ ὑπέρογκον χρέος, καὶ τὰ σκεύη ἅπαντα ὄντα εἰς χεῖρας τῶν ἑβραίων, τῶν δανειστῶν τῶν ἐν τῇ Θεσσαλονίκῃ· τοὺς δὲ Λαυριώτας διασκορπισμένους ὧδε κἀκεῖσε, καὶ μόνον πέντε ἢ ἓξ ἦτον μέσα ἡσυχασταὶ πάμπτωχοι· ὅθεν ἔκτισεν ἄλλην Λαύραν ἐπάνω ἀπὸ τὸ κοιμητήρι, ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι τὸ ἀμπέλι τοῦ ***Μπουρνουσούζη***, καὶ συναχθέντες μερικοὶ Λαυριῶται φυγάδες καὶ μερικοὶ ἐδικοί του καλογέροι ἡσύχαζαν ἐκεῖ· ἀντιδιεφέροντο δ' ὅμως καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἀναμεταξύ τους ποῖοι τάχα καὶ τίνες νὰ προτιμῶνται, οἱ τῆς μεγίστης ταύτης Λαύρας ἢ οἱ τῆς νέας Λαύρας ἐκείνης, καὶ πολλῶν σκανδάλων γενομένων καὶ πολλῶν ἀτόπων ἀκολουθησάντων μόλις ἐσυμφώνησαν καὶ τὰ δύω μέρη μὲ τὴν γνώμην τοῦ πατριάρχου ***Ἀνθίμου*** καὶ ἐγκρέμνισαν ἐκ θεμελίων καὶ τὴν Λαύραν ἐκείνην ὅλην καὶ τὴν ἐκκλησίαν της, καὶ ἦλθαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῇ μεγίστῃ Λαύρᾳ καὶ μετὰ καιρόν τινα ἡσυχάζοντας ἐνταῦθα ἐτελειώθη, αἰωνία του ἡ μνήμη τρὶς χιλιάκις καὶ μυριάκις ! » [1])

Τὰ ἴχνη τοῦ πατριάρχου ***Ἀνθίμου*** ἐν Λαύρᾳ συναντῶμεν κατὰ πᾶν βῆμα.

Ὁ κῶδιξ Ω 140 φέρει τὸ ἑξῆς ἐν τέλει σημείωμα :

«Τὸ παρὸν ἅγιον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον ἀφιερώθη εἰς τὸν καινὸν ναὸν τῶν εἰσοδίων τῆς ὑπερευλογημένης δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τὸν ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τῆς μεγάλης Λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἄθωνι ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως κυρίου ***Ἀνθίμου***, ***ὃς τὸν αὐτὸν ναὸν ἐκ βάθρων ἀνεγείρας πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τῷ ἱερῷ τούτῳ εὐαγγελίῳ ἐπλούτησε***, προθύμως ἐπιμεληθεὶς γραφῆναι διὰ χειρὸς τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου κυρίου ***Λουκᾶ τοῦ Κυπρίου*** τοῦ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς καιροῖς τοὺς λοιποὺς ὑπερβαίνοντος τῇ καλλιγραφίᾳ. [2]) ὁ οὖν ἐν αὐ-

---

1) αἰωνία—μυριάκις λείπ. Σ. βλέπ. καὶ Προσκυνητάριον τῆς βασιλικῆς καὶ σεβασμίας μονῆς μεγίστης Λαύρας συντεθὲν παρὰ Μ α κ α ρ ί ο υ Κ υ δ ω ν ι έ ω ς τ ο ῦ Τ ρ ι γ ώ ν η κτλ. Ἐνετίησι 1772, σ. 9. Εἶναι δὲ περίεργον, ὅπερ ἀναφέρει ὁ Ἀ θ η ν ῶ ν Μ ε λ έ τ ι ο ς ἐν τῇ Ἐκκλησ. Ἱστορ. τόμ. Γ. σ. 446, ὅτι «ἔνδυμα βασιλικὸν ἐνεδύθη παρὰ τοῦ Χ ο υ σ ε ῖ ν π α σ ᾶ ὁ ποτὲ Ἀδριανουπόλεως Ἄ ν θ ι μ ο ς μὲ τοὺς ἀνευρεθέντας ἀρχιερεῖς καὶ κληρικούς, ὁποῦ δὲν ἦσαν ὀλίγοι, καὶ εἰς τὸν τῆς Κ)πόλεως μετετέθη θρόνον» καὶ τοῦτο, ὡς ἀναφέρει ὁ Ὑ ψ η λ ά ν τ η ς, ἦν κόκκινον καλπάκι.

2) Χειρὶ τοῦ αὐτοῦ καλλιγράφου εἰσὶ καὶ δύο ἕτεροι Λαυρ. κώδικες Η 148 καὶ Ω 139.

τῷ τῷ ναῷ ἐντυχὼν τούτου ὑπὲρ αὐτοῦ δεηθήτω τῷ Κυρίῳ, ὅπως παρέξῃ αὐτῷ τὸν μισθὸν ἐν τῇ ζωῇ τῇ μελλούσῃ· Ἀμήν. Ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως ᾳχχ' (1620), μηνὶ μαρτίῳ ιθ'». Ὁ ναὸς οὗτος εἶναι τὸ δεύτερον ὡς εἰπεῖν καθολικὸν τῆς Λαύρας. Τὸν σκοπὸν τῆς ἀνεγέρσεως ἐξηγεῖται ἐπιγραφὴ ἐκ μαρμάρου τοποθετημένη ἤδη ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τοῦ ναοῦ νάρθηκι χαραχθεῖσα τῷ 1613 ὡς ἑξῆς: «. . . ὁ γὰρ πατὴρ ἡμῶν Ἀθανάσιος τὸ ἀπαρηγόριτον δειλιάσας τοῦ τόπου ἔφυγεν, καὶ ἐφάνη ἡ Θεοτόκος λέγουσα: ἀπόστρεφε καὶ ἐγὼ ἔσομαι οἰκονόμος, καὶ ἦλθον ὁμοῦ ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου [1]) ἕως ὧδε, καὶ γέγονεν ἄφαντος· καὶ τότε ἐκτίσθη ἡ ἐκκλησία· ἔκτοτε οὐ ποιοῦμεν οἰκονόμον, ἀλλὰ παροικονόμον . . .» [2]) Ὁμοίως καὶ τὸ Ω 139 εὐαγγέλιον ἀφιερώθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ τῷ 1620.

Πολλὰ χειρόγραφα τῆς Λαυρ. βιβλιοθήκης εἰσὶν ἀφιέρωμα τοῦ ***Ἀνθίμου***: Ε 72, φ. 134α. «Ἡ παροῦσα θεία καὶ ἱερὰ λειτουργία σὺν ταῖς λοιπαῖς ἀκολουθίαις κτῆμα ὑπάρχει ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως ***Ἀνθίμου***, κατὰ τὸ ,ζρκ', ἰνδικτιῶς ιγης» (1612).

Λ 4. Γραμματικὴ ἔτους 1606, ἐν τέλει φ. 158α.

«Τοῦ ταπεινοῦ Ἀδριαναυπόλεως ***Ἀνθίμου***» [3]).

Πρὸς τούτοις τοῦ πατριάρχου ***Ἀνθίμου*** φέρονται καὶ οἱ ἑξῆς κώδικες:

Η 198. Συναξαριστὴς ἔτους 1619. ἐν τέλει:

«Τοῦ ταπεινοῦ μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως Ἀνθίμου».

Ι 120. Κατὰ Λατίνων καὶ ἄλλα. ἐν φ. 45α:

«Τοῦ ταπεινοῦ Ἀδριανουπόλεως ***Ἀνθίμου*** ὑπάρχει, ἔτους ,ζρλ'. ἰουνίῳ, ἰνδικτ. ς'».

Εἴπομεν ὅτι πολλοὶ ἐπιφανεῖς Λαυριῶται ἀπεστέλλοντο εἰς τὴν Ἀδριανοῦ, ἐξ ὧν ἀναφέρω τὸν διαληφθέντα ***Κύριλλον*** τὸν προηγούμενον [4]). Οὗτος ἐξύμνησε διὰ δύο ἡρωελεγείων τὸν Ἀνδριανουπόλεως ***Νικηφόρον*** ὧδε: [5])

---

1) Πρώτη μνεία τοῦ ἁγιάσματος, περὶ οὗ ὁ βίος καὶ ἡ Διαθήκη τοῦ ἁγίου σιγῶσιν.

2) Περὶ τοῦ ναοῦ τούτου βλ. τὰ τῆς Λαύρας Προσκυνητάρια τοῦ Μ α κ. Τ ρ ι γ ώ ν η (σ. 5) καὶ τοῦ Σ ά β β α (σ. 16). Ὁ νῦν ὑπάρχων εἶναι κατὰ αἰῶνα μεταγενέστερος ἀνεγερθεὶς τῷ 1713 ὑπὸ τοῦ καθηγουμένου τῆς Λαύρας Ἰ ω σ ὴ φ τ ο ῦ Γ ο ρ δ ά τ ο υ Χίου (βλ. Inscrip. chrét. de l' Athos, Paris 1904, ἀρ. 377—379).

3) Τὰ δύο ταῦτα ὡς ἐκ τῆς χρονολογίας δὲν φαίνονται νὰ εἶναι του πατριάρχου Ἀ ν θ ί μ ο υ, ἀλλὰ τοῦ ἄλλου Ἀ ν θ ί μ ο υ μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως, ὅστις κατὰ τοὺς καταλόγους τοῦ Ἀλεξούδη ἀρχιεράτευσε τῷ 1614 ἤτοι πρὸ τοῦ Παρθενίου.

4) Τοῦτον ἐσκιαγράφησεν ἐν Ἐκκλ. Ἀληθ. τόμ. Δ' περιόδ Β' Ἀ λ ε ξ. ὁ Λ α υ ρ ι ώ τ η ς· ἐγὼ δὲ σὺν Θεῷ ἐκδώσω ἐκτεταμένον βίον.

5) Τὰ ἐπιγράμματα ταῦτα ἐξέδοτο ἐκ τοῦ κωδ. Λ 197 φ. 397α καὶ ὁ Σ π υ ρ. Λ α υ ρ ι ώ τ η ς (=Σ.) ἐν τῷ Καταλόγῳ τῆς Λαύρας σ. 300 λίαν ἐσφαλμένα.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

'Αδριανουπόλι, χαῖρε, μάκαιρ' ὅτι ποιμένα αὐχεῖς
εὐπατριδῶν Σμύρνης, θαῦμα βίου ἀρετῆς,
ὃν φύσις ὠδίνασα πουλὺν [1]) χρόνον ἀνέρ' ἔτικτεν
ἄξιον εἰς ἀρετὴν τῶν προτέρων ἐτέων,
ἱμερόεντα σοφὸν τ' ἀγαθὸν πεπυκασμένον, μοῦνον
λαμπρότατον μουσῶν φέγγος ἀνασχόμενον,
τὸν κρατερὸν σοφίην τε καὶ οὔνομα, τὸ κλέος ἁδρὸν
εὐσεβέων, ἐγὼ ᾧ [2]) τοῖον ὕφηνα μέλος:
ζῴης, ὦ ***Νικηφόρε***, ἐς βαθὺ γῆρας ἵκοιο·
καί σοι εἴθε πόροι πάντα θεὸς τὰ καλά.

φ. 397β. Ἕτεροι στίχοι ὑπ' ἐμοῦ (Κυρίλλου) πρὸς τὸν αὐτόν, ἡρωϊκοὶ ὅμως.

Ἔκθορες ἀντολίηθε [3]) φαεσφόρος ἅλιος ἄλλος,
θεῖε ***Νικηφόρε***, ἄνθος ἀρχιερήων, [4])
πάντοθεν αἰγλήεις σελαγίζων ἠπιόθυμε,
οὐ πάντως ἀεκητὶ [5]) θεοῦ τὴν 'Αδριανοῦ σύ,
ὧν μυρίαις χάρισι πεπυκασμένος εὐσεβίης σῆς,
τῆς σοφίης τε πόνοις κυδαλίμοις τοῖς καμάτοισιν.
ἡ δέ νυ 'Αδριανοῦ ἀρετᾶς σᾶς [6]) τὸ κλέος αἶα [7])
αὐδήσει χρόνον αἰέν [8]), ἕως πόλος ἀστέρας ἕλκῃ.
'Αλλὰ σὺ μ' ἄνθος ἐὼν τῶν ποιμενάων [9]) σὸν ἔχοιο
καὶ ζῴης πολλοῖς ἀνόδοις δέ γε ἠελίοιο.

Μετὰ τὸν πατριάρχην ***Ἄνθιμον*** οἱ Λαυριῶται ἐθήρευσαν ἐν 'Αδριανουπόλει καὶ τὸν ἔπειτα ἐπίσκοπον Ναζιανζοῦ ***Ἰγνάτιον τὸν Σαράφογλου***. [10]) Οὗτος μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν ἐκ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου τοῦ

---

1) Σ. πουλήν.
2) ᾧ ἐγὼ Σ.
3) ἀντολέηθε Σ.
4) ἀρχιερέων Σ.
5) κακῶς ὁ κῶδ. ἔχει ἀέκητοι, ὡς ἐξέδοτο ὁ Σ.
6) ἀρετὰς σὰς Σ.
7) γαῖα Σ.
8) αἰὼν Σ.
9) ποιμένων Σ.
10) Λαμπρὰν βιογραφίαν τούτου ἐδημοσίευσεν ὁ Γ. Λαμπουσιάδης, λόγιος 'Αδριανουπολίτης ἐσχάτως ἀποβιώσας, ἐν τῇ 'Εκκλ. 'Αληθείᾳ, ἔτ. Θ' 1888, σ. 213—216 καὶ 218 -220 καὶ 230 —232, ὅθεν καὶ σταχυολογοῦμεν βραχέα τινά.

ἁγίου Στεφάνου καὶ τὴν ἐγγραφὴν εἰς τὸ ἑλληνικόν, ἔνθα ἐδίδασκε τότε **Σταμάτιος ὁ Παπᾶς**, ὁ Κορνοφωλεώτης. ἀποφοιτήσας ἐντεῦθεν τῷ 1753 μετέβη εἰς Ἄθω ἁδραῖς δαπάναις τοῦ πατρὸς αὐτοῦ **Σάββα**, ἵνα διακούσῃ τοῦ κλεινοῦ **Νεοφύτου τοῦ Καυσοκαλυβίτου**, καὶ ἐκοινοβίασε κατ' ἀρχὰς εἰς Λαύραν παρὰ τῷ προηγουμένῳ **Ἀνανίᾳ**, ὅστις εἶχε προσηλυτήσει αὐτὸν ὡς ἡγούμενος τοῦ ἁγίου Στεφάνου διατελῶν, καὶ μετωνόμασεν ἀπὸ Ἰωάννου **Ἰγνάτιον** κατὰ τὴν κουράν. μετὰ ἓν ἔτος ἐχειροτονήθη καὶ διάκονος τῷ 1754 ὑπὸ τοῦ Λήμνου **Παρθενίου**. Πόσον χρόνον ἐφοίτησεν εἰς τὴν Ἀθωνιάδα δὲν γνωρίζομεν, ἀλλ' ἐν Λαύρᾳ προσεκολλήθη τῷ ἐφησυχάζοντι πρώην Τορνόβου **Ἰωσὴφ τῷ Δροβιανίτῃ**, παρ' οὗ πολλὰ ὠφελήθη ἐν τοῖς γράμμασι καὶ τῇ ἀρετῇ. Μετὰ ταῦτα ἄρχεται τῶν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν περιηγήσεων αὐτοῦ, καθ' ἃς ἐφοίτα καὶ ὅπου εὕρισκεν ἐξόχους διδασκάλους, ὡς ἐν Ἰωαννίνοις, Τρίκκῃ κ. ἀ. Πολυμερῆ εἶναι τὰ ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ. διανθίζει αὐτὰ δι' ἱστορικῶν σημειώσεων, περιγράφει τοποθεσίας, μνημεῖα καὶ συνηθείας τοῦ λαοῦ. χαρακτηρίζει τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ λογίους, καὶ ἐν γένει οὐδὲν ἀφίησιν ἀπαρατήρητον τὸ ἄξιον λόγου 1), ὡς πρόδρομος τοῦ ἀββᾶ ἐκείνου **Βαρθολομαίου** (Barthelemy).

Μετὰ τὰς πολυπλάγκτους ταύτας περιοδείας—μεθ' ἑκάστην δὲ τούτων ἐπεσκέπτετο καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος, οἱονεὶ ἀντλῶν ἀπ' αὐτοῦ δύναμιν πνευματικὴν—ἐγκατεστάθη εἰς τὴν ἴσα γενετείρᾳ φιλουμένην αὐτῷ Ἀδριανούπολιν καὶ προσεκολλήθη πλέον τῷ μητροπολίτῃ **Διονυσίῳ** τῷ Χίῳ (1733—1774). Τότε δεινὴ νόσος ἀπεδεκάτιζε τοὺς Ἀδριανουπολίτας, ὥστε τῶν πάντων ἀπελπίσαντες προσεκάλεσαν ἐκ τῆς Λαύρας τὴν τιμίαν κάραν τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ἣν μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ἐν πάσῃ μεγαλοπρεπείᾳ ὑποδεξάμενοι νηστείαις καὶ δεήσεσι ταῖς τοῦ ἁγίου λιταῖς ἀπήλασαν τὴν θεήλατον ὀργήν. Διασωθεὶς τότε καὶ ὁ **Ἰγνάτιος** ἐκ βεβαίου θανάτου διωρίσθη τῷ 1764 διδάσκαλος τῆς ἑλλ. σχολῆς. Τῷ 1771 ἐπεχείρησε καὶ τὴν τελευταίαν περιοδείαν ἀνὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, ἐπισκεψάμενος ἤδη καὶ τὰς Ἀθήνας, μεθ' ἣν τὸ 1773 ἐγένετο πρωτοσύγκελλος τοῦ μητροπολίτου Καισαρείας καὶ μετὰ ταῦτα ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος ἐν Ἀδριανουπόλει τοῦ ἐπιφανοῦς **Δωροθέου τοῦ Πρωίου** (1813), Ναζιανζοῦ τιτλοφορούμενος ἤδη ἐπίσκοπος, ἔνθα καὶ αὖθις μετὰ πλείονος ζήλου μοχθήσας ὑπὲρ παντὸς ἔργου ἀγαθοῦ ἀπέθανεν ἐν Κυρίῳ τῷ 1818.

---

1) Ὁ κ. Μ. Γεδεών ἐδημοσίευσε ἐν μέρει τὰ «Ἀπομνημονεύματα» ταῦτα ἐν Ἀρχείῳ ἐκκλ. ἱστορίας τόμ. Α' (Κ]πολις 1911) σ. 247—261 καὶ ταῦτα οὐχὶ πλήρη. τὰ τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας μένουσιν ἀνέκδοτα.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τὰ περὶ τοῦ ***Ἰγνατίου*** τούτου εἰρημένα ὑπὸ τοῦ ***Γ. Λαμπουσιάδου*** ὡς πρὸς τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ συμπληρῶν σημειοῦμαι, ὅτι ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν χειρογράφων τοῦ γυμνασίου τῆς Ἀδριανουπόλεως [1]) ἀναφέρονται οἱ ἑξῆς κώδικες ἀνήκοντες εἰς τὸν Ἰγνάτιον:

47. Νομοκάνον πλουσιώτατον. Ἐκ τῶν τοῦ ***Ἰγνατίου Σαράφογλου Ἀδριανουπολίτου.***

57. Κυριακοδρόμιον. Ἐκ τῶν τοῦ ***Ἰγνατίου Σαράφογλου Ἀδριανουπολίτου*** ,αψξδ'.

67. Χρονογραφία συγχρονιστικὴ τῆς ἑλληνικῆς, ῥωμαϊκῆς καὶ ἰουδαϊκῆς ἱστορίας. Ἐπὶ τῆς πρώτης πινακίδος: 1765, Σεπτεμβρίου 10. ὁ ***Ἰγνάτιος τοῦ Σάββα Σαράφ[ογλου]***. Τοῦτο φαίνεται ἐχρησίμευσεν αὐτῷ ὡς βοήθημα διὰ τὴν συγγραφὴν τῆς «Χρονογραφίας τῆς θείας Γραφῆς καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχευσάντων» [2]).

56. Συμεὼν τοῦ Θεσσαλονίκης τὰ ἅπαντα. Ὁ κῶδιξ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας γεγραμμένος λίαν εὐαναγνώστως, διατηρεῖται καλῶς. Ταῦτα σημειοῦται ὁ κωδικογράφος. Τοῦτο ὑπῆρξεν ἱερὸν ἐνθύμιον τῆς Λαύρας εἰς τὸν ***Ἰγνάτιον*** παραχωρηθὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ γέροντος αὐτοῦ, ὡς οὗτος γράφει ἐπὶ τῆς ἄνω ὥρας:

«Ἐκ [τῶν] τοῦ ***Ἰγνατίου*** ἱεροδιακόνου ***Σαράφογλου***, ἐκ πόλεως Ἀδριανοῦ, καὶ τό δε ἐδωρήθη μοι ὑπὸ τοῦ προηγουμένου παπᾶ ***Ἀνανίου Μωραΐτου, τοῦ σπανοῦ***, ἐν τῇ τοῦ Ἄθωνος Λαύρᾳ ,αψνς' (1756), ἰουλίου κγ'. τανῦν δὲ ἱερομονάχου χειροτονηθέντος ὑπὸ Ἀδριανουπόλεως ***Διονυσίου*** ἐν ἔτει ,αψξα' (1761) ἰανουαρίου λ'».

Ἀλλ' ὁ ἀπεριόριστος σεβασμὸς τῶν Ἀδριανουπολιτῶν πρὸς τὸ Λαυριωτικὸν μετόχιον καὶ ἡ μεγάλη πρὸς τὸν ἅγιον Στέφανον εὐλάβεια ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸ τιμαλφὲς κειμήλιον, ὅπερ περιέκλειεν, εἰς τὸν τίμιον Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος θεανθρώπου Χριστοῦ. Ὡς

---

1) Οὗτος ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Βασ. Στεφανίδου, νῦν καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Ἀθήνησι Πανεπιστημίῳ, ἐν Byzantinische Zeitschrift, τόμ. 19, σ. 67 ἑ.

2) Βλ. Λαμπουσιάδην ἔνθ' ἀνωτ. σ. 230, 231. Ἀδριανουπολῖται ἁφιερωταὶ εἰς τὰς μονὰς τοῦ Ἄθω βιβλίων εἶναι Ἀλέξιος ὁ Χρυσόσκουλος (κῶδ. Κουτλουμουσίου 69 τετραευάγγελον Περγαμ.), Ἄνθιμος ὁ τλήμων (ἰδιόχειρον Λειτουργικὸν 1643 κῶδ. 144 μονῆς Παντοκράτορος), Λάζαρος, Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου ἐξήγησις τῶν κανόνων (Κῶδ. Διονυσίου 332) καὶ «Θεοδόσιος ἐλάχιστος ἐν Ἱεροδιακόνοις ἐξ Ἀδριανουπόλεως» 1669 (βλ. Κατάλογ. Λάμπρου Β' σ. 574 ἐν τέλει). Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται, ὅτι ἴχνη τῆς περιφήμου Βυζ. οἰκογενείας τῶν Χρυσοσκουλαίων εὑρίσκομεν παλαιότερα τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, ὅθεν ἀριθμεῖ ὁ κ. Γεδεών (Ἐκκλ. Ἀληθ. Γ' σ. 793—5) καὶ ὅτι αὕτη ἦν ἐξ Ἀδριανουπόλεως.

γνωστὸν 2—3 μοναὶ ἐν Ἄθῳ κέκτηνται τεμάχια μικρὰ τοῦ πανσεβάστου τούτου ξύλου, ἀφιερώματα ἀδιαφιλονίκητα τῶν ἀοιδίμων Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων· ἡ δὲ Λαύρα πλουτεῖ οὐχὶ ἑνὸς μόνου, ἀλλὰ τριῶν, ἅπερ ἀνετέθησαν τῇ Μονῇ ὑπὸ τῶν μακαριστῶν κτιτόρων αὐτῆς ***Νικηφόρου Φωκᾶ*** καὶ ***Ἰωάννου Τσιμισκῆ***, ἐντὸς χρυσομαργάρων καὶ πολυτελεστάτων, ἀμιμήτου τέχνης καὶ ἀμυθήτου ἀξίας, κιβωτίων φυλαττόμενα. Ὁ τίμιος Σταυρὸς τῆς Ἀδριανουπόλεως, ὕψους 12 ἑκ. καὶ εὔρους 8 ἐντὸς ἀργυρᾶς θήκης, κατὰ τὴν ἀποχώρησιν διεσώθη εἰς τὴν μονὴν μετὰ τῶν ἄλλων τιμαλφῶν ὑπὸ τοῦ προηγ. ***Ἰσαὰκ*** τοῦ Ὑδραίου. Ἄπειρα ἐτέλει παράδοξα καὶ θαύματα καὶ εἰς αὐτοὺς ἔτι τοὺς Μουσουλμίνους, οἵτινες εἰς πᾶσαν δεινὴν περίστασιν εὐλαβῶς προσήρχοντο εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Στεφάνου καὶ ἐζήτουν ἁγιασμὸν καὶ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ ἡγουμένου. Ἵνα ἐννοήσῃ τις τοῦ θησαυροῦ τούτου τὴν ἀξίαν ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ τῇ εὐλογημένῃ αὐτῆς ἐπαρχίᾳ καὶ τῇ ὅλῃ Θράκῃ, ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ, ὅτι οὐδαμοῦ τῆς ἀπεράντου αὐτοκρατορίας τῆς Τουρκίας οὔτε ἐν Ἑλλάδι ὑπῆρχεν ἀλλαχοῦ τίμιον Ξύλον (πλὴν τοῦ Ἀργυροκάστρου ἐξ ἀφιερώσεως τοῦ μεγάλου ***Ἰουστινιανοῦ***, ἱδρυτοῦ τοῦ ναοῦ τοῦ ἄνωΛαμπόβου), οὐδ' ἐν αὐτῷ τῷ οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ ὑπάρχει τοιοῦτον. Δικαίως ἄρα τὸ πλῆθος συνέτρεχον εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου ὡς εἰς κοινὸν ἰατρεῖον, ἀπολαμβάνοντες ψυχῆς καὶ σώματος τὴν ἴασιν. Ἡ ἀργυρᾶ θήκη ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου ***Ἰεζεκιήλ***, ὅστις ἐν τῇ ἱερᾷ Προθέσει ἐμνημονεύετο μετὰ τὸν ***Σωφρόνιον*** καὶ τρίτος ὁ ***Φιλήμων***.

Ὅπερ ἐπὶ πλέον συνδέει τὴν Ἀδριανούπολιν πρὸς τὴν Ἁγιορειτικὴν πολιτείαν εἶναι ὁ 28 κῶδιξ τοῦ γυμνασίου περιέχων τὰ Τυπικὰ τοῦ ἁγίου Ὄρους ἤτοι τὰ θεμελιώδη ἐπίσημα ἔγγραφα, ἐφ' ὧν ἑδράζεται τὸ αἰωνόβιον καθεστὼς αὐτοῦ, [1] καὶ ὁ 39 ἐπιγραφόμενος ***Τὰ ἄνθη τοῦ παραδείσου***, περιλαμβάνων διηγήσεις καὶ ἠθικὰς παραινέσεις μετὰ προλόγου ἀρχομένου οὕτω: «Ἐν τῇδε τῇ βίβλῳ ἀναγέγραπται πᾶσα ἐνάρετος ἄσκησις καὶ θαυμαστὴ βίου διαγωγὴ καὶ ῥήσεις ἁγίων καὶ μακαρίων πα-

---

1) Ταῦτα πάντα ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ Φιλίππου Meyer ἐν Die Haupturkunden für die Geschichte der Athosklöster, Leipzig 1894· δέον νὰ ἐξετασθῇ μόνον τὸ 7ον «ὑπὲρ τῶν ἀπολυθέντων ἐκ τῆς Ἱερᾶς συνόδου εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος», ὅτερ σχετίζεται πρὸς τὸ ἐπὶ Μανουὴλ Παλαιολόγου συνταχθὲν Δ' τυπικὸν (1394) ὡς εἰσηγητικὴ ἔκθεσις (βλ. Meyer σ. 195—203). Ἀπετάθην εἰς τοὺς ἀποτελοῦντας τὸν Σύλλογον τῶν Ἀδριανουπολιτῶν, καὶ ἔμαθον, ὅτι ἐσώθησαν οἱ κώδικες οὗτοι, ἀλλ' εἰσέτι δὲν ἐτακτοποιήθησαν.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΤΡΩΝ

τέρων»· ἐγράφη δὲ τὸ βιβλίον «παρ' *Ἀντωνίου* ἱερομονάχου τῷ 1642 ἐν ταῖς Καραῖς». [1])

Τὸν πρὸς τὴν ἀναδείξασαν δευτέραν πατρίδα (ἐγεννήθη ἐν Κ)πόλει) φόρον εὐγνωμοσύνης ὁ *Ἰγνάτιος* ἀπέδειξε διὰ θαυμασίας καὶ λεπτομεροῦς περιγραφῆς [2]), ἣν χαρακτηρίζει ὧδε: «...μετὰ τὴν ἐπικράτειαν τῶν τουρκικῶν ἔγινεν ἡ Ἀδριανούπολις ἔνδοξος καὶ μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος καὶ ἐμπορικὴ καὶ ὡραία πόλις καὶ ἦλθεν εἰς πολλὴν αὔξησιν καὶ πλουσιότητα καὶ εἰς μεγάλην εὐπρέπειαν καὶ λαμπρότητα, αὐξάνουσα καθ' ἑκάστην μὲ πλῆθος ἀνθρώπων πολύ, ἐρχομένων τῶν μὲν ἀπὸ τὴν ἀνατολήν, τῶνδε ἀπὸ τὴν δύσιν καὶ ἄλλων ἀπ' ἄλλων τόπων, πολιτειῶν καὶ χωρίων...». [3])

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ κεφαλαιωδέστερα περὶ τοῦ Λαυριωτικοῦ μονυδρίου τοῦ ἁγίου Στεφάνου καὶ τῶν πολλαπλῶν σχέσεων τῶν Ἀδριανουπολιτῶν πρὸς τοὺς Λαυριώτας καὶ τὰς μονὰς ἐν γένει τοῦ Ἄθω, καὶ τῆς ἐκ τούτων ἑλατέροις ὠφελείας καὶ ἀγαθῆς ἐπιροῆς. Ἤδη μεταβαίνομεν εἰς τὴν σύντομον, ἀνάλυσιν τῶν δημοσιευομένων 13 πατριαρχ. σιγιλλίων καὶ ἐπισήμων ἐγγράφων (1609—1789). Ταῦτα διακανονίζουσι τὰ κατὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, τὰ δικαιώματα τῆς μονῆς Λαύρας καὶ ἐν τέλει τὰς ὑποχρεώσεις τῶν Λαυριωτῶν. Ταῦτα πλὴν τοῦ τελευταίου εὑρίσκονται ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἀποκείμενα ἐν τῷ Λαυριωτικῷ ἀρχείῳ, καὶ εἰσὶ πάντα ἀνέκδοτα (πλὴν τοῦ Ζ'). Ἀναφέρονται λοιπὸν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἑδραίωσιν τοῦ πατριαρχικοῦ τούτου σταυροπηγίου, ἀποτελοῦντος τὴν μεγαλητέραν ἐντὸς τῆς μεγαλοπόλεως ἐνορίαν. Δὲν εἶναι σύνηθες τὸ φαινόμενον τοιούτου εὐαγοῦς ἱδρύματος κατὰ τὴν μεταβυζαντινὴν ἐποχὴν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἀνατολικῇ ἐκκλησίᾳ, τῶν μονῶν ἀποσχοινισθέντων κατὰ κανόνα μακρὰν τῶν πόλεων καὶ εἰς τὰς ἐρημίας· τούτου ἕνεκεν παρατηροῦμεν ἐν τοῖς δημοσιευομένοις τούτοις σιγιλλίοις, ὅτι τὸ ἵδρυμα διαρκῶς

---

1) Ὁ κ. Βασ. Στεφανίδης κλείει ἐν παρενθέσει (Καρυαῖς ;-). ἀλλ'-ὁ τύπος Καραῖς εἶναι ὁ ἀρχαῖος διὰ τὸ Πρωτάτον τοῦ ἁγίου Ὄρους σωζόμενος νῦν εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ, ὁ δὲ Καρεαὶ τῶν λογιωτάτων καὶ ὁ Καρυαὶ ἐσχάτως ἀναφαινεὶς τῶν σχολαστικῶν. Μεταξὺ δὲ τῶν σωζομένων μουσικῶν βιβλίων Ἀδριανουπολιτῶν ἐν Ἄθῳ ἀναφέρω ἐνταῦθα τὸν Θεόδωρον (Λαυρ. Ι 97), Νικόλαον (Βατοπ. 1427) καὶ τὸν Μιχαὴλ Δράκου (Παντελεήμ. 1012).

2) Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Γ. Λαμπουσιάδου ἐν Θρακικοῖς τόμ. Β' (1929) σ. 66—82. ἐγράφη τῷ 1760.

3) Αὐτ. σ. 67 ἐν σ. 72 μέμνηται καὶ τοῦ ἁγίου Στεφάνου. Περὶ τῆς ὡραιότητος τῆς πόλεως γράφει καὶ Ἰακ. Elssner ἐν Neueste Beschreibung derer griechischen Christen in der Türkey, Berlin 1737 σ. 55.

ἐκλονίζετο. καὶ ὁτὲ μὲν κατήντα τελείως πατριαρχικόν, μνημονευομένου μόνου τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, καὶ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν προσόδων εἰσπραττομένων παρὰ τῶν Λαυριωτῶν, ὁτὲ δ' αὖ μετεβάλλετο εἰς ἐνοριακόν, αὐτῶν καταντώντων ἁπλῶν ἐφημερίων μισθοδοτουμένων παρὰ τῶν εἰσπράξεων τοῦ παγκαρίου. τέλος μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας, ὧν δὲν ἔχομεν δυστυχῶς ὅλα τὰ ἔγγραφα, ἀπεκρυσταλλώθη μεταξὺ πατριαρχικοῦ μοιυδρίου καὶ ἐνορίας τύπος τις, ὁ τοῦ μοναστηριακοῦ μετοχίου, τῶν ἐκεῖ Λαυριωτῶν ὑποχρεουμένων τὰς ἡμισείας σχεδὸν τῶν προσόδων νὰ διατίθωνται ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀρχιερέως καὶ πρὸς τοὺς «ἀδελφούς», [1]) ὡς ἀποκαλοῦνται οἱ ἐπίτροποι τοῦ ναοῦ, πρὸς εὐπρέπειαν καὶ διατήρησιν αὐτοῦ, ὡς καὶ διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ἱεροψαλτῶν, τοῦ κηρίου, τοῦ ἐλαίου καὶ τῶν λοιπῶν χρειωδῶν, ἱερῶν σκευῶν, ἀμφίων κτλ. ἕτερον δὲ κονδύλιον διετίθετο χάριν βοηθείας πτωχῶν καὶ ὀρφανῶν καὶ διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν διδασκάλων. Ἐκ τούτων πάντων δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ, ὅτι κατ' ὄνομα μόνον ἦτο μετόχιον, διὰ τὴν μονὴν περισσευόντων μετὰ τὴν ἱκανοποίησιν μάλιστα τοῦ ἡγουμένου, τῶν ἐφημερίων 2—3, τῶν ψαλτῶν καὶ τοῦ κανδηλανάπτου, Λαυριώτου καὶ τούτου, ἐλαχίστων ποσῶν. ἀλλ' ἔχομεν ἡμεῖς οἱ μοναχοὶ ἔξω εὑρισκόμενοι ἄλλας προσόδους, ἃς οὐκ οἴδασιν οἱ ἱερεῖς τῶν πόλεων, τὰς συνεισφοράς, τὰ ἀφιερώματα παντὸς εἴδους, τὰς προθέσεις τὰς λειτουργίας, τὰ σαρανταλείτουργα κτλ. ἐξ ὧν ὠφελοῦντο οἵ τε ἐκεῖ ἀποστελλόμενοι Λαυριῶται καὶ αὐτὴ ἡ Λαύρα. ἐντεῦθεν οἱ ἀνένδοτοι καὶ συνεχεῖς ἀγῶνες πρὸς περιφρούρησιν τῶν δικαίων τοῦ μετοχίου.

ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Α'. *Γράμμα πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν Νεοφύτου Β'. 1608* [2])

Ὁ ἅγιος Στέφανος πρὸ τοῦ 1608 εἶχε δοθῆ ὡς σταυροπήγιον πατριαρχικὸν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸν ***Φιλήμονα*** «πρωτοσύγκελλον πατριαρχικὸν» (28,3). Οὗτος ἤδη παραχωρεῖ αὐτὸν τῇ Λαύρᾳ ὑπὸ τὸν ὅρον αὕτη νὰ ἀποστέλλῃ ἐφημέριον λαμβάνοντα μόνον τὰ ἡμίσια τῶν προσόδων, τὰ δὲ λοιπὰ θὰ ἀνήκωσιν αὐτῷ ἐν ὅσῳ ζῇ. καὶ μετὰ θάνατον περιέρχονται τὰ πάντα εἰς τὴν μονὴν Λαύραν.

---

1) Ἡ λ. ἀδελφὸς ἐνταῦθα ὑποδηλοῖ ὅτι τὸ ἵδρυμα εἶχε τὴν ἔννοιαν περίπου τῶν ἐν τοῖς πόλεσιν ἀδελφοτήτων πρὸς εὐαγεῖς σκοποὺς ἐργαζομένων.

2) Πρὸς τὸν Νεόφυτον τοῦτον σώζονται ἐπιστολαὶ ἐν κώδ. Ἰβήρων 731 φ. 62 ἐ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Β'. ***Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως σιγίλλιον 1621.***

Προυσιάζονται ἐπὶ συνόδῳ ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἁγ. Στεφάνου ἐκ τῆς Λαύρας ἀποσταλέντες ὁ πρώην ἐπίσκοπος Σάμου ***Μαρτύριος***[1]) καὶ ὁ ἱερομόναχος ***Μανασσῆς*** (29,7) μετὰ γράμματος τοῦ πατρ. ***Τιμοθέου*** Λ'[2]) ἐπιβεβαιοῦμενον καὶ ἐπικυροῦμενον καὶ ὑπὸ τοῦ ***Νεοφύτου*** ὑπὲρ τῶν προνομίων τοῦ μετοχίου· ἤδη δὲ ὁ ***Φιλήμων*** ἀνακαινίσας ἐκ βάθρων τὸν ναὸν καὶ ἐπαυξήσας αὐτὸν (29 μέσ.) συνεφώνει καὶ πάλιν πρὸς τὴν Λαύραν τὰ ἀνωτέρω (33ἔ.). Ταῦτα πάντα ἐγκρίνονται καὶ συνοδικῶς.

Γ'. ***Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως σιγίλλιον 1631.***[3]) Ἀποθανόντος τοῦ ***Φιλήμονος*** οἱ υἱόθετοι αὐτοῦ διεξεδίκουν τὰ δικαιώματα αὐτοῦ παρανόμως. Ὁ πατριάρχης ἀποδεικνύει, ὅτι οὐδὲν δίκαιον ἔχουσι· διότι κατὰ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ ναοῦ ἐβοήθησαν καὶ οἱ Λαυριῶται καὶ οἱ Χριστιανοὶ (32,13). Παραδειγματικὴ ἡ ἔκφρασις σεβασμοῦ πρὸς τὴν Λαύραν.

Δ'. ***Παρθενίου πατριάρχου γράμμα 1640.***

Τῶν ἐπεμβάσεων τοῦ μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως ἕνεκα καὶ τῶν ὑπερφιάλων ἀξιώσεων ὁ πατριάρχης κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς τελείας τοῦ μετοχίου ἀνεξαρτησίας, ἀναγνωρίζων αὐτὸ ὡς πατριαρχικὸν τῆς Λαύρας μονύδριον, μηδ' ὁπωστιοῦν τῇ μητροπόλει ὑποκείμενον, ἀλλὰ καὶ ὀνόματος μνημονεῦον τοῦ πατριαρχικοῦ.

Ε'. ***Παρθενίου Ἀδριανουπόλεως πρὸς τὸν πατριάρχην ἀπαντητικὸν γράμμα 1640.***

Φαίνεται ὅτι οὗτος ἀνθίστατο πρὸς τὰ ἀνωτέρω καὶ ἐπιέσθη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου· ὅθεν ἐκὼν ἄκων ὑποχωρεῖ, καὶ λίαν ταπεινωτικῶς καὶ δουλικώτατα ἀπαντᾷ εἰς τὸν πατριάρχην.

ς'. ***Νεοφύτου Ἀδριανουπόλεως γράμμα ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τῆς Λαύρας 1651.***

Ὁ Παρθένιος Α', ὡς εἴδομεν, ἀπέσπασεν ἀπὸ τῆς μητροπόλεως τὸ μετόχιον καὶ παρέδωκεν αὐτὸ τῇ Λαύρᾳ, ὁ δὲ Παρθένιος Β', ὁ ὀξὺς ἐπι-

---

1) Οὗτος ἦν σχολάζων ἐν Λαύρᾳ, ἔνθα ἀνήγειρεν ἐκ βάθρων τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Καθολικοῦ τῶν ἁγίων 40 μαρτύρων, ὡς τὸ ἐπὶ τῆς εἰκόνος τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ τέμπλῳ ἐπίγραμμα διαλαμβάνει (Inscrip. Chrét. 371).

2) Τοῦτο δὲν σώζεται ἐν τῇ μονῇ.

3) Μέγιστον ἐνδιαφέρον καὶ εὐλάβειαν ἐπεδείξατο ὁ Λ ο ύ κ α ρ ι ς ὑπὲρ τῆς Λαύρας. πλεῖστα αὐτοῦ σιγίλλια σώζονται, ὧν ἐξέδοτο ὁ Ἀ λ. Λ α υ ρ ι ώ τ η ς τὰ ἑξῆς ἐν τῇ Ἐκκλ. Ἀληθ. : ὑπὲρ τῶν προνομίων 1621 (τόμ. ΙΒ', σ. 230—1), ὑπὲρ νεοσυστάτου μονυδρίου ἐν Σκοπέλῳ 1630 (ΚΔ', σ. 182), διὰ τὴν πρόσκλησιν τῆς κάρας τοῦ ἁγίου Μιχαὴλ Συνάδων εἰς Κύπρον 1629 (ΚΔ', σ. 85). Καὶ ἐγὼ ἐν ἐδημοσίευσα ὑπὲρ τοῦ μετοχίου Σερρῶν 1632 (Γρ. Παλαμᾶς ΙΔ' 330—1).

κληθείς, κατὰ τὴν δευτέραν πατριαρχείαν (1648—51) ἔπραξε τὸ ἀντίθετον ἀφῆρεσεν αὐτὸ ἀπὸ τῆς μονῆς τελείως (36 τέλ.)· ὅθεν ὁ ***Νεόφυτος***, ὅστις ἀπηνέστατα καταδιωχθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἐπανῆλθε θριαμβευτικῶς εἰς τὸν τῆς Ἀδριανοῦ θρόνον, μετὰ συντριβῆς καρδίας ὁμολογεῖ τὴν προσγενομένην ἀδικίαν καὶ ὑποσχεθεὶς αὐτῷ τῷ Κυρίῳ, ὅτι θὰ πολιτευθῇ ἐν δικαιοσύνῃ, ἀποκαθιστᾷ εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ μετοχίου τὴν Λαύραν, ὑποτελοῦς ὅμως τῇ μητροπόλει ὡς πρὸ τοῦ ***Παρθενίου Α'***, καὶ ἀποτίοντος αὐτῇ 3000 ἄσπρα λόγῳ ἐμβατοικίου. Καὶ ὁ μὲν πατριάρχης ἐκεῖνος ὡς βίαιος εἶχεν καταδιώξει καὶ τοὺς Ἁγιοταφίτας καὶ τὸν πατριάρχην ***Παΐσιον*** [1]), ὁ δὲ ***Νεόφυτος*** ἐκ τῆς παλαιᾶς καταγόμενος Ἠπείρου ὑπῆρξεν εἷς τῶν ἀρίστων μητροπολιτῶν τῆς Ἀδριανουπόλεως προστὰς ἐπὶ 40 καὶ πλέον ἔτη, καὶ ἐν βαθεῖ γήρατι κληθεὶς καὶ ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου (1688—9) πατριαρχεύσας ἐπὶ 5 μῆνας μόνον. Ἐξετιμήθη ἐπὶ μαθήσει, ἀρετῇ καὶ συνέσει παρὰ πάντων τῶν συγχρόνων καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Ἀ-***λεξάνδρου τοῦ Μιχαηλοβίτζη***. [2])

Ζ'. ***Ἰωαννικίου Β'. σιγίλλιον 1651.*** Οἱ Λαυριῶται ἐζήτησαν παρὰ τοῦ πατριάρχου, ὅπως καὶ συνοδικῶς ἐπικυρωθῶσι τὰ ἀνωτέρω μετὰ τοῦ Ἀδριανουπόλεως ἀποφασισθέντα, ὑποσχόμενοι οὗτοι ἀναντιρρήτως νὰ δίδωσιν ἐτησίως τῷ Ἀδριανουπόλεως 3000 ἄσπρα λόγῳ ἐμβατοικίου, καὶ νὰ μνημονεύωσι τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ὡς καὶ πρίν. Δυστυχῶς παρ' ὅλας τὰς ἀρὰς μετὰ δύο ἔτη ἀνετράπησαν αἱ συνοδικαὶ ἀποφάσεις ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας εἰς βάρος τῶν Λαυριωτῶν.

Η'. ***Ἰωαννικίου Β'. σιγίλλιον 1653.*** Οὗτος ὁρίζει ἀκριβέστερον τὰ δικαιώματα τῶν Λαυριωτῶν, δηλ. τὰ ἡμίσια τῶν εἰσπράξεων (42τέλ.), καὶ συνιστᾷ αὐτοῖς ν' ἀποφεύγωσι πᾶσαν πλεονεξίαν. «ἀδελφοὶ τῆς ἐκκλησίας» ἐνταῦθα καλοῦνται οἱ ἐπίτροποι αὐτῆς Ἀδριανουπολῖται (43,5), οἵτινες ὀφείλουσι νὰ ἐπιτηρῶσι τὴν τοῦ ναοῦ εὐπρέπειαν καὶ τὰ ἀφιερώματα ἀνεκποίητα ὡς καὶ τὰς λοιπὰς κτήσεις, εἰσπράττοντες τά τε ἐνοίκια τῶν οἰκημάτων καὶ τὰ ἡμίσια τῶν προσόδων τοῦ ναοῦ καὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ ὑπὲρ τοῦ ναοῦ ἐξοδεύοντες (43 μέσ.). Οὕτω περιωρίσθησαν μεγάλως αἱ ἀποδοχαὶ τῶν Λαυριωτῶν, καὶ κατήντησαν περίπου ἁπλοῖ ἐφημέριοι.

Θ'. ***Διονυσίου Δ'. πατριάρχου πατριαρχικὸν συνοδικὸν γράμμα 1672.***

Ὁ διαληφθεὶς Ἀδριανουπόλεως ***Νεόφυτος***, ὁ ἐπαγγελλόμενος ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων τὴν ἀποκατάστασιν τῶν προνομίων τῆς Λαύρας,

---

1) Βλ. Μ. Γεδεών Πίνακ. Πατρ. σ. 576.

2) Βλ. τοῦ κ. Γεδεών τὴν μονογραφίαν: Νεόφυτος μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως (1644—1688), Κ)πολις 1913.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΤΡΩΝ

ἤδη φωρᾶται διανοούμενος νὰ καταστήσῃ τὸ μετόχιον τοῦτ' αὐτὸ μίαν τῶν πολλῶν τῆς πόλεως ἐνοριῶν (45 μέσ.). προσκλαυθέντες οἱ Λαυριῶται πρὸς τὸν πατριάρχην ἐνέτυχον ἐκεῖ καὶ τῷ ***Νεοφύτῳ*** συνοδικῷ ὄντι καὶ τῇ μεσιτείᾳ καὶ ἄλλων ὑψηλῶν προσώπων ἐπέτυχον εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ εἰς 8000 ἄσπρα κατ' ἔτος (45 τέλ.).

Ὁ ***Διονύσιος Μουσιλέμης*** γνωστὸς τοῖς ἁγιορείταις καὶ δὴ τοῖς Ἰβηρίταις, ὡς ἀφιερώσας εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ, καὶ τῷ 1689 διαταξάμενος τὰ κατὰ τὴν νεοσύστατον σκήτην τῆς ἁγίας Ἄννης, [1]) θεωρεῖται ὡς φιλαγιορείτης.

Ι'. Γράμμα τοῦ Ἀδριανουπόλεως Ἀθανασίου *1710.* (1709-1739

Εἰς τὸν ***Ἀθανάσιον*** τοῦτον παρουσίασαν οἱ Λαυριῶται τὸν καθορισμὸν τῶν ἀρχιερατικῶν ἀποδοχῶν ὑπὸ τοῦ προκατόχου ***Ἀθανασίου*** τοῦ Κρητὸς (δυστυχῶς καὶ τοῦτο τὸ ἔγγραφον δὲν σώζεται), ὅστις μετὰ ταῦτα ἐγένετο πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. καὶ αὗται μένουσιν ἀμετάβλητοι εἰς τὸ ποσὸν τῶν 70 γροσίων, λόγῳ ἐμβατοικίου, 800 ἄσπρων διὰ τὰ ἐμβατοικοχάρτια, καὶ ὡς «φιλότιμα» ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν ἐφημερίων ἀνὰ 600 γρόσια. Ἀλλ' εἶναι ἄξιον ἀπορίας πῶς ὀνομάζεται μακαρίτης ὁ κατὰ τὸ 1710 ἐπὶ τοῦ θρόνου εὑρισκόμενος ***Ἀθανάσιος ὁ Κρής.*** [2])

ΙΑ'. Παϊσίου Β' σιγίλλιον ἐπικυρωτικὸν τῶν προνομίων τοῦ μετοχίου 1741.

Δικαιολογεῖ τὴν αὔξησιν τῶν ἀρχιερατικῶν ἀποδοχῶν ὡς ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν προσόδων (48 τέλ.), καὶ τοῦτο εὐδιακρίτως ἐποίουν ἀφ' ἑαυτῶν οἱ Λαυριῶται (αὐτ.). ἀλλ' ἐν τούτοις περιορίζονται καὶ αὖθις εἰς τὰ ἀνωτέρω καθορισθέντα ποσά, τοῦθ' ὅπερ ἀπεδέξατο καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀδριανοῦ ***Διονύσιος*** (49,15). Ἴσως δὲ τοῦτο συνέβη· διότι κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος λιμὸς μέγας συνέβη εἰς τὴν πόλιν. [3])

ΙΒ'. Γαβριὴλ Δ' σιγίλλιον ἐπικυρωτικὸν 1781.

Τοῦτο εἶναι ὅμοιον σχεδὸν τῷ προηγουμένῳ· ὅπερ καὶ ἐπαναλαμβάνει αὐτούσιον ὁλόκληρον σχεδόν· διότι, λέγει, ὁ καθορισμὸς τῶν ἀρχιερ. ἀπο-

---

1) Πατρ. Πιν. σ. 601, καὶ τοῦ αὐτοῦ Γ ε δ ε ὼ ν ὁ Ἄθως, Κ|πολις 1885, σ. 164 περὶ τῆς βιβλιοθήκης ἐν Ἐκκλ. Ἀληθ. Δ' 1884, σ. 480—1.

2) Κατὰ τὸν Γ ε δ ε ὼ ν οὗτος ἀπέθανε πατριάρχης τῷ 1711 Πατρ. Πιν. σ. 619.

3) Περὶ τοῦ λιμοῦ τούτου εὑρίσκω τὸ ἑξῆς σημείωμα ἐν τῷ Λαύρ. κώδ. Ω 47 φ. 283β : «ᾳψμ' μαΐῳ ἦλθα εἰς Ἀδριανούπολιν καὶ ἦταν ἀκρίβεια μεγάλη, τὸ ἀλεῦρι ἡ ὀκᾶ ἄσπρα 8, τὸ χάσικο 9, τὸ λάδι ἄσπρα 50, τὸ σαμόλαδον ὁμοίως, τὸ σαποῦνι ἄσπρα 48, τὸ κερὶ ἄσπρα 120, τὸ βούτυρον δὲν εὑρίσκονταν, τὸ τυρὶ ἄσπρα 24, τὸ κασκαβάλι ἡ ὀκᾶ ἄσπρα 36, τὸ σιτάρι ἄσπρα 156».

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

δοχῶν ἐφηρμόσθη καὶ ἐπὶ τοῦ πρώην Ἀδριανουπόλεως ***Νικηφόρου*** (26) καὶ ἀποτελεῖ ἔθος, καὶ παλαιὰν συνθήκην, ἱκανοποιοῦσαν ἀμφότερα τὰ μέρη (31). εὑρέθη δὲ σύμφωνος εἰς τοῦτο καὶ ὁ νῦν Ἀδριανουπόλεως ***Καλλίνικος*** (26) καὶ ἐπαναλαμβάνει τὰ ἀνωτ. ποσά.

ΙΓ'. Νεοφύτου Ζ' γράμμα πατριαρχικὸν συνοδικὸν 1789.

Οἱ ἐν τῇ Λαύρᾳ πατέρες στενοχωρούμενοι ἕνεκα τῶν ὑπερόγκων χρεῶν ἀπετάθησαν εἰς τὰ πατριαρχεῖα· συνοδικῇ δὲ ἀποφάσει ἐπετράπη αὐτοῖς, ἵνα ἐκποιήσωσι τὰ ἱερὰ ἀργυρᾶ σκεύη τοῦ ἁγ. Στεφάνου καὶ αὐτὰ τὰ κανδήλια, ἀποσταλέντος πρὸς τοῦτο τοῦ προηγ. ***Γερασίμου***. Ἀλλ' οἱ τοῦ ρουφετίου τῶν μπακάληδων—οἵτινες φαίνονται προστάται τοῦ μετοχίου—ἀντεστάθησαν καὶ ἀπεφάσισαν νὰ δανείσωσι τῇ Λαύρᾳ τὸ ποσὸν 2000 γροσίων πρὸς ἀνακούφισιν. Τὸ σπουδαῖον τοῦτο εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ ἁγίου Ὄρους γεγονὸς ὑπάρχει ἀναγεγραμμένον καὶ ἐν τῷ μεγ. Κώδικι τοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς ὡς ἑξῆς :

φ. 132β. «Ἔστω δὲ εἰς ἔνδειξιν τῶν μεταγενεστέρων καὶ εἰς ἐνθύμησιν διηνεκεῖ, ὅτι εἰς τὸ ᾳψῂϕ (1790) ἔτος ἐπορεύθημεν εἰς βασιλεύουσαν διὰ τὸ χρέος τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, καὶ τότε κοινῇ γνώμῃ πάντων τῶν προεστώτων ἀπεφασίσθη συνοδικῶς, ὅτι νὰ **πωλυθῶσι** ὅλα τὰ ἀσημικὰ ὁποῦ εὑρίσκονται ἐν τῷ θείῳ ναῷ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει, καὶ δι' ἐπιστασίας καὶ θεαρέστου ζήλου τοῦ τότε ἡγουμενεύοντος συναδελφοῦ ἡμῶν ἡπροηγουμένου κὺρ ***Ἰγνατίου*** Σμυρναίου, ἐδώθησαν παρὰ τοῦ ἐκεῖσε συναφίου τῶν μπακάλιδων γρόσια 2000 ἤτοι δυὸ χιλιάδες καὶ ἠγοράσθησαν τὰ ἀσημικὰ παρ' αὐτῶν μὲ συμφωνίαν τοιαύτην, ἵνα μένωσι τὰ ἀσημικὰ ἐκεῖνα ὅλα εἰς τὴν αὐτὴν πάλιν ἱερὰν ἐκκλησίαν, χωρὶς νὰ ἔχωμεν ἄδειαν μήτε ἡμεῖς, μήτε αὐτοὶ νὰ τὰ ἀποξενώσωμεν ἀπ' ἐκεῖ, κατὰ τὰ συμφωνητικὰ γράμματα, ὁποῦ ἐδώσαμεν εἰς αὐτούς, ὁμοῦ καὶ συνοδικά».

Περὶ τῆς δεινῆς οἰκονομικῆς καχεξίας τῆς μονῆς Λαύρας κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἐγράψαμεν ἄλλοτε [1]). Ἐν τῷ κώδικι τοῦ ***Κυρίλλου*** σ. 163 εὑρίσκω τάδε γεγραμμένα: «ἐν τῷ ,ζσπα' σωτηρίῳ δὲ ,αψοε' (1775) ἐφθάσαμεν οἱ ἄξιοι ἐλέους ἐλθεῖν εἰς τὴν αὐτὴν [2]) ἢ καὶ χείρονα <τὴν> κατάστασιν, εἰς μὲν τὸ κοινὸν περίπου τὰ 100 πουγγεῖα τὸ χρέος ποσού-

---

1) Βλ. Ἱστορίαν τοῦ ἀσκητισμοῦ τόμ. Α σ. 157, ἔνθα καὶ περὶ τοῦ κοινοῦ τοῦ Ὄρους χρέους.

2) Ἀνωτέρω γράφει περὶ δυστυχίας συμβάσης τῷ 1583, καθ' ὃ τὸ πλεῖστον τῆς μονῆς ἠρημώθη.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

μενον, πάρ᾽ ξ τῶν κατ᾽ ἰδίαν, ὧν ἕνεκα ἰδοὺ πωλοῦμεν τὰ ἱερὰ σκεύη, ἀκολούθως καὶ τὰ μετόχιά μας. φεῦ, φεῦ, φεῦ. Τοῦτο δὲ εἰ καὶ ἐξ ἁμαρτιῶν ἡμῶν, κατὰ δὲ τὸ φαινόμενον ἐκ τοῦ ἀκολουθήσαντος πολέμου μεταξὺ Ῥωσσῶν καὶ Ὀθωμάνων».

Τῷ 1789 εἶχεν ἐπιταθῇ τὸ κακὸν καὶ οἱ Λαυριῶται προϊστάμενοι εἶχον κλεισθῇ εἰς τὸν πύργον τοῦ Πρωτάτου ὡς μὴ δυνάμενοι νὰ ἀποτίσωσι τὸ κοινὸν χρέος, οἱ δὲ λοιποὶ ἐγκατέλιπον τὴν μονήν. [1]) Δὲν γνωρίζομεν τὰ ἐπακολουθήσαντα ἐν Ἀδριανουπόλει, ἀλλ᾽ ὁ αὐτὸς πατριάρχης ***Νεόφυτος*** 4 μῆνας μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἀνωτ. συγιλλίου, ἰδοὺ εἰς ἕτερον γράμμα ἐκδοθὲν τὴν 6 Ἀπριλίου τοῦ 1790 τί συμβουλεύει τοῖς ἀπεγνωσμένοις Λαυριώταις: «Ἴδομεν καὶ τὰ περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ μοναστηρίου σας γραφόμενα. Ὑμεῖς ἀκολουθήσατε, καθὼς σᾶς προεγράψαμεν διὰ τὴν τοῦ μοναστηρίου σας οἰκονομίαν, καὶ εὔχεσθε πρὸς Κύριον καὶ ἐλπίζομεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας νὰ λάβῃ τὴν καλήν του κατάστασιν. ἐπιμεληθῆτε ὅμως νὰ στείλητε καὶ τὰ ἀσήμια σας καὶ ὅσα ἄσπρα δυνηθῆτε, καὶ μὴν ὑποπτεύεσθε, διότι μὲ τὴν καλὴν ἀποκατάστασιν τῆς πατριαρχείας καὶ ἐσεῖς θέλετε εὕρει ἄνεσιν καὶ ἀπαλλαγὴν τῶν συνεχομένων ὑμᾶς δεινῶν καὶ καταδρομῶν» [2]).

Καὶ τῷ 1795 ἀναγινώσκομεν εἰς τὸν Λαυρ. Α 57 κώδικα : «Διὰ τὴν ἐσχάτην δυστυχίαν τῆς δε τῆς Λαύρας εὔβγαλαν οἱ προεστῶτες τὸν διάχρυσον καὶ ὡραῖον κόσμον ἐκ τούτου τοῦ θείου εὐαγγελίου, καὶ ἐδόθη διάφορον τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει χρέους· ᾳψιε΄, ἐν δεκεμβρίῳ». Περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ζητήματος τῆς ἀπεμπολήσεως δηλονότι ἐκκλησ. κινητῶν οἱ κανόνες ἀπαγορεύουσι ρητῶς, ἀλλ᾽ οἱ ἑρμηνευταὶ ἑρμηνεύουσιν αὐτοὺς ποικιλοτρόπως, [3]) καὶ προσπαθοῦσι νὰ περιβάλωσιν αὐτὴν διὰ χύρους, ἐὰν καὶ ἡ σύνοδος συναινέσῃ. [4]) Παρὰ ταῦτα, καίτοι ἔχομεν τὸ παράδειγμα τοῦ πατρ. ***Σεργίου*** ἐπὶ ***Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ*** ὅμως ἄλλως ἔδοξε τοῖς τότε διακεκριμένοις ἀρχιερεῦσι καὶ κανονολόγοις τῆς ἐκκλησίας. Οὗτος διὰ τοὺς συνεχεῖς πολέμους πρὸς τὸν Λογγοβαρδίας δοῦκα ***Ῥομβέρτον***, χρείας οὖ-

---

1) Ἱστορ. Ἀσκητ. 158.

2) Ἐδημοσιεύθη μετ᾽ ἄλλου γράμματος τοῦ Νεοφύτου ὑπὸ Α. Λαυριώτου ἐν Ἐκκλ. Ἀληθ. τόμ. ΚΑ΄ 1904, σ. 34.

3) Ὁ Βαλσαμὼν ἐπραγματεύσατο περὶ τούτου ἐν ἐκτάσει καὶ ἀποφαίνεται, ὅτι ἐκποίησις μὲν δὲν ἐπιτρέπεται τῶν ἱερῶν σκευῶν, δανεισμὸς δέ, ἀλλ᾽ ἐὰν δὲν πληρωθῶσι καὶ πάλιν νὰ ἐπιστραφῶσι (Σύνταγμα Κανόνων Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. Β΄, σ. 592–611).

4) Αὐτ. Γ΄ σ. 392. Ἐπιθι καὶ ὅσα περὶ τούτου γράφει ὁ Μίλας σ. 761—63 τοῦ ἐκκλησ. Δικαίου Ἀθῆναι 1906 (μεταφρ. Μελ. Ἀποστολοπούλου ἐν τῇ Μαρασλείῳ Βιβλ.).

σης χρημάτων ἔλαβεν ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν ἀργυρᾶ τινα καὶ χρυσᾶ σκεύη μετὰ τῆς ὑποσχέσεως τῆς ἐπιστροφῆς. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἐδημιούργησε σπουδαῖον ἐκκλ. ζήτημα, ὡς ἐμφαίνεται ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Λαύρας δημοσιευθέντων ἐπισήμων ἐγγράφων,[1]) καὶ κατεξανέστησαν κατὰ τῆς ἱεροσυλίας ταύτης ὁ Ἀντιοχείας ***Ἰωάννης***, ***Λέων*** ὁ Χαλκηδόνος, ὁ ***Ἰωάννης*** Εὐχαΐτων, καὶ ὁ Ἀδριανουπόλεως, ἀποφηνάμενοι, ὅτι τὰ ἅπαξ τῷ Θεῷ ἀφιερωθέντα ἀναπαλλοτρίωτα διαπαντός.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ μετοχίου τοῦ ἁγίου Στεφάνου. Σημειούσθω μοι δὲ καὶ τοῦτο, ὅπως ἡ τοῦ Κωνσταντίνου ἐκτήσατο πολιοῦχον τὸν πρωτόκλητον τοῦ Κυρίου Ἀπόστολον Ἀνδρέαν, οὕτω καὶ ἡ τοῦ Ἀδριανοῦ τὸν πρωτομάρτυρα καὶ ἀρχιδιάκονον Στέφανον. Ἡ δὲ Λαύρα εὐγνωμονοῦσι δι' ὅσα ἀγαθὰ διέπεμπεν ἐκ τοῦ μετοχίου ἀνήγειρε τῷ ἁγ ῳ καὶ ἐπ' αὐτοῦ μάλιστα τοῦ πύργου τοῦ Τσιμισκῆ, περὶ οὗ ἐν ἀρχῇ εἴπομεν, ὡραῖον παρεκκλήσιον, ἔνθα οἱ ἐπανερχόμενοι ἐκεῖθεν ἡγούμενοι ἐλειτούργουν ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος. φέρει δὲ ἐπιγραφήν:

† Ἀνεκαινίσθη ὁ παρὼν πύργος τοῦ Τζιμισκῆ, καὶ ἀνηγέρθη ὁ παρὼν ναὸς ἐκ βάθρων γῆς τοῦ ἁγίου κὲ ἐνδόξου ἀποστόλου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τοῦ πανωσιωτάτου ἁγίου καθηγουμένου κυρίου π. ***Παρθενίου*** ἐκ νήσου Τίνου.

ἐν ἔτι ,ζρ'ις' (1688)

Ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν κέκτηται οὕτω μεγαλοπρεπῆ καὶ ὀχυρὸν οἶκον, ἐν Ἀδριανουπόλει δὲ φεῦ! ὁ οἶκος αὐτοῦ ἐγένετο κέντρον ἀσέμνων θεαμάτων! Ὦ τῆς μακροθυμίας σου, Κύριε. ἀλλ' ἐλπίσωμεν, καὶ «ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἰδότες ὅτι ***ὥσπερ κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων οὕτω καὶ τῆς παρακλήσεως***» [2]).

Α'. Χαρτῶον 0,44×0,32. Γράμμα πατριαρχικὸν συνοδικὸν 1608.

Νεόφυτος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Ἐπειδὴ τὸ πατριαρχικὸν σταυροπήγιον τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου τὸ ἔνδον τῇ Ἀδριανουπόλει εὐεργετηθὲν πρῶτον παρὰ τῶν πρὸ

---

1) Ὑπὸ Ἀλεξ. Λαυριώτου ἐν Ἐκκλ. Ἀληθ. ἔτ. Κ', 1900, σ. 352—253, 351—8, 362—5, 403—7, 411—13, 445—7, 455—6.

2) Παύλου, Β' Κορίνθ. 1, 7. Διὰ τὴν ἐπηγγελμένην ταύτην παράκλησιν οἱ μὲν ἅγιοι προσεύχονται γονυκλινῶς πρὸ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τῷ οὐρανῷ ἡμεῖς δὲ ἐνταῦθα ὀφείλομεν νὰ ἐργασθῶμεν μετὰ ζήλου, ἐπιμονῆς καὶ συνέσεως. Νῦν μανθάνω ὅτι ὁ ναὸς κατηδαφίσθη, ἀνοιγθείσης ἐκεῖ πλατείας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ἡμῶν πατριαρχευσάντων ἀοιδήμων πατριαρχῶν τῷ ὁσιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς πρωτοσυγκέλῳ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας κὺρ ***Φιλήμονι***, νῦν δὲ καὶ μετὰ γνώμης αὐτοῦ ἐδόθη καὶ ἀφιερώθη τῇ σεβασμίᾳ, ἱερᾷ τε καὶ βασιλικῇ μονῇ τῆς Λαύρας, τῆς ἐν τῷ Ἄθῳ, ἀποφαινόμεθα, ἵνα πάλιν ὁ αὐτὸς ὁσιώτατος πρωτοσύγκελος κὺρ ***Φιλήμων*** εἴη καὶ ἔσεται ἐπίτροπος ἡμέτερος πατριαρχικός τε καὶ τῆς μονῆς, ὡς ἐν αὐτῇ καὶ τὴν μετάνοιαν δούς, δεσπόζει τε καὶ ἐξουσιάζει αὐτὸ τὸ πατριαρχικὸν σταυροπήγιον ἐφ' ὅρῳ ζωῆς αὐτοῦ καὶ εἰς τὸν κατ' ἔτος ἀποστελόμενον ἐφημέριον παρὰ τῆς θείας Λαύρας τὴν ἐπιτροπείαν ἔχειν, καὶ εἰ τυχὸν ἀδόκημον ὄντα, πέμπειν μὲν τοῦτον τῇ μονῇ προσκαλέσαι καὶ τὰ μὲν ἥμισυ τῶν εἰσοδημάτων καρποῦται ὁ ῥηθεὶς πρωτοσύγκελος κὺρ ***Φιλήμων*** τὰ δὲ λοιπὰ τῇ σεβασμίᾳ μονῇ τῆς Λαύραν πεμπέτωσαν. μετὰ δὲ τὴν ἀποβίωσιν τούτου ἡ πᾶσα ἐξουσία τοῦ σταυροπηγίου ἐν τῇ μονῇ μενέτω γνώμῃ τῆς πατριαρχικῆς καὶ ἱερᾶς τῶν ἀρχιερέων Συνόδου. Ὅθεν δὴ καὶ τὸ παρὸν ἐγένετο κατὰ τὸ ἔτος ,ζριζ' καὶ ἐπεδόθη ἅ—α (;) Λαύρᾳ τῇ σεβασμίᾳ εἰς ἀσφάλειαν.

Ἐν μηνὶ δεκεμβρίῳ ἰνδικτιῶνος ζης.

† Ὁ Καισαρείας καὶ Καππαδοκίας ***Γρηγόριος*** ἔχων καὶ τὴν γνώμην τῶν Ἱεροσολύμων.

† Ὁ Ἀδριανουπόλεως ***Ἄνθιμος*** ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Διδυμοτείχου.

† Ὁ Σελευκείας (;) ***Θεοφάνης***. † Ὁ μητροπολίτης Γάνου καὶ Χώρας ***Μαρτύριος***.

† Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν ***Συμεών*** καὶ τὰς γνώμας ἔχων τοῦ τε ἀδελφοῦ Ἡρακλείας καὶ Κορίνθου.

† Ὁ Καισαρείας *Γερμανὸς* καὶ πάσης Παλαιστίνης.

† Ὁ Δημητριάδος ***Διονύσιος***.

† Ὁ μέγας ῥήτωρ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἔχων τὴν γνώμην τοῦ Θεσσαλονίκης, τοῦ Λαρίσσης, τοῦ Θηβῶν καὶ τοῦ Μετρῶν.

† Ὁ μέγας ἐκκλησιάρχης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ***Μιχαὴλ*** ἔχων καὶ τὰς γνώμας τῶν πανιερωτάτων ἀρχιερέων τοῦ τε Φιλιππουπόλεως, τοῦ Σερρῶν, τοῦ Δρίστρης καὶ τοῦ Τυρουλώης. (αἱ τῶν ἐκκλ. ὀφφικιάλων εἰ τὸ δεξιὸν κάτω ἄκρον).

Τὸ πλεῖστον τοῦ κειμένου εἶναι ἀμαυρὸν ἐξατμισθείσης τῆς μελάνης.

*Β'. **Σιγίλλιον μεμβράινον** 0,55> 0,59, **ἐτους** 1621.*

Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τῆς ἡμῶν μετριότητος συνοδικῶς προκαθημένης, συνεδριαζόντων αὐτῇ καὶ τῶν καθευρεθέντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῇ ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν παραστάντες οἱ ἀπὸ τῆς σεβασμίας θείας ἱερᾶς καὶ βασιλικῆς πατριαρχικῆς μονῆς τῆς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει Λαύρας, ὅ τε θεοφιλέστατος πρώην ἐπίσκοπος Σάμου κὺρ ***Μαρτύριος*** καὶ ὁ ἐν ἱερομονάχοις ὁσιώτατος κὺρ ***Μανασῆς*** ἐνεφάνισαν γράμμα τοῦ πρὸ ἡμῶν μακαρίτου πατριάρχου κὺρ ***Τιμοθέου*** δηλοποιοῦν, ὡς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ πρὸ αὐτοῦ πατριάρχου κὺρ ***Νεοφύτου*** ἐκρίθη διὰ γράμματος ἐκείνου πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ καὶ ἐβεβαιώθη ὑπάρχειν καὶ ὑποκεῖσθαι τὸ ἔνδον Ἀδριανουπόλεως εὑρισκόμενον πατριαρχικὸν σταυροπήγιον τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου τῇ αὐτῇ σεβασμίᾳ θείᾳ καὶ ἱερᾷ βασιλικῇ μονῇ τῆς Λαύρας δεήσει καὶ ἀξιώσει τοῦ ἐν αὐτῷ πολλὰ κοπιάσαντος καὶ δαπανήσαντος ὁσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς πατριαρχικοῦ πρωτοσυγκέλου κὺρ ***Φιλήμονος*** καὶ πέμπεσθαι ἐκεῖθεν ἱερομόναχον τοῦ ψάλλειν καὶ ἱερουργεῖν ἐν αὐτῷ καὶ μνημονεύειν τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, καὶ οὐκ ἦν χρεία καὶ ἀνάγκη ἑτέρας ἀσφαλείας τοῦ τοιούτου καὶ βεβαιώσεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ διαληφθεὶς πατριαρχικὸς πρωτοσύγκελος κὺρ ***Φιλήμων*** ἐπὶ τῇ προτέρᾳ ἀνακτήσει μὴ ἀρκεσθεὶς ἐκινήθη καὶ πάλιν, θείῳ ζήλῳ καὶ ἔρ<ρ>ωτι τρωθεὶς καὶ οὐ μόνον ἐκ βάθρων καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν θεμελίων τὸν ἐκεῖσε θεῖον ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἀνήγειρε καὶ ἐπηύξησε καὶ εὐρυχωρότερον ἐποίησε καὶ ἐβελτίωσε καὶ ἐκαλλώπισε καὶ ἐκόσμισεν οἰκείοις ἀναλώμασι καὶ κόποις οὐκ ὀλίγοις καὶ μόχθοις καὶ ἱδρῶσιν, ἀλλὰ καὶ κελλία ἱκανὰ καὶ ἀρκοῦντα ἐν τῇ περιοχῇ αὐτοῦ κατεσκεύασε καὶ ᾠκοδόμησε, καὶ προσέπεσον οἱ ἀνωτέρω ῥηθέντες καὶ τανῦν τῇ ἡμῶν μετριότητι καὶ ἐδεήθησαν τυχεῖν καὶ παρ' αὐτῆς γράμματος εἰς πλείονα τὴν διαμονὴν καὶ ἀσφάλειαν. Τούτου χάριν καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν τὴν αἴτησιν αὐτῶν ἀποδεξαμένη ὡς εὔλογον οὖσαν καὶ τῷ θεῷ φίλον γράφει καὶ ἐν ἁγίῳ ἀποφαίνεται πνεύματι γνώμῃ καὶ τοῦ μακαριωτάτου πάππα καὶ πατριάρχου τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας κὺρ ***Γερασίμου*** καὶ τῶν λοιπῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὸν ἑξῆς ἅπαντα αἰῶνα εἴη καὶ ὑπάρχει τὸ πατριαρχικὸν αὐτὸ σταυροπήγιον τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφανου, τὸ ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει, μετὰ καὶ πάντων τῶν κτημάτων αὐτοῦ καὶ κελλίων καὶ τῶν λοιπῶν ἀφιερωμένων αὐτοῦ πραγμάτων καὶ ἱερῶν σκευῶν καὶ βιβλίων ἡνωμένον καὶ ὑποκείμενον τῇ προρρηθείσῃ βασιλικῇ ἱερᾷ θείᾳ καὶ σεβασμίᾳ πατριαρχικῇ μονῇ τῆς Λαύρας, ὀφείλοντος καὶ τοῦ κατὰ καιροὺς ἡγουμένου αὐτῆς καὶ τῆς συνάξεως πάσης πέμπειν ἕνα τῶν ἱερομονάχων εἰς τὸ πατριαρχικὸν αὐτὸ σταυροπήγιον

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος καὶ ὀρχιδιακόνου Στεφάνου τοῦ ψάλλειν καὶ ἱερουργεῖν ἐν αὐτῷ καὶ μνημονεύειν τοῦ τε πατριαρχικοῦ ὀνόματος καὶ τῶν κτητόρων καὶ παρέχειν τὰ ἥμισυ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ ναοῦ πρὸς τὸν ἐν ἱερομονάχοις αὐτὸν τὸν κὺρ ***Φιλήμονα*** μέχρι τέλους ζωῆς αὐτοῦ, ἐν βάρει ἀργίας ἀσυγνώστου καὶ ἀφορισμοῦ ἀλύτου τοῦ ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος. μετὰ δὲ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοῦ ὥσι τὰ αὐτὰ εἰσοδήματα πάντα τοῦ αὐτοῦ ναοῦ μετὰ καὶ τῶν κελλίων καὶ τῶν λοιπῶν ἀφιερωμένων πραγμάτων καὶ παντοίων ἱερῶν σκευῶν καὶ βιβλίων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ δεσποτίαν καὶ διοίκησιν τῆς αὐτῆς θείας καὶ ἱερᾶς καὶ βασιλικῆς μονῆς τῆς Λαύρας, ἕως οὗ ὁ ἥλιος ἐφορᾷ, καὶ μηδεμίαν ἐξουσίαν ἔχωσι οἱ κληρονόμοι τοῦ αὐτοῦ πρωτοσυγγέλου κὺρ ***Φιλήμονος*** ζητῆσαι καὶ λαβεῖν πολὺ ἢ ὀλίγον ἄχρι καὶ ὀβολοῦ· ὃς δ' ἂν τολμήσῃ ὀψέποτε ἐκ τῶν συγγενῶν καὶ κληρονόμων αὐτοῦ καὶ ἄλλων καὶ ζητήσει ἀποξενῶσαι καὶ ἀποσπᾶσαι αὐτὸ ἀπὸ τῆς μονῆς, ἢ εἰσόδημα λαβεῖν, ὡς εἴπομεν πολὺ ἢ ὀλίγον, καὶ σκάνδαλον προξενήσῃ, ὁ τοιοῦτος ἱερεὺς μὲν ὢν ἢ καὶ ἀρχιερεὺς ἀργὸς ἔστω πάσης ἀρχιερατικῆς ἐνεργείας καὶ τάξεως, καταφρονῶν δὲ καὶ ἀφωρισμένος ἀπὸ Θεοῦ, ὡς ἄξιος καθαιρέσεως· λαϊκὸς δὲ ἢ μοναχὸς ἀφωρισμένος ἀπὸ τῆς ἁγίας ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος καὶ πρὸ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ τυμπανιαῖος καὶ ἔξω τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ καὶ κληρονομήσῃ τὴν λέπραν τοῦ Γιαζῆ καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικος. Ὅθεν καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δήλωσιν καὶ διηνεκῆ καὶ πλείονα τὴν βεβαίωσιν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν συγγραμμῶδες γράμμα καὶ ἐπεδόθη τῷ πατριαρχικῷ σταυροπηγίῳ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου τῷ ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει, καὶ δι' αὐτοῦ τῇ θείᾳ ἱερᾷ καὶ βασιλικῇ καὶ πατριαρχικῇ σεβασμίᾳ <θείᾳ καὶ ἱερᾷ> μονῇ τῆς Λαύρας ἐν ἔτει ζῷ ῥῷ κῷ θῷ, μηνὶ Ἀπριλλίῳ. ἰνδικτιῶνος δης.

† ***Κύριλλος*** ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† ***Γεράσιμος*** ἐλέῳ θεοῦ Πάπας καὶ Πατριάρχης τῆς μεγάλης Ἀλεξανδρείας.

† Ὁ Κυζίκου ***Παρθένιος***, † ὁ Παλαιῶν Πατρῶν ***Θεοφάνης***. † ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης ***Γαβριὴλ*** † ὁ πρώην Τραπεζοῦντος ***Ἰγνάτιος***

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

† ὁ Συνάδων *Λογγῖνος*, 1) † ὁ Ἰωαννίνων . . . . 2)

† Ὁ Φιλίππων καὶ Δράμας ***Κλήμης***, 3) † ὁ Μεσημβρίας ***Κυπριανός*** † Ἀγχιάλου ***Παρθένιος***.

† Ῥαιδεστοῦ ἐπίσκοπος ***Μελχισεδέκ***.

Σημ Ἡ διὰ κυανῆς μήρινθος ἐπικρεμαμένη μολυβδίνη σφραγὶς εἰς ἀρίστην κατάστασιν. ἡ μεμβράνη λευκὴ καὶ τὰ γράμματα λίαν μελανά.

Γ'. Σιγίλιον μεμβράινον 0,55 <0,70, ἔτους 1631.

Κύριλλος ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Οὐ μόνον δίκαιον ἐστὶ διατηρεῖν καὶ φυλάττειν ἀμετάτρεπτα καὶ ἀπαρασάλευτα τὰ παλαιγενῆ τῶν πρὸ ἡμῶν ἀοιδήμων Πατριαρχῶν γράμματα τὰ ὑπογραφαῖς πολλῶν ἀρχιερέων κατησφαλισμένα, τὰ γραφέντα καὶ δοθέντα κατὰ καιροὺς δηλονότι ἐπὶ βεβαιώσει καὶ διορθώσει πολλῶν ἀναγκαίων ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων κρίσει καὶ ἐξετάσει ἀκριβῇ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀθετοῦντας καὶ παραβλέποντας ταῦτα εἴργειν ὅση δύναμις καὶ ἐκκλησιαστικῶς ἐπιτιμᾶν καὶ αὐστηρῶς παιδεύειν. Ἐπειδὴ τίνυν ἐνεφανίσθησαν πρότριτα τῇ ἡμῶν μετριότητι γράμματα τῶν πρὸ ὑμῶν πατριαρχῶν, τοῦ τε κὺρ ***Νεοφύτου*** καὶ κὺρ ***Τιμοθέου*** δηλοποιοῦντα, ὡς ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ κὺρ ***Νεοφύτου*** ἐκείνου ὑπετάγη τὸ ἔνδον Ἀδριανου-

---

1) Ἀλεξ. ὁ Λαυριώτης ἐδημοσίευσεν ἕτερον σιγίλλιον τοῦ Κυρίλλου τῆς αὐτῆς χρονολογίας καὶ ἀνέγνω κακῶς: Ἄνδρου Λογγῖνος (Ἐκκλ. ἔτος ΙΒ', 1893 σ. 231). Δυστυχῶς τούτῳ ἀκολουθήσας καὶ ὁ καλὸς μεσαιωνοδίφης Δημ. Πασχάλης ἀνέγραψε μεταξὺ τῶν ἐν Ἄνδρῳ ἀρχιερατευσάντων καὶ τὸν Λογγῖνον τοῦτον, ἐπ' οὐδεμιᾶς ἄλλης στηριζόμενος μαρτυρίας (βλ. Θεολογία, τόμ. Α' 1926, σ. 109).

2) Ὁ αὐτὸς ἐκδότης ἐν τῷ ἀνωτ. σιγιλλίῳ ἐξέδοτο: Θεόκλητος. τῶν πάντῃ ἀδυνάτων ἡ δυσξύμβλητος ὄντως μονοκονδυλία νὰ σημαίνῃ τοῦτο τὸ ὄνομα. τὸ πάθημα τοῦ Ἀνδρίου λογίου ἔταθε καὶ ὁ ἐμὸς σεβασμιώτατος φίλος πρ. Παραμυθίας Ἀθηναγόρας, ἐπὶ τοιαύτης μοναδικῆς καὶ λίαν ὑπόπτου στηριχθείς πηγῆς, καὶ ἔπλασε Θεόκλητον Ἰωαννίνων ἀρχιερατεύσαντα κατὰ τὰ ἔτη 1621—1632 (Βλ. Ἠπειρ. Χρονικὰ ἔτος Γ' 1928, σ. 28) νομίζω ὅτι εἶναι Παρθένιος,

3) Ὁ Ἀλ. Λαυριώτης ἀνέγνω Σωζουπόλεως (!).

Ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἀνωτέρω ὑπογραφῶν προσεπικυροῦται καὶ ὑπὸ δύο ἄλλων συνοδικῶν «ὑπομνημάτων» ἐκδοθέντων τῷ αὐτῷ ἔτει ὑπὸ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως καὶ δημοσιευθέντων ἐν ἀρχῇ τοῦ Β' τόμ. τῶν ἐπισήμων πατρ. ἐγγράφων (σ. 1—6) ὑπὸ Καλλινίκου Δελικάνη (Κ)πολις 1904).

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

πόλεως εὑρισκόμενον πατριαρχικὸν σταυροπήγιον τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου τῇ σεβασμίᾳ καὶ ἱερᾷ καὶ βασιλικῇ μονῇ τῆς Λαύρας τῇ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει, χάριτι μὲν τοῦ πατριάρχου ἐκείνου δεήσει δὲ καὶ παρακλήσει πολλῇ τοῦ ἐν ἱερομονάχοις ποτὲ παπᾶ κὺρ ***Φιλήμονος*** εἰς τὸ πέμπεσθαι ἐκεῖθεν ἱερομόναχος εἰς τὸ ψάλλειν καὶ ἱερουργεῖν ἐν αὐτῷ καὶ μνημονεύειν τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, καὶ βεβαιοῦντα τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν μένειν ἀπαρασάλευτον, καθὼς καὶ μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς πατριαρχείας ἡμῶν ὁ προῤῥηθεὶς παπᾶ ***Φιλήμων*** συνδρομῇ τῶν πεμφθέντων πατέρων ἀπὸ τῆς μονῆς τῆς Λαύρας τότε εἰς ταξείδιον κα ἐλεημοσύνῃ καὶ βοηθείᾳ τῶν χριστιανῶν ἀνέκτισε σὺν αὐτοῖς ἐκ βάθρων τὸν αὐτὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου καὶ ἐπαυξήσαντες εὐρυχωρότερον ἐποίησαν καὶ ἐβελτίωσαν καὶ ἐκαλλώπισαν, ἀναλώμασι μὲν ἐξ ἐλεημοσυνῶν τῶν χριστιανῶν, ὡς εἴπομεν, κόποις δέ καὶ μόχθοις καὶ ἱδρῶσιν ἰδίοις αὐτῶν, ἀνεγείροντες καὶ κελλία ἐν τῇ περιοχῇ αὐτοῦ. καὶ τὰ πάντα καλῶς ποιήσαντες προσέπεσον τότε τῇ ὑμῶν μετριότητι καὶ διὰ γράμματος ἡμετέρου συνοδικοῦ ἠσφαλίσαντο ταῦτα, ὡς φαίνεται, ἐπὶ τὸ εἶναι μὲν τὸ σταυροπήγιον αὐτὸ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς Λαύρας, μερίζεσθαι δὲ αὐτοῦ τὸ εἰσόδημα μεταξὺ τῶν πατέρων τοῦ μοναστηρίου καὶ τοῦ παπᾶ ***Φιλήμωνος*** ἐκείνου ἐπὶ ζωῆς αὐτοῦ μόνον. μετὰ δὲ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοῦ μένειν ἅπαν τὸ εἰσόδημα ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ μοναστηρίου, μηδενὸς τῶν υἱοθετῶν [1]) ἐκείνου μετέχειν ἐξ αὐτοῦ ἤδη δὲ τοῦ παπᾶ ***Φιλήμονος*** τὸ ζῆν ἀποβαλόντος οἱ υἱοὶ θετοὶ ἐκείνου σπεύδουσι ἰδιοποιεῖσθαι τὸ ἥμιου εἰσόδημα τοῦ σταυροπηγίου, ὅπερ ἐλάμβανεν ὁ παπᾶ ***Φιλήμων***, καὶ ἀδικεῖν τὸ μοναστήριον κακῶς τοῦτο διανοούμενοι, ὅπερ ἄτοπον καὶ παράλογον. Τούτου χάριν δεηθέντων τῶν πατέρων μεγάλῃ τῇ ἀξιώσει δευτέρου ἐπιτυχεῖν ἡμετέρου γράμματος, συνιστῶντος μὲν τὰ παλαιγενῆ αὐτῶν γράμματα, ἀποφαινομένου δὲ ἔχειν αὐτοὺς ἅπαν τὸ εἰσόδημα τοῦ σταυροπηγίου, ὡς δεδήλωται, ἀδιασπάστως εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, γράφομεν διὰ τοῦ παρόντος καὶ ἀποφαινόμεθα γνώμῃ συνοδικῇ τοῦ τε ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων κὺρ ***Θεοφάνους*** καὶ τῶν παρατυχόντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τῶν προγραφέντων καὶ δοθέντων πατριαρχικῶν συνοδικῶν παλαιγενῶν γραμμάτων ἐπιβεβαιώσει τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως καὶ μάλιστα τοῦ ἡμετέρου συνοδικοῦ γράμματος ἐχόντων τὸ κύρος καὶ βέβαιον καὶ ἀμετάτρεπτον εἰς τὸν ἑξῆς ἅπαντα χρόνον,

---

1) Ὅπως συναδελφὸς ἐλέγετο τότε οὕτω καὶ υἱοθετὸς. τὸ ὀρθὸν υἱόθετος πρβλ. Κ λ η μ. Ἀ λ έ ξ. 977 υἱόθετος γέγονεν ὁ Χριστός.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τὸ μὲν σταυροπήγιον τοῦ ἁγίου Στεφάνου τὸ ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει εἶη ὑποκείμενον τῇ θείᾳ μονῇ τῆς Λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου, καὶ οἱ τῆς μονῆς ταύτης πατέρες ἔχοντες αὐτὸ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τῆς μονῆς ἀδιασπάστως καὶ ἀναφαιρέτως λαμβάνωσι τὸ ἐξ αὐτοῦ συναγόμενον ἅπαν εἰσόδημα τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ μοναστηρίου αὐτῶν ἀκωλύτως καὶ ἀνεμποδίστως, μηδενὸς ἐναντιουμένου αὐτοῖς περὶ τούτου ἢ ἀντιλέγοντος, ἀλλ' οὐδὲ τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως, ἢ τὸ σταυροπήγιον αὐτὸ καταπατοῦντος ἐν ὀργῇ καὶ ἀφορισμῷ· οἱ δὲ υἱοθετοὶ ἐκείνου τοῦ ποτε παπᾶ ***Φιλήμονος***, ὅτε . . . .[1]), καὶ ***Ἰωάννης*** οἱ δικαιολογούμενοι τάχα ἔχειν τὸ ἥμισυ σταυροπήγιον, ὡς ἀπὸ κληρονομίας ἐναπόκεινται αὐτοῖς, ὅπερ ἄθεκτον καὶ παράλογον, πόρρω ἀπέχουσα αὐτοῦ, ὡς μηδεμίαν κεκτημένοι μετοχὴν ἐξ αὐτοῦ ὅλως κατὰ νόμον. ἂν δ' ἄλλως θελήσωσι ἐναντιούμενοι τῇ παρούσῃ ἀποφάσει εἴτ' αὐτοί, εἴτε καὶ ὅσοι ἄλλοι καὶ σκάνδαλον προξενήσωσι καὶ ζημίαν τινὰ αὐτοῖς ἐπ' ἀνατροπῇ τοῦ παρόντος, ἀφωρισμένοι ἔστωσαν ἀπὸ θεοῦ κυρίου παντοκράτορος καὶ κατηραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι καὶ ἄλυτοι μετὰ θάνατον καὶ τυμπανιαῖοι ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. ἐχέτωσαν δὲ καὶ τὰς ἀρὰς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων συνόδων, καὶ κληρονομησάτωσαν τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα, αἱ πέτραι, τὰ ξύλα, ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτοὶ δὲ οὐδαμοῦ, καὶ ἔξω τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. εἴπερ δὲ καὶ γράμμα ἐδόθη αὐτοῖς εἰς τὸ ἔχειν αὐτοὺς ἀμετόχως τὸ ἥμισυ εἰσόδημα τοῦ σταυροπηγίου ἢ ἐκδοθήσεται κατὰ συναρπαγὴν μετὰ ταῦτα ἄκυρον ἔστω καὶ εἰς οὐδὲν λογιζέσθω, ἀλλὰ καὶ ὅστις συνηγορήσῃ ἢ καὶ βοηθήσῃ αὐτοῖς κατὰ τοῦτο ἱερωμένος ἢ λαϊκὸς ἀφωρισμένος ἔσιω καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος. Ἐπὶ γὰρ τούτῳ ἐγράφη καὶ τὸ παρὸν πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἐπιβεβαιωτήριον καὶ ἐπεδόθη τοῖς πατράσι τῆς θείας καὶ ἱερᾶς βασιλικῆς μονῆς μεγίστης Λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου περὶ τοῦ ὑποκειμένου τῷ μοναστηρίῳ αὐτῶν σταυροπηγίου τοῦ ἁγίου Στεφάνου τοῦ ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει εἰς μόνιμον καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν, ἐν ἔτει ,ζῷ ρῷ λῷ θῷ, μηνὶ μαρτίῳ, ἰνδικτιῶνος δης.

† ***Κύριλλος*** ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης[2]).

---

1) φαίνεται ὅτι λείπουσι λέξεις.

2) Ἱστέον ὅτι ἐν ἀρχῇ ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ πατριάρχου εἶναι τοῦ γραφέως, ἐν τέλει δὲ ἰδιοχείρως τίθεται ἡ ὑπογραφή.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

† ***Θεοφάνης*** ἐλέῳ θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ.

† Ὁ Ἐφέσου ***Μελετιος***. † ὁ Κυζίκου ***Παρθένιος***. † ὁ Χαλκηδόνος ***Νεκτάριος***. † ὁ Τυρνόβου ***Μακάριος***. † ὁ Νικομηδείας ***Διονύσιος*** (;), † ὁ Σερρῶν ***Δανιήλ***. † ὁ Βράτσας ***Γρηγόριος Νεῖλος***, † ὁ Φιλιππουπόλεως ***Χριστόφορος***. † ὁ Μεσημβρίας ***Ἀκάκιος***. † ὁ Δίβρης ***Ἰγνάτιος***. † ὁ Μηδείας ***Θεοδόσιος***. † ὁ Χίου ***Ἰγνάτιος***. † ὁ Σηλυβρίας ***Λαυρέντιος***. † ὁ Διδυμοτείχου ***Λαυρέντιος***. † ὁ μέγας λογοθέτης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. †...

Δ'. Γράμμα πατριαρχικὸν συνοδικόν. Χαρτῶον 0,575×0,433 ἔτους 1640.

† ***Παρθένιος*** ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

† Τῶν δικαιοτάτων ἄρα καὶ πάνυ τοι ἐποφειλομένων τὸ καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος παραγεγονυίας εὐλόγως τιμίας γραφὰς τῶν πρὸ ἡμῶν ἁγιωτάτων πατριαρχῶν ἐπικυροῦσθαι ἐγγράφως καὶ ὡς εἰκὸς ἐπιβεβαιοῦσθαι εἰς μείζω συντήρησιν καὶ ἀσφάλειαν. τῷ τοι (sic) καὶ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Ἀδριανουπόλεως εὑρίσκεται σεβασμία μονὴ εἰς ὄνομα τιμωμένη τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου πρὸ χρόνων ἀμνημονεύτων οἰκοδομηθεῖσα καὶ προσηλωθεῖσα διὰ πατριαρχικῶν γραμμάτων παρὰ τῶν κτητόρων αὐτῆς τοῦ τε ἀειμνήστου ἱερομομάχου κὺρ ***Φιλήμονος*** καὶ τῶν λοιπῶν καὶ ἀφιερωθεῖσα πρὸς τὴν ἱερὰν καὶ θείαν μονὴν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου, τὴν πατριαρχικὴν καὶ βασιλικὴν Λαύραν ἐπιλεγομένην τὴν ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει, παρ' ἧς ἐπέμποντο κατὰ καιρὸν διωρισμένον ἱερομόναχοι καὶ ἄλλοι τῶν πατέρων ψάλλοντες ἐν αὐτῇ καὶ δοξολογοῦντες τὸν θεὸν ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ, καρπούμενοι καὶ ἀποκομίζοντες τὰ πρόσοδα ταύτης ἐλεημοσύνης ἕνεκα καὶ ψυχικῆς σωτηρίας τῶν κτητόρων καὶ τῶν χριστιανῶν πάντων. Καὶ ἦν διατελοῦσα ἡ ἐκκλησία αὕτη τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἔκτοτε καὶ μέχρι τῆς σήμερον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ ὑποταγὴν καὶ δεσποτείαν τῆς ἱερᾶς ταύτης καὶ βασιλικῆς μονῆς ἁγίας Λαύρας εἰρηνικῶς καὶ ἀταράχως. Ἐπεὶ δὲ παρεγένοντο [1]) τινὲς τῶν ἀπὸ τῆς ἱερᾶς ταύτης μονῆς μετὰ γνώμης πεμφθέντες καὶ εἰδήσεως τῆς θείας συνάξεως τῶν ἐν αὐτῇ ἐνασκούντων ἱερομονάχων τε καὶ μοναχῶν καὶ λοιπῶν γερόντων πρὸς τὴν ἡμῶν μετριότητα συνοδικῶς προκαθημένην καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς ἀνενεγκόντες εἶπον καὶ ἐδεήθησαν γράμ-

1) Ἡ ἔγκλισις χωλαίνει.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ματος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ εἰς σύστασιν καὶ ἐπιβεβαίωσιν τοῦ εἰρημένου μονυδρίου τοῦ ἁγίου Στεφάνου εἰς τὸ μένειν καθὼς καὶ πρότερον διοικούμενον καὶ ἐπισκεπτόμενον πρὸς τῆς μονῆς ταύτης, τῆς περιωνύμου Λαύρας. Καὶ δὴ ἀποδεξάμενοι τὴν αἴτησιν αὐτῶν ὡς εὔλογον οὖσαν καὶ τῷ θεῷ φίλην γράφομεν συνοδικῶς καὶ ἀποφαινόμεθα, γνώμῃ καὶ τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ τῶν συμπαρευρεθέντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τῶν πατριαρχικῶν καὶ κτητορικῶν γραμμάτων ἐχόντων τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἀσφάλειαν ἡ διαληφθεῖσα μονὴ τοῦ ἁγίου Στεφάνου εἴη ὑποκειμένη καὶ ὑποτεταγμένη ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ διοίκησιν καὶ βούλησιν τῆς ἁγίας Λαύρας, δεσποζομένη καὶ κυβερνουμένη (sic) ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς πεμπομένων πατέρων ψαλλόντων καὶ καλλιεργούντων αὐτήν, καὶ λαμβανόντων τὰ ἐξ αὐτῆς ποριζόμενα εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα, φροντιζόντων καὶ τῶν αὐτῆς κινητῶν καὶ ἀκινήτων πρὸς αὔξησιν καὶ ὠφέλειαν, μηδενὶ μηδὲν ὀφειλόντων διδόναι μέχρι καὶ ὀβολοῦ, ἀλλ' ἢ μνημονεύειν τοῦ ἡμετέρου πατριαρχικοῦ ὀνόματος κατὰ τὰς σταυροπηγιακὰς μονὰς καὶ ἐκκλησίας, μηδενός τολμῶντος ἐνοχλῆσαι καὶ καταπατῆσαι αὐτό, καὶ ἀπαιτῆσαι πολὺ ἢ ὀλίγον, οὔτε τοῦ νῦν ἀρχιερέως, ἢ τοῦ κατὰ καιροὺς μητροπολίτου κατὰ τόπον ἢ καὶ ἐξάρχου πατριαρχικοῦ ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ, μήτε ἄλλου τινὸς διασεῖσαι καὶ ἀποσπᾶσαι αὐτὸ τὸ μονύδριον ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τῆς μεγάλης Λαύρας καὶ προξενῆσαι σκάνδαλον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ἐν βάρει ἐπιτιμίου σφοδροῦ ἀπὸ θεοῦ παντοκράτορος καὶ κατάρας αἰωνίου. Ὅθεν ἐγράφη καὶ τὸ παρὸν ἐπικυρωτικὸν γράμμα καὶ ἐπιβεβαιωτικὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος συνοδικῶς, καὶ ἐπεδόθη τοῖς ὁσίοις πατράσι τῆς ἁγίας Λαύρας εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν, ἐν ἔτει ,αχμϙ', ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ, ἰνδικτῶνος ηης.

† ***Θεοφάνης*** ἐλέῳ θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ. † ὁ Ἀγκύρας ***Λαυρέντιος***, † ὁ Νικαίας ***Πορφύριος***, † ὁ Ῥόδου ***Μελέτιος***, † ὁ Νικομηδείας ***Κύριλλος***, † ὁ Προύσης ***Γεράσιμος*** (;), ὁ Μονεμβασίας ***Νεόφυτος***, † ὁ Διδυμοτείχου ***Κλήμης***, † ὁ Μιτυλήνης ***Παρθένιος***, † ὁ Αἴνου ***Παρθένιος***, † ὁ Χίου ***Κύριλλος***, † ὁ πρώην Ἄρτης ***Λαυρέντιος***, † ὁ Ναυπλίου καὶ Ἄργους ***Θεοφάνης***, † ὁ Σοφίας ***Ἰεζεκιήλ***, † ὁ Χαλκηδόνος ***Παχώμιος***, † ὁ Λακεδαιμονίας ***Ἰωάσαφ***, † ὁ Γάνου καὶ Χώρας ***Παΐσιος***, † ὁ Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως ***Συμεών***.

Σημ. Ἔχει τετυπωμένην ἐν ἀρχῇ τὴν πατριαρχ. σφραγῖδα κατὰ τὰς δύο ὄψεις, καὶ κάτωθεν τὴν μίαν, τοῦ πατριαρχ. ὀνόματος. Αἱ γραμμαὶ τῆς μηνολογίας διήκουσι μέχρι 20ου τοῦ μέτρου.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ε'. Γράμμα Χαρτῶν 0,195×0,262.

τοῦ 'Αδριανουπόλεως Παρθενίου 1640,

† Παναγιώτατε ἡμῶν αὐθέντα καὶ δέσποτα καὶ οἰκουμενικὲ πατριάρχα, θειότατε, θεοχαρίτοτε, θεοπρόβλητε δουλικῶς προσκυνοῦμεν τὴν παναγιότητά σου παρακαλόντες τὸν θεὸν νὰ εἶσαι πολυχρόνιος. Μὲ τὸ παρὸν δὲν γράφομεν εἰς μάκρος τῆς παναγιότητός σου μοναχὰ μὲ τὸ νὰ ἔλθῃ ἄνθρωπος τοῦ πολυχρονημένου ἀγᾶ μπουσταντζήμπασι 1) ὁ **Χασακῆ Μεγμεταγὰς** μὲ γράμματα τοῦ πολυχρονημένου τοῦ ἀγᾶ καὶ τῆς παναγιότητός σας πῶς νὰ δοθῇ ἡ ἐκκλησία τῶν Λαυριότων, ὁ ἅγιος Στέφανος. καὶ μὲ ὅλον, δέσποτά μου, ὁποῦ ἀδικοῦμαι ἐμφανέστατα ἀπὸ τὸ ὁρισμὸν τῆς παναγιώτητός σας, δὲν ἐφῆκα μόνον εὐθεὶς ἔκαμα τὸν ὁρισμὸν τοῦ ἀγᾶ καὶ τῆς παναγιότητός σας, καὶ διὰ τοῦτο ἐζήτησεν ὁ **Μεγμέταγας** Χασακῆς γράμμα ἀπὸ τὸ χέρι μας, καὶ γράφομεν πῶς οὕτως ἔγινεν, δέσποτά μου, κατὰ τὸν ὁρισμόν της. Ταῦτα τῆς ὥρας καὶ οἱ χρόνοι της πολλοὶ καὶ καλοί. 1640, Αὐγούστῳ 8.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης δοῦλος τῆς παναγιότητός σου

'Αδριανουπόλεως **Παρθένιος**. (σφραγὶς τουρκικοῖς γράμμασι μινρὰ)

Ὁ **Μπονσταντζίαγας Χασακῆς** ἐζήτησεν βουλομένο γράμμα, καὶ τοῦ ἔδωσα τὸ παρόν. Δέσποτά μου, οἱ πατέρες δὲν θέλουν ἐκκλησίαν κατὰ τὸν ὁρισμὸν τῆς παναγιότητός σου, καὶ ἂς εἶσαι πολύχρονος, θέλουν κατὰ τὸν ὁρισμὸν τὸν δικόν τους.

Ϛ'. Γράμμα Χαρτῶον 0,58×0,37.

Τοῦ 'Αδριανουπόλεως Νεοφύτου 1651

† Προφητικὸν ἅμα καὶ φυσικὸν τὸ ἐκ θλίψεως μνησθῆναι θεοῦ καὶ τῶν κριμάτων αὐτοῦ, οὗ ἡ μνήμη ἀναγκαῖον μᾶλλον ἢ τὸ ἀναπνεῖν, ὡς οἱ θεολόγοι φάσιν· ὅθεν καὶ ὁ προφήτης ἐν θλίψει, φησί, κύριε, ἐμνήσθημέν σου. καὶ ἡ ταπεινότης ἡμῶν πολλὰς ἐν καιρῷ θλίψεις ὑπομείνασα ἐν τῷ ῥίγει τῆς τοιαύτης νόσου τῶν πραγμάτων, εἰς ὑγείαν σὺν θεῷ εὐωδοθέντων, ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ ὑποσχομένη φυλάξαι ἀναγκαίως πᾶν ὅ ἂν εἴη δίκαιον καὶ ἀληθὲς καὶ τοῦ ἐν πατριάρχαις νομισθέντος **Παρθενίου** ἀποσπάσαντος τὴν ἐκκλησίαν εἰς ὄνομα τιμωμένην τοῦ ἁγίου Στεφάνου μετὰ τῆς ἐνορίας αὐτῆς τῆς ὑποταγῆς καὶ ἐξουσίας τῆς βασιλικῆς καὶ πατριαρχικῆς μονῆς Λαύρας τοῦ ἁγίου Ὄρους κἀμὲ διώκοντος καὶ ἀτελαύνοντος ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ ζητοῦντος, εἰ δυνα-

---

1) Κατὰ τὸν Ὑ ψ η λ ά ν τ η ν (ἔνθ' ἀνωτ. σ. 720) δύο ποσταντζηπάσηδες ἦσαν, ὁ τῆς Κ)πόλεως καὶ ὁ τῆς 'Αδριανουπόλεως.

τόν, καὶ αὐτὴν τὴν ψυχήν, ὡς ἀπεδείξατο, καὶ ἀπὸ ἀφαιρέσεως ἀδίκου τῆς μητροπόλεώς μου καὶ στερησάσης αὐτῆς ἀνόμως καὶ ἀνοσίως. ἱλέῳ ὄμματι ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν ὁ κύριος κακείνου (γρ. κακεῖνον) μὲν ἐνδίκως ἀπέβαλε τῆς χάριτος. . . . μᾶλλον ἢ τῆς ἐπαρχίας, ἐμὲ δὲ ἀπεκατέστησεν εἰς ταύτην τὴν ἐπαρχίαν, ὡς οἱ νόμοι διαγορεύουσι. κἀντεῦθεν ὡς ὑπεσχομένην (sic) φυλάξαι κατὰ τὸ δυνατὸν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, βλέπων ἀδίκως τὴν ἐκκλησίαν ταύτην ἀλλοτριωθῆναι τῆς διοικήσεως τῆς ῥηθείσης ἁγίας ταύτης μονῆς τῆς Λαύρας, ἠθέλησα ἀποκαταστῆσαι πάλιν αὐτήν, ὡς καὶ πρότερον, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς τῆς ἁγίας Λαύρας. Καὶ δὴ γράφει ἡ ταπεινότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος καὶ ἀποφαίνεται, ἵνα ἡ ἐκκλησία αὕτη μετὰ καὶ τῆς ἐνορίας αὐτῆς εἴη ὑποκειμένη καὶ ὑποτεταγμένη τῇ ἐξουσίᾳ καὶ διοικήσει τῆς βασιλικῆς ταύτης μονῆς Λαύρας, παρέχουσα μόνον τρεῖς χιλιάδας ἄσπρα ἐτήσιον δηλαδὴ κατ' ἐνιαυτόν, ἤτοι τὸ κοινῶς λεγόμενον ἐμβατοίκιον, εἰς ἔνδειξιν καὶ σημεῖον ἐναργὲς τῆς περὶ ἐμὲ ὑποταγῆς καὶ κανονικῆς αὐθεντείας, καὶ ἀρχιερατικῆς ἐξουσίας, καὶ ἐκκλησιαστικῆς δεσποτείας, μνημονευομένου καὶ τοῦ ἡμετέρου καὶ τοῦ μετ' ἐμὲ κανονικοῦ ὀνόματος ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, ὡς ἔθιμον, καὶ εἴη καὶ λέγοιτο ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἡ ἐκκλησία αὕτη μετόχιον τῆς ἁγίας ταύτης μονῆς Λαύρας τοῦ ἁγίου ὄρους ἀναφαιρέτως καὶ ἀναποσπάστως εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα μετὰ τῆς ἐνορίας αὐτῆς καὶ τῶν λοιπῶν δικαίων καὶ κτημάτων αὐτῆς, μηδενὸς τολμῶντος ἀντιλέγειν καὶ ἀντιπράττειν, ἐφ' οἷς ἡ ταπεινότης ἡμῶν γράφει καὶ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀποφαίνεται. Ἐπὶ γὰρ τούτῳ ἐγράφη καὶ τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν ταπεινότητος βεβαιωτήριον γράμμα καὶ ἐπεδόθη τοῖς πατράσι τῆς πατριαρχικῆς καὶ βασιλικῆς ταύτης μονῆς Λαύρας εἰς διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν, ὡς εἶναι δηλαδὴ τὴν ἐκκλησίαν ταύτην ἀναφαίρετον καὶ ἀναπόσπαστον. ὅθεν καὶ κατεστρώθη καὶ ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς ἡμετέρας μητροπόλεως εἰς μνήμην διηνεκῆ. ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αχνα΄, ἰουνίου κδ , ἰνδικτιῶνος δης.

(Τοπ. σφραγ.)

† Ταπεινὸς μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως ***Νεόφυτος*** οἰκείᾳ χειρὶ καὶ ἀβιάστῳ γνώμῃ στέργων τὰ ἀνωτέρω ὑπογράφω καὶ ἐπιβεβαιῶ.

Ζ΄. Σιγίλλιον μεμβράνον 0,65×0,50. 1651 ἔτους [1]).

Ἰωαννίκιος ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

---

1) Τοῦτο ἐκ τῆς γνωστῆς τοῦ Ἱεροσολύμων Δοσιθέου Νομικῆς συναγωγῆς ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Γεδεών ἐν τῇ εἰρημένῃ περὶ τοῦ Ἀδριανουπόλεως Νεοφύτου διατριβῇ σ. 42—45 ἄνευ μέντοι τῶν ὑπογραφῶν καὶ μετά τινων παραλλαγῶν καὶ οὐκ ὀλίγων σφαλμάτων καὶ μιᾶς παραλείψεως.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Οὐδὲν τῶν ὄντων, ὅσα ἐν οὐρανῷ καὶ ὅσα ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τῶν νοητῶν εἴποι τις ἄν καὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων, εἴτε καὶ τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, συνίστασθαι ποτὲ δυνηθείη, ἄνευ τῆς πρὸς ἄλληλα ὁμονοίας καὶ τῶν πρὸς τάξιν τε καὶ εὐαρμοστίαν συντεινόντων, ὑφ' ὧν καὶ συνέχονται καὶ συγκρατοῦνται καὶ εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν ἄγονται κίνησιν, καὶ τὸ ἐνδεὲς ἑκάστου παρὰ τοῦ ἄλλου πληροῦται. καὶ τοῦτο δείκνυσιν ἡμῖν, μετὰ θεοπρεπῆ φυτοχυσίαν τὴν παρ' ἀλλήλων διαδεχομένην τῶν θείων νόων κατὰ τὴν θεολόγον φωνὴν, καὶ αὐτὴ ἡ σελήνη παρὰ τοῦ ἡλίου δανειζομένη ἀμαυρὰς καὶ πρὸς τὰ ὑπ' αὐτὴν μετοχετεύουσα· μόνον γὰρ τὸ θεῖον ἀνενδεὲς καὶ ὑπέρπληρες, ἡ δὲ τῶν ἀνθρώπων φύσις ἐν ἀσθενείᾳ οὖσα καὶ ἐν κινήσει ῥοῆς καὶ καὶ ἀποροῆς [1]) πολλῶν δεῖται τῶν πρὸς σύστασιν αὐτῆς καὶ συνάρτησιν. Ὅθεν καὶ τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας εἰς ὄνομα τιμωμένας τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου τῆς ἐν τῇ καλῷ εὐνοουμένη (sic) μητροπόλει τε καὶ πολιτείᾳ Ἀδριανουπόλεως, [2]) μετοχίου οὔσης τῆς θείας καὶ ἱερᾶς βασιλικῆς καὶ πατριαρχικῆς περιφήμου μονῆς τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου μεγάλης [3]) Λαύρας τῆς ἐν τῷ Ἄθῳ ὄρει παρακειμένης, καὶ ὑποτεταγμένης πρὸς χρόνων ἱκανῶν καὶ τὰ πρὸς ζωάρκειαν μικρὰν ἐπαρκούσης αὐτῇ, καὶ τὸ ἐνδεὲς αὐτῆς, ὡς εἰκός, προσαναπληρούσης καὶ τῆς ἐνούσης αὐτῇ βοηθείας ποριζούσης, οὐκ οἶδ' ὅπως [ὑπὸ] τῶν δαιμόνων πεισθεὶς **Παρθένιος** ὁ ἐν πατριάρχαις ὀνομασθεὶς βιαίᾳ χειρὶ τοῦτο ταύτης ἀπεσπάσατο, ζημίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν τῇ μεγαλωνύμῳ ταύτῃ Λαύρᾳ προξενήσας. Καὶ ἦν οὕτω διακείμενον τὸ μετόχιον τοῦτο μέχρι καιροῦ. ὁ δὲ κατὰ τόπον γνησίως καὶ νομίμως προϊστάμενος ἱερώτατος μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως κὺρ **Νεόφυτος**, ὑτέρτιμος καὶ ἔξαρχος παντὸς Αἱμημόντου, ὁ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος, θεόθεν ἀναλαβὼν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐπαρχίαν καὶ τοὺς οἴακας αὐτῆς πνεύματι ἁγίῳ ἐγχειρισθείς, ἤρεσεν αὐτῷ φιλαγάθως, καὶ ὡς εἰπεῖν φιλοθέως μᾶλλον ἢ φιλανθρώπως, ἑκουσίᾳ βουλῇ καὶ αὐθαιρέτῳ γνώμῃ καὶ προαιρέσει, τοὺς πατέρας ὁρῶν πενθοῦντας καὶ σκυθρωπάζοντας ἐπὶ τῇ κατειληφυίᾳ αὐτοὺς στερήσει, τὸ διεστὸς [4]) συνάψαι καὶ τὸ πόρρω ἐγγὺς ποιῆσαι καὶ ἴαμα ἐπινοῆσαι τῇ περὶ ταῦτα νοσηλείᾳ [5]) ἀνάλογον, οἷα φιλόστοργος πατήρ. Καὶ

---

1) ἀτορροῆς Γ.

2) Παντιχοῦ ἔχει ὁ Γ. τὸ κακόζηλον Ἀνδριανούπολις.

3) τῆς μεγάλης Γ.

4) διεστὼς Γ.

5) προηλεία Γ. καὶ ἐν ὑποσημ. νοσηλείᾳ ; ; (sic).

δὴ τὸ διαληφθὲν τοῦτο μετόχιον, τὸ [πρὸ] μικροῦ ἐκσπασθὲν [1]) τῆς συναφείας καὶ ὑποταγῆς τῆς ἐπισήμου Λαύρας, εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς ἕνωσιν ἐπανήγαγε καὶ δι' ἀρχιερατικοῦ αὐτοῦ γράμματος εἰς ἣν ἔσχον πρότερον συμφυΐαν ἀποκατέστησε καὶ κατησφαλίσατο δι' οἰκειοχείρου αὐτοῦ ὑπογραφῆς, καὶ ἀφῆκε τὸ μετόχιον τοῦτο ὡς καὶ πρότερον. ὑποταγῆς δὲ λόγῳ καὶ εὐπειθείας σημείῳ ἔστερξαν καὶ ὑπέσχοντο πάντες οἱ ἀπὸ τῆς μεγάλης Λαύρας πεμφθέντες ἐν τῷ αὐτῷ μετοχίῳ πατέρες ὡς ἐκ προσώπου πάσης τῆς ἐκείνων συνάξεως, ἀποδιδόναι καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἄσπρα χιλιάδας τρεῖς, ὅ ἐστιν ἐτήσιον ἢ ἐμβατοίκιον, καὶ διάγειν μετ' αὐτοῦ εἰρηνικῶς τοῦ λοιποῦ, μνημονεύειν τε καὶ τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, τελουμένων τῶν θείων καὶ ἱερῶν προσευχῶν. Ἐντεῦθεν καὶ τούτων δεηθέντων τῆς παρ' ἡμῶν ἐπικυρώσεώς τε καὶ ἀσφαλείας καὶ ἀμεταπτώσεως, ἐφ' οἷς ἔστερξάν τε καὶ ὑπέσχοντο, τὴν αἴτησιν αὐτῶν ἡ μετριότης ἡμῶν ἀποδεξαμένη ὡς εὔλογον οὖσαν καὶ δικαίαν καὶ εὐπρόσωπον, γράφει συνοδικῶς καὶ διὰ τοῦ ἡμετέρου τούτου πατριαρχικοῦ συγιλλιωδους γράμματος ἐν ἁγίῳ παρακελεύεται πνεύματι, γνώμῃ τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ ἐκκλησία αὕτη ἡ ἐπ' ὀνόματι τιμίῳ ἐξυμνουμένη τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, ἡ ἔνδον οὖσα τῆς Ἀδριανουπόλεως, μετὰ καὶ τῆς περὶ αὐτὴν ἐνορίας καὶ τῶν λοιπῶν προσόντων αὐτῇ καὶ ἀφιερωμάτων, εἴη καὶ λέγοιτο μετόχιον τῆς διαληφθείσης σεβασμίας βασιλικῆς καὶ πατριαρχικῆς μεγαλωνύμου [2]) μονῆς τῆς Λαύρας δεσποζόμενον καὶ διοικούμενον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτῆς πεμπομένων ἐκεῖθεν κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτὴν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ἀνθρώπων ἰδίων, παρεχομένων εὐπειθῶς τὸ κατ' ἔτος ἐμβατοίκιον, ὡς εἴπομεν, τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας καὶ ἐνορίας πρὸς τὸν κατὰ τόπον διαληφθέντα μητροπολίτην ἱερώτατον Ἀδριανουπόλεως κὺρ ***Νεόφυτον*** νῦν καὶ τὸν μετ' αὐτὸν κατὰ καιροὺς [3]) ἐσόμενον, ἄσπρα χιλιάδας τρεῖς σῶα καὶ ἀνελλιπῆ ἀναντιρρήτως καὶ ἀπροφασίσιως, καὶ μνημονεύοιτο ὑπ' αὐτῶν τὸ ἀρχιερατικὸν αὐτοῦ ὄνομα, ὡς ἔθιμον καὶ κανονικὸν ὑπάρχει, παρὰ [4]) μηδενὸς τῶν ἱερωμένων ἢ λαϊκῶν τολμῶντος ἐναντιωθῆναι καὶ ἀντειπεῖν ὅλως καὶ ἀντιπρᾶξαι τῇ ἡμετέρᾳ ταύτῃ πατριαρχικῇ καὶ συνοδικῇ ἀποφάσει, ἐν ἐπιτιμίῳ φρικτῷ παιδείας, ἀργίας τε καὶ ἀφορισμοῦ ἀλύτου, πατρικῶν τε καὶ συνοδικῶν ἀρῶν. Ὅθεν ἀπελύθη

---

1) ἀποσπασθὲν Γ.
2) μεγαλωνύμου λείπ. Γ.
3) κατὰ καιρὸν Γ.
4) παρὰ λείπ. Γ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

καὶ τὸ παρὸν συνοδικὸν σιγιλλιῶδες γράμμα, εἰς βεβαίωσιν καὶ ἐπικύρωσιν καὶ μόνιμον ἀσφάλειαν τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Στεφάνου, πρὸς τὴν ἁγιώνυμον Λαύραν, ἐπὶ τῷ εἶναι ὑπ' αὐτὴν ἀναφαιρέτως καὶ ἀναποσπάστως, ἕως οὗ ὁ ἥλιος ἐφορᾷ τὰ πάντα ἀναντιρρήτως καὶ ἀναμφιλέκτως.—Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αχνα'. ἰουλλίῳ ἰνδικτιῶνος δ'.

Ἰωαννίκιος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Ὁ Ἡρακλείας ***Μελέτιος***, † ὁ Κυζίκου ***Ἄνθιμος***, † ὁ Λαρίσσης ***Παΐσιος***, † ὁ Φιλιππουπόλεως ***Γαβριήλ***, † ὁ Κασσανδρείας ***Θεοφάνης***, † ὁ Νεοκαισαρείας ***Σαμουήλ***, † ὁ Νικομηδείας ***Κύριλλος***, † ὁ Προύσσης ***Κλήμης***, † ὁ Νικαίας ***Πορφύριος***, † ὁ Ἄρτης ***Γαβριήλ***, † ὁ Μηδείας ***Χριστόφορος***, † ὁ Χίου ***Παρθένιος***, † ὁ Ἀδριανουπόλεως ***Νεόφυτος***, † ὁ Τυρνόβου ***Διονύσιος***, † ὁ Θεσσαλονίκης ***Θεόκλητος***, † ὁ Διδυμοτείχου ***Ἰάκωβος***, † ὁ Σηλυβρίας ***Μελέτιος***, † ὁ Ἀγαθουπόλεως ***Φιλόθεος***, † ὁ Τζίας καὶ Θερμίων ***Γερμανός***.

Σημ. Ἡ κυανῆ μεταξίνη μήρινς σώζεται εἰς ἀρίστην κατάστασιν.

Η'. Σιγίλλιον μεμβράινον 0,61×0,55 ἔτους 1653. [1])

† ***Ἰωαννίκιος*** ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπύλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης· [2])

«Ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου Θεοῦ καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου», φησὶν ὁ ἱεροψάλτης Δαβίδ· καὶ ἔστι μὲν ἀληθῶς κατὰ πρῶοον καὶ ἐξαίρετον τρόπον εὐπρέπεια οἴκου Θεοῦ πᾶσαι αἱ ἱεραὶ τελεταὶ καὶ αἱ προσαγόμεναι ἐν θυσιαστηρίῳ λογικαὶ λατρεῖαι καὶ θυσίαι ἀναίμακτοι τῷ πατρὶ τῶν φώτων, ἐπὶ μνήμῃ μὲν τῶν φρικωδεστάτων ἐκείνων ὁμοῦ [3]) καὶ σωτηριωδῶν παθῶν τοῦ κυρίου ἡμῶν, ἐπ' ἐξιλεώσει [4]) δὲ τῶν ἡμαρτημένων τῷ βίῳ· ἑπομένως δὲ καὶ κατὰ δεύτερον λόγον καὶ ἡ περὶ τοὺς ἱεροὺς σηκοὺς ὑλική τε καὶ σωματικωτέρα διακόσμησις, ἀνέγερσίς τε καὶ ἀνακαίνισις, εὐπρέπεια οἴκου θεοῦ εἰκότως προσαγορεύοιτο. μισθὸς δὲ

---

1) Ἡ σφραγὶς μεγάλη καὶ ἡ κυανῆ μήρινς πᾶσχεῖα καὶ ἄριστα διατηρουμένη.

2) Τὸ σιγίλλιον τοῦτο ἐδημοσιεύθη ἐκ τοῦ κώδικος Φ ω τ ί ο υ τ ο ῦ Κ υ π ρ ί ο υ ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Γ ε δ ε ὼ ν ἐν τῷ μνημονευθέντι βιβλιαδίῳ, Γράμματα ἐξ Ἀδριανοῦ πόλεως σ. 79—81, ἀλλ' ἐκεῖ ἐκτὸς τῶν ἄλλων παραλείψεων, δὲν ὑπάρχει καὶ τὸ σπουδαιότερον μέρος, ἡ κυρία ὑπόθεσις καὶ αἱ ὑπογραφαὶ τῶν ἀρχιερέων. Τὰς διαφορὰς δὲ δηλοῦμεν καὶ ἐνταῦθα διὰ Γ.

3) ὁμοῦ λείπ. Γ.

4) ἐξιλεώσει Γ. λείπ. ἐπί.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τοῖς διὰ φροντίδος ἔχουσιν ἑκατέροις [1]) τὸ μήποτε συναπωλέσθαι [2]) τὰς ψυχὰς αὐτῶν μετὰ ἀσεβῶν, ἀλλ' ἐν βί[βλ]ῳ ζωῆς τὰ ὀνόματα αὐτῶν γεγραμμένα τυγχάνειν· καὶ γὰρ ὁ αὐτὸς προφήτης κατὰ συνακολούθησιν ὡς ἐπὶ ὑποσχέσει τῶν τοιούτων εὐπρεπειῶν ἀντιμισθίαν αἰτουμένοις εἴρηκε: «μὴ συναπολέσῃς μετὰ ἀσεβῶν [3]) τὴν ψυχήν μου».

Πᾶσι μὲν οὖν ἁπλῶς εὐσεβεῖν αἱρουμένοις ἀναγκαιότατον [4]) ἡ τῶν ἱερῶν καταγωγίων καὶ εὐκτηρίων τοῦ θεοῦ οἴκων εὐπρέπεια καὶ ἀνακαίνισις, εἴτε τὴν ἐπ' ἐξιλεώσει ἡμαρτημένων προσφερομένην τῷ θεῷ πνευματικωτέραν καὶ μυστικωτέραν ἐννοίη τις, εἴτε τὴν ἐπ' ἀπολυτρώσει τοῦ μὴ συναπολέσθαι ψυχὴν μετὰ ἀσεβῶν ὑλικωτέραν καὶ ἐξωτερικὴν γινομένην. ἡμῖν δὲ μάλιστα πάντων τοῖς τὸν οἰκουμενικὸν λαχοῦσι διέπειν θρόνον ὡς ἐξαιρέτως προσαγωγοῖς τῆς ἐνδοτέρας [5]) καὶ μεγαλοπρεποῦς λατρείας τῷ πατρὶ τῶν ὅλων, φροντιστέον καὶ τῆς ἑτέρας [6]), ὡς εἴρηται, εὐπρεπείας τῶν σεβασμίων τοῦ θεοῦ οἴκων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πάντας πάσαις ἀνάγκαις πρὸς τοῦτο παροτρυντέον, ὥστε τρόπους τοὺς μὲν συνιστᾶν, τοὺς δὲ καὶ ἐπινοεῖν ἐπὶ εὐπρεπείᾳ καὶ καλλωπισμῷ τούτων, ἀφ' ὧν ψυχικὴ προσπορίζεται σωτηρία. Τοίνυν καὶ ἐν τῇ μητροπόλει Ἀδριανουπόλεως ὑπάρχει ναὸς τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, ἐν ᾧ τελεῖται μὲν ἡ μυστικὴ εὐπρέπεια τῶν ἱερῶν τελετῶν, καλλωπίζεται δὲ ταῖς ἔξωθεν εὐπρεπείαις τῇ δαπάνῃ τῶν ἀφιερωθέντων παρὰ τῶν εὐσεβῶν καὶ ἀφιερουμένων πραγμάτων, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, ὄντινα ναὸν ὁ ἱερώτατος ἤδη μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος παντὸς Αἱμημόντου ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος [7]) κὺρ ***Νεόφυτος*** φιλανθρωπευσάμενος δέδωκε τῇ ἁγίᾳ καὶ σεβασμίᾳ μονῇ τῆς Λαύρας, ἐπὶ τῷ ψάλλειν ἐν αὐτῷ δηλαδὴ τοὺς πεμπομένους παρὰ τῆς ἱερᾶς μονῆς ὁσιωτάτους πατέρας καὶ συνάγειν καὶ καρποῦσθαι τὰ εἰσερχόμενα ἐνοριακὰ εἰσοδήματα, ὡς καὶ τοὺς λοιποὺς ἱερεῖς τοὺς ψάλλοντας ἐκκλησίας [8]) ἐν Ἀδριανουπόλει δι' ἐμβατοικίου, ἣν τινα δόσιν αὐτός τε διὰ γράμματος οἰκείου ἐβεβαίωσε, καὶ ἡμεῖς ὡσαύτως γράμμασι πατριαρχικοῖς συνοδικοῖς κατη-

---

1) ἑκατέρων Γ.
2) συναπολέσθαι Γ.
3) τὰς ψυχὰς αὐτῶν μετὰ ἀσεβῶν—μὴ συναπολέσῃς, ἤτοι τρεῖς σειραὶ λείπ. Γ.
4) ἀναγκαιότατον λείπ. Γ.
5) εὐδοξίας Γ.
6) ἑδραίας Γ.
7) ὑπέρτιμος—μετριότης λείπ. Γ.
8) Ὁ Γ. διορθ. ἐπ' ἐκκλησίας, κακῶς βλ. κατωτέρω.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

σφιλίσαμεν καὶ ἐπεκυρώσαμεν. λαμβάνειν μὲν δηλονότι τὰ ἀνήκοντα τοῖς ἱερεῦσι δικαιώματα διαπαντὸς τὴν μονήν, χεῖρας δὲ μὴ ἐκτείνειν τοῖς μὴ προσήκουσι, ἀλλ' ἔχειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Στεφάνου τὰ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ διδόμενα καὶ ἀφιερούμενα παρὰ τῶν χριστιανῶν, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν συναγόμενα εἰσοδήματα καταναλίσκεσθαι εἰς ἀναγκαίας χρείας αὐτοῦ καὶ εὐπρέπειαν τῶν πατέρων. Ὡς ἔγνωσται δι' ἀναφορᾶς τῶν ἐνοριτῶν τῆς ἐκκλησίας ταύτης τοῦ ἁγίου Στεφάνου μὴ ἀρκουμένων τοῖς οἷς προσήκει αὐτοῖς ψαλτικοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις εἰσοδήμασιν, ἀλλὰ τρόπῳ πλεονεξίας χρωμένων λαμβάνουσι καὶ τὰ εἰσοδήματα τῶν ἀφιερωμάτων τῆς ἐκκλησίας, ἐνοίκια δηλονότι ἐργαστηρίων καὶ οἰκιδίων καὶ ἄλλα διδόμενα παρὰ τῶν χριστιανῶν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ εἰς ὄνομα τοῦ ἁγίου Στεφάνου, συναγόμενά τε καὶ φυλαττόμενα πρὸς καλλωπισμὸν τῆς ἐκκλησίας καὶ ἄλλων ἀναγκαίων ὑποθέσεων ἐν καιροῖς χρειώδεσιν· ὅθεν καὶ ἐζήτησαν παρ' ἡμῶν γράμματα οἱ ἐκ τοῦ ῥουφετίου τῶν ἀμπατζήδων ἐνορῖται καὶ ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησίας [1]) διορίζοντα διακεκριμένως τά τε ἀνήκοντα τῇ σεβασμίᾳ μονῇ εἰσοδήματα καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ, ὥστε [2]) μήτε τοὺς πατέρας ζημιοῦσθαι τὰ ἀνήκοντα μήτε τὴν ἐκκλησίαν στερίσκεσθαι τῶν προσηκόντων αὐτῇ δικαίων, ἀλλ' ἔχειν καὶ ἀπολαμβάνειν ἑκατέρους τὰ ἁρμόζοντα δίκαια [3].

Τούτου χάριν ἡ μετριότης ἡμῶν δεξαμένη τὴν αἴτησιν αὐτῶν ὡς εὔλογον καὶ δικαίαν καὶ θεῷ φίλην, ἅτε φροντίζουσα τῆς εὐπρεπείας τῶν ἱερῶν οἴκων καὶ τῆς ἐπιδόσεως αὐτῶν καὶ αὐξήσεως γράφει καὶ ἀποφαίνεται μετὰ τῆς ἱερᾶς τῶν ἀρχιερέων συνόδου [4]), τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα οἱ μὲν πεμπόμενοι παρὰ τῆς ἁγίας καὶ σεβασμίας μονῆς τῆς Λαύρας ὁσιώτατοι πατέρες ἐπὶ τῷ ψάλλειν τὴν ἐκκλησίαν [5]) ταύτην τοῦ ἁγίου Στεφάνου λαμβάνειν καὶ καρποῦσθαι τὰ διδόμενα παρὰ τῶν χριστιανῶν λειτουργικά, σαραντάρια, τοὺς ἡμίσεις δίσκους τῶν ζητιῶν, τὰ ψαλτικὰ τῶν λειψάνων, τῶν μνημοσύνων, τῶν στεφανωμάτων, τῶν βαπτισμάτων, τῶν ἁγιασμῶν, τὴν κηροδοσίαν καὶ τριακόσια ἄσπρα ἀπὸ τῆς ζητίας τοῦ κηρίου τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου,

---

1) Ἐν τῷ σιγιλλίῳ τούτῳ παρουσιάζεται ἡ ἐπιτροπὴ τῶν ἀμπατζήδων ὡς ἐνδιαφερομένη διὰ τὰ ἐσωτερικὰ τοῦ μετοχίου, καὶ αὕτη ἐπεζήτησε τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ τοῦ σιγιλλίου. οὕτω κατεστρέφετο ἡ ἔννοια τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Λαυριωτῶν καθισταμένων ἁτλῶν ἐφημερίων.

2) Καὶ εὐπρέπειαν τῶν πατέρων, Γ.

3) ὥστε λείπ. Γ.

4) Τὰ ἑφεξῆς μέχρι τέλους λείπ. Γ.

5) Ψάλλειν τὴν ἐκκλησίαν, ἐκ τῆς δημώδους ὅπως δουλεύω ἢ ὑπηρετῶ τὴν ἐκκλησίαν, τὸν θεόν, τὸν ἀφέντην κτλ. οὕτω καὶ τραγουδῶ, χορεύω σπῆτι.

καὶ ἑκατὸν εἴκοσι ἄσπρα ἀφ' ἑκάστης προθέσεως τῶν διδομένων ἕνεκεν τῶν θαπτομένων ἐν τῇ αὐλῇ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τὰ πεντάρια κηρία τὰ συναγόμενα ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἀρκεῖσθαι τούτοις, ὡς καὶ τοὺς λοιποὺς ἱερεῖς τοὺς ψίλλοντας δι' ἐμβατοικίου ἐκκλησίας ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει, καὶ μὴ ἐνοχλεῖν πλεονεκτικῶς τῇ τε ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταύτης, ὅπερ ἀλλότριον πᾶσι χριστιανοῖς ἐξαιρέτως τοῖς ἱερωμένοις καὶ μονάζουσι. τοὺς δὲ ἀδελφοὺς τῆς ἐκκλησίας βουλόμεθα ἐξ ἀποφάσεως καταστῆσαι παγκάρειον καὶ ἐπιτρόπους μετ' εἰδήσεως τοῦ ἀρχιερέως, ἀνθρώπους θεοσεβεῖς καὶ διοικεῖν τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τὴν ἀρχαίαν τάξιν καὶ συνήθειαν καὶ τῶν λοιπῶν ἐν Ἀδριανουπόλει ἐκκλησιῶν, καὶ φυλάττειν καὶ διασώζειν πάντα τὰ ἀφιερωθέντα καὶ ἀφιερούμενα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἀμείωτα καὶ ἀνεκποίητα, κινητά τε καὶ ἀκίνητα, καὶ συνάγειν καὶ παραλαμβάνειν τὰς μισθώσεις τούτων καὶ τὰ ἐνοίκεια τῶν ὀνταδίων, τῶν ἐργαστηρίων καὶ τοῦ καπηλίου μέχρις ὀβολοῦ ἐπί τε βελτιώσει καὶ εὐπρεπείᾳ τῆς ἐκκλησίας. Ὡσαύτως καὶ τὰ εἰσερχόμενα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κηρία δι' ὅλου τοῦ ἔτους καὶ ἔλαιον καὶ προθέσεις, πλὴν τῶν ἑκατὸν εἴκοσι ἄσπρων μιᾶς ἑκάστης, ὡς προείρηται, καὶ τοὺς ἡμίσεις δίσκους καὶ τὰ ἀργυρᾶ εἴδη, καὶ παρακατέχειν ταῦτα καὶ ἀναλίσκειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν φόβῳ θεοῦ καὶ ἀδόλῳ συνειδήσει, καὶ μήτε τοὺς πατέρας ζητεῖν τι παρὰ τὰ διωρισμένα, μήτε τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπιτρόπους τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ἑκατέρους ἀρκεῖσθαι καὶ στέργειν καὶ μένειν, οἷς γράφομεν καὶ ἐντελλόμεθα, ἄνευ προφάσεώς τινος καὶ ματαιολογίας καὶ φιλονικείας ἀλόγου, ἐχόντων πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν φόβον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν δικαιωσύνην αὐτοῦ. Καὶ ἡ φερομένη ἐκείνη ἀπόφασις ἔν τε τοῖς τοῦ ἀρχιερέως γράμμασι καὶ τοῖς πατριαρχικοῖς, διαλαμβάνουσα τὰ ἐνοίκεια τῶν ὀ[ν]τάδων καὶ ἐργαστηρίων καὶ τοῦ καπηλείου καὶ τὰ ἀφιερώματα λαμβάνειν τοὺς πατέρας τῆς μονῆς, ὡς κατὰ συναρπαγὴν καὶ μὴ ἐσκεμμένως εἰσενεχθεῖσα καὶ ἐγχαραχθεῖσα ἔστω ἄκυρος ὡς παράλογος· τὰ γὰρ κατ' ἀπάτην καὶ συναρπαγὴν πραττόμενα οὐ χρόνοις, οὐ τόποις, οὐ γράμμασι βεβαιοῦνταί ποτε, ἀλλὰ λαμβανέτωσαν ταῦτα οἱ ἐπίτροποι καὶ καταναλισκέτωσαν εἰς χρειώδεις ὑποθέσεις τῆς ἐκκλησίας ὡς δίκαιον, τοὺς δὲ πατέρας μακρὰν τούτων ἀπέχειν, ὡς τελείως αὐτοῖς μὴ προσηκόντων. Οὕτως ἀπεφηνάμεθα καὶ οὕτω βουλόμεθα γενέσθαι ἐξ ἀποφάσεως, μὴ τολμῶντος μήτε τοῦ ἤδη ἱερωτάτου μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως, μήτε τῶν μετέπειτα γενησομένων τινὸς ἀνατρέψαι ἢ ἀθετῆσαι τι τῶν συνοδικῶς ἀποφανθέντων ἐνταῦθα, ἢ ἄδειαν δοῦναι ζητεῖν τοὺς πατέρας τὰ ῥηθέντα ἐνοίκεια ὡς χαριζόμενος αὐτοῖς ἐν βάρει ἐπιτιμίου καὶ παιδείας τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰ κατὰ συναρπαγήν ἢ λήθην ἢ τρόπῳ δυναστείας καὶ βίας ἐξωτέρας συμβάλῃ δοθῆναι ἕτερον γράμμα κατὰ τούτου ἄκυρον εἴη καὶ ἀνίσχυρον καὶ ἀντ' οὐδενὸς λογιζόμενον, ὡς παράλογον

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

καὶ βίαιον μόνου δὲ τοῦ παρόντος ἡ ἰσχὺς ἔστω καὶ τὸ ἀμετάτρεπτον καὶ ἀμετάθετον καὶ ἀπαράβατον παρὰ παντὸς προσώπου εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Ὅστις δ' ἂν διανοηθείη ἀθετῆσαι ἢ ἐναντιωθῆναι ἢ παραβῆναι ταύτην τὴν ἡμετέραν πατριαρχικὴν συνοδικὴν ἀπόφασιν ἢ συνηγορῆσαι τοῖς ἐναντιουμένοις, ὁ τοιοῦτος τῶν ἱερωμένων ὢν τῶν πατέρων τῆς ἁγίας Λαύρας, ἀργὸς εἴη πάσης ἱεροπραξίας καὶ ἐστερημένος τῆς πνευματικῆς διαγωγῆς, ὡς ἄξιος τελείας καθαιρέσεως, τῶν ἰδιωτῶν δὲ ἢ λαϊκῶν ὡς φιλοτάραχος καὶ ἐχθρὸς τοῦ δικαίου ἀφωρισμένος εἴη παρὰ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος αἰωνίως καὶ ἡ μερὶς αὐτῶν μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικος καὶ κατακεκριμένος μετὰ τῶν σταυρωσάντων τὸν κύριον· καὶ γὰρ εἰς τὴν περὶ τούτου δήλωσιν καὶ βεβαίωσιν ἐγράφη τὸ παρὸν πατριαρχικὸν σιγιλλιῶδες γράμμα ἐν μεμβράναις καὶ ἐδόθη τοῖς ἀδελφοῖς τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ἐν ἔτει ,αχνγ′ μηνὶ δεκεμβρίῳ, ἰνδικτῶνος ζης.

† ***Ἰωαννίκιος*** ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† ὁ Καισαρίας ***Ἄνθιμος***, † ὁ Ἡρακλείας ***Μεθόδιος***,[1]) † ὁ Κυζίκου ***Ἄνθιμος***, † ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης ***Γαβριήλ***, † ὁ Χαλκηδόνος ***Γαβριήλ***, † ὁ Νικομηδείας ***Κύριλλος***, † ὁ Ἀδριανουπόλεως, ***Νεόφυτος***, † ὁ Προύσης ***Κλήμης***, † ὁ Φιλιππουπόλεως ***Γαβριήλ***, † ὁ Διδυμοτείχου ***Ἰάκωβος***, † ὁ Ἀγχιάλου ***Ἰωακείμ***, † ὁ . . . . . ***Θεοδόσιος***, † ὁ μέγας χαρτοφύλαξ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ***Δημήτριος***.

† ὁ μέγας ῥήτωρ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ***Ἰωάννης***.
† τῆς μεγάλης ἐκκλησίας πρωτέκδικος.
† Λογοθέτης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ***Ἰωάννης***.
† Ὑπομνηματογράφος » » ***Κωνσταντῖνος***.
† μικρὸς ῥήτωρ » » ***Δημήτριος***[2]).

Θ′. Πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα χαρτῶον 0,575 X 0,428, ἔτους 1672.

† ***Διονύσιος*** ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

---

1) Κακῶς ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Γ ε δ ε ὼ ν ἐν Κανον. Διάταξ. Β′ (Κ)πολις 1889) σ. 389 Μ ε λ έ τ ι ο ς, ἐνῶ ἐν τῷ Α′ τόμῳ, σ. 54 τὸ ὀρθὸν Μ ε θ ό δ ι ο ς.

2) Τὸ σιγίλλιον τοῦτο ἀναφέρεται καὶ ἐν Μεσ. βιβλ. Γ′, Σ ά θ α, σ. 588.

† Τῶν κατὰ καιροὺς πραττομένων ἀνθρώποις ἀεὶ πρὸς τὴν ἀνήκουσαν ἑαυτοῖς ἀναφερομένων προσηκόντως ἀρχήν, κἀκεῖθεν τὸ ἐντελὲς εἰς ἰδίαν προσποριζομένην ἐμπέδωσιν, ὃ καὶ κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην δέον ἐστὶν αὐτοῖς ἐπιγίνεσθαι· καὶ γὰρ ἄλλως ἀτελῆ καὶ ἀβέβαια μένουσιν. ὅσα μὲν τούτων τῆς κοινῆς πέφυκε πολιτείας ὑπὸ τῆς κατὰ κόσμον ἀρχῆς φιλεῖ δὴ <καὶ> κρατύνεσθαι· ὅσα δ' αὖ πάλιν πρὸς τὴν ἱερὰν ἐπιτείνει κατάστασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς προστασίας ὄντα μερίς, ὑπ' αὐτῆς ταύτης καὶ διοικεῖται πάντως καὶ διεξάγεται καὶ τὸ κύρος λαμβάνει καὶ τὴν στερέωσιν. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ὁ ἱερώτατος μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος παντὸς Αἱμημόντου, ὁ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος κὺρ ***Νεόφυτος***, ἔχων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου ἐνδόξου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, ἔνδον τῆς πολιτείας Ἀδριανουπόλεως, ἡ μὲν ἱερότης αὐτοῦ βούλεται εἰσάγειν καὶ ἐξάγειν ἱερεῖς ἐν αὐτῇ κατ' ἰδίαν ἐκλογὴν καὶ λαμβάνειν τὸ κατ' ἔτος ἐμβατοίκιον αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας κατ' ἀναλογίαν τοῦ εἰσοδήματος αὐτῆς, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν εἰς κυβέρνησιν τῶν ἐξόδων καὶ ἀρχιερατικῶν ὑποθέσεων αὐτοῦ, οἱ δὲ ψάλλοντες ταύτην ἱερομόναχοι ἀπὸ τῆς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει μονῆς τῆς Λαύρας ἀπαναίνονταί πως τὴν ἀφ' ἱκανοῦ ἀπότισιν τοῦ ἐμβατοικίου καὶ δέονται διά μετρίας τινὸς δόσεως ἱκανοποιεῖν καὶ ἐξευμενίζειν αὐτὸν τοῦ μὴ ἀφίστασθαι τῆς ἐκκλησίας, δικαιολογούμενοι δῆθεν ἔχειν αὐτὴν ὡς μετόχιον αὐτῶν πρὸ χρόνων τινῶν ἐλευθερίας ἠξιωμένον, ὅπερ ἡ ἱερότης αὐτοῦ καθάπαξ ἀνασκευάζει διὰ πατριαρχικῶν σιγιλλιωδῶν γραμμάτων καὶ χοτζετίων διαφόρων καὶ ἄλλων παμπόλλων ἐγγράφων βασιλικῶν χαρτώων, ἅτε πολλάκις ἀγωγῆς κινηθείσης περὶ αὐτῆς καὶ ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τῆς μητροπόλεως ἀντικατασταθείσης, ὡς ἐνοριακῆς αὐτῆς ἄνωθεν, καθὰ διαλαμβάνουσι τὰ φαινόμενα παρ' αὐτῆς γράμματα. Τέως παραγεγονότων τῶν Λαυριοτῶν πατέρων εἰς τὰ ὧδε καὶ καταλαβόντων τὴν ἀρχιερωσύνην αὐτοῦ συνδιαιτωμένην ἡμῖν ἐπὶ διοσκίψει καὶ διοικήσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων καὶ προσπεσόντων αὐτῷ καὶ δεηθέντων συγκαταβῆναι τὴν γνώμην καὶ φιλανθρωπευθῆναι περὶ αὐτούς, καὶ τῆς μὲν ἐκκλησίας μὴ μετακινῆσαι, ἀλλ' ἀφιέναι μένειν ἐν αὐτῇ ὡς εὑρέθησαν, παραιτηθέντα δὲ τὸ ἐπὶ πλέον δεχθῆναι μετ' εὐμενείας καὶ τὸ ὀλίγον ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας, σὺν αὐτοῖς τε καὶ πολλῶν τῶν ὑπερεχόντων προσώπων μεσιτευσάντων καὶ ἀξιωσάντων καταινεύσαι τῇ παρακλήσει τῶν μοναζόντων, ἔκλινε μᾶλλον ἀπὸ καλοθελήσεως αὐτοῦ ἢ μεσιτείας καὶ προέβη μεταξὺ αὐτῶν συμφωνία, στερκτὴ τοῖς μέρεσιν ἀμφοτέροις, ὅπως παρέχωσι τῇ αὐτοῦ ἱερότητι κατ' ἔτος ἀντὶ ὀκτὼ χιλιάδων ἄσπρων ἐμβατοικίου λόγῳ καὶ εὑρίσκονται ψάλλοντες, ὡς καὶ πρότερον ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἀμετακινήτως, μετὰ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

εἰρήνης καὶ ὑποταγῆς καὶ εὐπειθείας καὶ συντηρήσεως τῶν ἀνηκόντων ἀξιωμάτων καὶ προνομίων αὐτῷ τῷ κατὰ τόπον ἀρχιερεῖ καὶ προστάτῃ τῆς ἱερᾶς αὐτῆς μητροπόλεως μνημονεύοντες τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ πειθόμενοι καὶ ὑποτασσόμενοι αὐτῷ, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἱερεῖς τῶν ἐκκλησιῶν τῆς μητροπόλεως αὐτοῦ καὶ χάριν ὁμολογεῖν αὐτῷ τῆς πρὸς αὐτοὺς συγκαταβασεως αὐτοῦ καὶ φιλανθρωπίας, ἥν περ συμφωνίαν ἐδεήθησαν οἱ πατέρες βεβαιωθῆναι καὶ παρ' ἡμῶν διὰ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος ἐπὶ κρείττονι ἀσφαλείᾳ. Τούτου χάριν τὴν αἴτησιν αὐτῶν ἀποδεξάμενοι δεκτέαν οὖσαν καὶ εὔλογον γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς, γνώμῃ καὶ τῶν παρευρεθέντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ συμφωνία αὕτη ἔχῃ τὸ κύρος ἀναντιῤῥήτως καὶ τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ βέβαιον εἰς τὸ ἑξῆς, καὶ τὸ ἀμετάτρεπτον. καὶ οἱ μὲν ἱερεῖς, οἱ Λαυριῶται, μένοντες ἐν τῇ ὑποσχέσει αὐτῶν ταύτῃ ἀμεταθέτως ὀφείλωσι παρέχειν κατ' ἔτος τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως τὴν συμπεφωνηθεῖσαν (sic)[1] καὶ διορισθεῖσαν ποσότητα τῶν ὀκτὼ χιλιάδων ἄσπρων σῶαν, ἀνελλειπῆ, χωρίς τινος ἀντιλογίας καὶ προφάσεως, καὶ εὑρίσκεσθαι ὡς καὶ πρότερον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ψάλλειν, ὡς εἰώθασι, καὶ μνημονεύωσι τοῦ κανονικοῦ ὀνόματος τοῦ ἀρχιερέως καὶ πείθωνται καὶ ὑποτάσσωνται αὐτῷ, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἱερεῖς τῶν ἐκκλησιῶν, ἡ δὲ ἱερότης αὐτοῦ ἀξιοπρεπῶς τηροῦσα τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ ἀπαράλλακτον, λαμβάνῃ παρ' αὐτῶν τὰς ὀκτὼ χιλιάδας τῶν ἄσπρων κατ' ἔτος, ἄλλην ἐπαύξησιν μὴ ἐπιτιθέμενος τῇ ποσότητι μηδὲ εἰς πλέον ἐκτείνειν τὸν ἀριθμὸν τῶν ὀκτὼ χιλιάδων ἄσπρων αὐτῶν, καὶ φυλάττωνται τὰ συμπεφωνημένα ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἀμετάθετα κατὰ τὸ πρέπον καὶ δίκαιον· ἡ γὰρ ἀθέτησις τῆς οἰκειοθελοῦς συμφωνίας καὶ θεῷ καὶ ἀνθρώποις κατέγνωσται, καὶ εἰς οὐδὲν ἀγαθὸν συντελεῖ· ὅθεν εἰς ἔνδειξιν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα πρὸς ἐμπέδοσιν καὶ ἀσφάλειαν τῆς συμφωνίας καὶ ἐδόθη τοῖς εἰρημένοις Λαυριώταις πατράσιν. ,αχοβ', ἐν μηνὶ ἰουνίου α', ἰνδικτιῶνος ιης. [2])

† ὁ Ἡρακλείας ***Βαρθολομαῖος***, † ὁ Κυζίκου ***Μητροφάνης***, † ὁ Νικομηδείας ***Νεόφυτος***, † ὁ Ἀδριανουπόλεως ***Νεόφυτος***, † ὁ Σερρῶν ***Κύριλλος***, † ὁ Δρύστρας ***Μακάριος***, † ὁ Τυρνόβου ***Γεράσιμος***, † ὁ Ἀθηνῶν ***Ἄνθιμος***, † ὁ Φιλιππουπόλεως ***Γαβριήλ***, † ὁ Ἄρτης ***Βαρθολομαῖος***, † ὁ Δέρκων ***Χρύσανθος***.

---

1) συμπεφωνηθεῖσαν, κατὰ τὸν μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ Ὁμηρ. ἀόρ. Ἰλ I 705 τεταρπόμενοι· ἀλλ' εἶναι ζήτημα, ἂν ὁ γράφων ἐγνώριζε τὸν Ὅμηρον.

2) Ἡ μηνολογία ἰδιοχείρως ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, ὡς εἴθισται, δι' ὑπερμεγέθων γραμμάτων 0,9 τοῦ μέτρου.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ι'. Γράμμα χαρτῶν 0,34Χ0,23.

τοῦ Ἀδριανουπόλεως Ἀθανασίου 1710.

† Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος δηλοποιεῖται, ὅτι οἱ ἐκ τοῦ κατὰ τὸ ἁγιώνυμον ὄρος τοῦ Ἄθωνος ἱεροῦ μοναστηρίου τῆς Λαύρας ὁσιώτατοι πατέρες ἐμφανίσαντες ἡμῖν γράμματα ἐμβατοικοχαρτίου τοῦ πρὸ ἡμῶν μακαρίτου κὺρ *Ἀθανασίου* τοῦ Κρητός, τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως χρηματίσαντος, δηλοῦντα, ὡς ἐλάμβανε κατ' ἐνιαυτὸν παρὰ τοῦ ἡγουμενεύοντος ἐν τῷ ἐνταῦθα μετοχίῳ αὐτῶν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, δι' ἣν ψάλλει ἐνορίαν λόγῳ ἐμβατοικίου γρόσια ἑβδομήκοντα, ἔτι δὲ καὶ ἄσπρα τριακόσια διὰ τὰ τοῦ ἐμβατοικοχαρτίου ἔξοδα, καὶ ἀνὰ ἑξακόσια ἄσπρα, τὰ φιλότιμα δηλονότι, ἀπό τε τοῦ ἡγουμένου καὶ ἀφ' ἑκάστου τῶν παρ' αὐτῷ ἱερομονάχων, ἠξίωσαν ἐπιβεβαιωθῆναι ταῦτα καὶ παρ' ἡμῶν ἀμεταθέτως χωρίς τινος μειώσεως καὶ αὐξήσεως· ὅθεν καὶ ἡμεῖς στοιχοῦντες καὶ κατ' ἴχνος ἑπόμενοι τοῖς πρὸ ἡμῶν ἀρχιερατεύσασιν ἀποφαινόμενοι γράφομεν, ἵνα τῆς ἐτησίου ταύτης δόσεως τῶν λόγῳ ἐμβατοικίου παρεχομένων ἡμῖν παρὰ τοῦ κατὰ καιροὺς ἡγουμενεύοντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ τοῦ ἁγίου Στεφάνου γροσίων ἑβδομήκοντα καὶ τῶν τριακοσίων ἄσπρων διὰ τὴν γραφομένην τοῦ ἐμβατικίου ἀπόδειξιν καὶ ἀνὰ δύο φλωρίων, ἤτοι ἑξακοσίων ἄσπρων, παρὰ τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν παρ' αὐτῷ ἱερομονάχων, ἀφ' ἑκάστου ἰδίως κατ' ἔτος, τὸ κῖρος ἐχούσης καὶ τὴν ἰσχὺν ἀπαρασάλευτον. Ὀφείλῃ ὁ κατὰ καιροὺς ἡγούμενος τοῦ μετοχίου τούτου παρέχειν ταῦτα πρὸς ἡμᾶς καὶ τοὺς μεθ' ἡμᾶς συναδελφοὺς ἀμείωτα μετ' εὐπειθείας, καὶ ὑποτάσσεται ἡμῖν τε κἀκείνοις, σωζομένης καὶ παρ' ἡμῶν τῆς λήψεως ταύτης, ὡς διείληπται, ἀμεταποιήτου κατὰ τὴν ἀνέκαθεν ἐπικρατήσασαν συνήθειαν· διὸ εἰς ἔνδειξιν ἐδόθη τὸ παρὸν ἡμέτερον ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα τοῖς ὁσιωτάτοις πατράσι τῆς μονῆς Λαύρας· αψι', αὐγούστου ιε'.

† Ὁ Ἀδριανουπόλεως *Ἀθανάσιος* βεβαιοῖ.

ΙΑ'. Σιγίλλιον μεμβράνιον 0,54Χ0, 57, ἔτους 1741.

† ***Παΐσιος*** ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Τὰς προβαινούσας κατὰ καιροὺς συνθήκας καὶ συμφωνίας μεταξὺ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς προϊσταμένων, καὶ τούτων μάλιστα ὅσαι μεταξὺ ἁγιωτάτων μητροπόλεων καὶ ἱερῶν μονυδρίων, εὐλόγως καὶ σὺν τῷ δικαίῳ κατὰ καιροὺς συνετελέσθησαν ἑκατέροις τὰ δίκαια διασώζουσαι καὶ τὸ εὐκατάστατον συντηροῦσαι, πάσης διενέξεως καὶ φιλονικείας καὶ μάχης αὐτὰ ἀπαλλάτουσαι, καὶ τὴν θεῷ φίλην καὶ κεχαρισμένην εἰρήνην ἐμποιοῦσαι. Ταύτας ἐμφανιζομένας καὶ ἀναφε-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ρομένας τῇ τοῦ καθ' ἡμᾶς οἰκουμενικοῦ θρόνου περιωπῇ, ἐφ' ᾧ παρὰ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας τὸ κῦρος λαβεῖν καὶ τὴν εἰς τοὐπιὸν ἀσφάλειαν, οὐ μόνον ὑποδοχῆς ἀξίας ἡγούμεθα, ὡς τὴν μέριμναν ἔχοντες τῆς εὐκαταστάτου διαγωγῆς τῶν ἁπανταχοῦ ἁγίων ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ γράμμασι πατριαρχικοῖς κατοχυροῦν καὶ κατασφαλίζειν αὐτὰς οὐ πιραιτούμεθα ἐπὶ τῷ συντηρεῖσθαι ἀπαραβάτους καὶ ἀμεταθέτους ἐς ἀεὶ καὶ μηδεμίαν τῇ τοῦ καιροῦ παρόδῳ βλάβην ὑφίστασθαι. ἀναγκαίας ὑπὲρ τι (sic) ἄλλο οὔσης τῆς τῶν ἐκκλησιῶν εἰρήνης καί εὐσταθείας καὶ τῶν κανονικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων διεκδικουμένων τῶν ἱερῶν νόμων ἀνάγκη καὶ τὰ συμφωνούμενα ἐπ' αὐτοῖς, ἐπειδὰν τοῦ δικαίου ἔχονται ὑπομνήματα, σαφηνίζεσθαι εἰς ἀνεξάλειπτον μνήμην καὶ μόνιμον αὐτῶν τὴν ἀσφάλειαν. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ἡ ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ μητροπόλει τῆς Ἀδριανουπόλεως εὑρισκομένη ἐκκλησία, ἡ τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, ὁμοῦ μετὰ τῆς συνηνωμένης καὶ ὑποκειμένης αὐτῇ ἐνορίας ἀνέκαθεν διατελοῖσα μετόχιον τῆς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει ἱερᾶς καὶ βασιλικῆς μονῆς τῆς μεγίστης Λαύρας διῳκεῖτο μὲν καὶ ἐπροστατεύετο καὶ ἐπισκέψεως ἠξιοῦτο ὑπὸ τῶν ἀποστελλομένων κατὰ καιροὺς ὁσιωτάτων πατέρων ὑπὸ τῆς ῥηθείσης Λαύρας, πλὴν διὰ τὴν [ἣν] εἶχεν συνηνωμένην ἐνορίαν τῶν Χριστιανῶν πρὸ χρόνων ἤδη ἐπέκεινα τῶν ἐννενήκοντα, μικρὰν οὖσαν ἐν τῷ τότε καὶ ὀλιγάριθμον, ὀλίγους τινὰς τοὺς συνοικοῦντας ἔχουσαν, συνεφώνησαν οἱ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ὁσιώτατοι πατέρες μετὰ τοῦ ἀρχιερατεύοντος τηνικαῦτα μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως ποτὲ ***Νεοφύτου*** παρέχειν αὐτῷ ἀντὶ τοῦ ἀνήκοντος ὡς κατὰ τόπον ἀρχιερεῖ δικαιώματος ἀπὸ τῆς ἧς ἔψολλον ἐνορίας λόγῳ ἐμβατοικίου τρεῖς χιλιάδας τῶν ἄσπρων κατ' ἔτος, κατ' ἀναλογίαν τῆς τότε καταστάσεως καὶ μικρότητος αὐτῆς καὶ ὑπέσχοντο μνημονεύειν τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος βεβαιώσαντες τὴν τοιαύτην αὐτῶν συμφωνίαν καὶ διὰ γράμματος πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ σιγιλλιώδους γεγονότος ἐπὶ τοῦ τηνικαῦτα πατριάρχου μακαρίτου ποτὲ κὺρ ***Ἰωαννικίου***, ὅπερ καὶ ἐνεφανίσθη ἤδη ἡμῖν. εἶτα τοῦ καιροῦ προϊόντος καὶ τῆς ῥηθείσης ἐνορίας ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκείνης σμικρότητος καὶ ὀλιγανθρωπίας εἰς αὔξησιν καὶ πλατυσμὸν καὶ πολλῶν ἐνοριτῶν συνοικισμὸν θείῳ ἐλέει προελθούσης καὶ ἐπαυξηθείσης, οἱ αὐτοὶ ὁσιώτατοι πατέρες διακριθέντες ἐπὶ τῇ γινομένῃ τῆς ἐνορίας αὐξήσει καὶ τὸ ἐπιβάλλον τοῦ ἀρχιερέως δίκαιον στοχασάμενοι τῆς προτέρας ἐκείνης ἐπὶ τῇ δώσει συμφωνίας ἀπρακτησάσης, συνεφώνησαν αὖθις ἑτέραν συμφωνίαν μετὰ τοῦ προαρχιερατεύσαντος καὶ πρὸ ὀλίγου ἤδη τελευτήσαντος μακαρίτου Ἀδριανουπόλεως κὺρ ***Ἀθανασίου***, καὶ κατὰ κοινὴν συναίνεσιν καὶ συνθήκην ὑπέσχοντο αὐτοὶ μὲν πληροῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα λόγῳ ἐμβατοικίου κατ' ἔτος ἑβδομήκοντα γρόσια, καὶ πρὸς τούτοις ἕτερα τριακόσια ἄσπρα

διὰ τὰ τοῦ ἐμβατοικοχαρτίου ἔξοδα, καὶ παρὰ ταῦτα ἀνὰ ἑξακόσια ἄσπρα δίδοσθαι παρ' αὐτῶν διὰ τὰ φιλότιμα, δηλονότι ἀπό τε τοῦ ἡγουμένου καὶ ἀφ' ἑκάστου τῶν παρ' αὐτῷ ἱερομονάχων, καὶ ταῦτα πάντα ἐτησίως ὀφείλειν πληροῦν καὶ διδόναι ἀνελλειπῶς καὶ ἀπαραμειώτως μνημονεύοντες καὶ τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος. ὁ δ' οὖν ἀρχιερεὺς ὑπέσχετο ἀρκεῖσθαι τῷ γεγονότι τούτῳ τῆς δώσεως διορισμῷ καὶ μηκέτι ἐνοχλεῖν τοῖς πατράσι τούτοις, οὔτε ζητεῖν παρ' αὐτῶν ἄλλο τι πολὺ ἢ ὀλίγον δόσιμον ἐκτὸς τῶν διορισθέντων τούτων. Τὴν γοῦν τελευταίαν τοιαύτην συμφωνίαν καὶ ὑπόσχεσιν αὐτῶν φθάσασαν πρότερον συντελεσθῆναι ἐπὶ τοῦ εἰρημένου μακαρίτου Ἀδριανουπόλεως κὺρ ***Ἀθανασίου*** καὶ βεβαιωθῆναι διὰ γραμμάτων συμφωνητικῶν ἀποδεξάμενος καὶ ὁ μετ' ἐκεῖνον ἤδη διαδεξάμενος τὸν ἀρχιερατικὸν τοῦτον θρόνον ἱερώτατος μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος παντὸς Αἱμημόντου, ὁ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς κὺρ ***Διονύσιος*** καὶ στέρξας ἐπὶ πᾶσι τούτοις τοῖς προσυντελεσθεῖσιν, ἐπεβεβαίωσε μὲν ἡ αὐτοῦ ἱερότης τὴν ῥηθεῖσαν τελευταίαν ταύτην συμφωνίαν, καθ' ὃν εἴρηται τρόπον, κατοχυρώσας αὐτὴν καὶ διὰ γράμματος αὐτοῦ κατησφαλισμένου τῇ ἰδίᾳ ὑπογραφῇ, ὅπερ καὶ αὐτὸ ἐνεφανίσθη ἤδη ἡμῖν, δι' οὗ συμφωνεῖ καὶ ὑπόσχεται ἀρκεῖσθαι τῷ προδιορισθέντι κατ' ἔτος ἐμβατικίῳ τῶν ἑβδομήκοντα γροσίων καὶ τῇ δώσει τῶν τριακοσίων ἄσπρων διὰ τὰ τοῦ ἐμβατοικοχαρτίου ἔξοδα, καὶ τοῖς ἀνὰ ἑξακόσια ἄσπρα διδομένης φιλοτίμοις ἀπό τε τοῦ ἡγουμένου καὶ ἀφ' ἑκάστου τῶν παρ' αὐτῷ ἱερομονάχων, καὶ μήτε τὴν αὐτοῦ ἱερότητα ζητεῖν τοῦ λοιποῦ ἄλλο τί πλέον δόσιμον ἢ δικαίωμα παρὰ τῶν πατέρων τοῦ ῥηθέντος μετοχίου τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ἐκτὸς τῶν ὀνομαστὶ εἰρημένων, ἢ θελῆσαι ποτὲ αὔξησίν τινος καὶ προσθήκην ποιῆσαι ἐπ' αὐτοῖς, μήτε τοὺς πατέρας τολμῆσαι μειῶσαι ποτὲ ἢ ἐλαττῶσαι τὰ προδιορισθέντα ταῦτα τοῦ ἀρχιερέως δοσίματα, ἀλλὰ παρέχοντας ἀνελλειπῶς ταῦτα καὶ μνημονεύοντας τοῦ κανονικοῦ ὀνόματος τοῦ ἀρχιερέως, μένειν αὐτοὺς ἀνενοχλήτους καὶ ἀνεπηρεάστους καὶ ἀκαταζητήτους εἰς τὸ παντελές. Οἱ γοῦν ῥηθέντες ὁσιώτατοι πατέρες τοῦ διαληφθέντος μετοχίου βουλόμενοι τὴν συμφωνίαν αὐτῶν ταύτην ἔχειν τὸ κῦρος τοῦ λοιποῦ καὶ μένειν εἰς τὸ ἑξῆς ἀμετάθετον προσδραμόντες τῇ δυνάμει καὶ μεγαλειότητι τῆς πατριαρχικῆς περιωπῆς καὶ ἀξίας ἐδεήθησαν τῆς ἡμῶν μετριότητος κατοχυρῶσαι αὐτὴν δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ σιγιλλιώδους γράμματος, ἣν τινα ἀξίωσιν καὶ δέησιν αὐτῶν εὔλογον οὖσαν καὶ δικαίαν εὐμενῶς ἀποδεξάμενοι γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ διαληφθεῖσα συμφωνία ἡ προβᾶσα καὶ γινομένη μεταξὺ τῶν ὁσιωτάτων Λαυριωτῶν πατέρων καὶ τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου Ἀδριανου-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

πόλεως καὶ συναδελφοῦ ἡμῶν κὺρ ***Διονυσίου*** περὶ τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει διατελοῦντος μετοχίου τῆς μεγίστης Λαύρας, τοῦ τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Στεφάνου καὶ τῆς συνηνωμένης αὐτῷ ἐνορίας κατὰ τὸν τελευταῖον προσυντελεσθέντα καὶ αὖθις βεβαιωθέντα ἐπ' αὐτῇ τύπον, δηλονότι τοῦ παρέχειν τοὺς πατέρας κατ' ἔτος πρὸς τὸν κατὰ τόπον ἀρχιερέα λόγῳ ἐμβατοικίου ἑβδομήκοντα γρόσια, καὶ πρὸς τούτοις τριακόσια ἄσπρα διὰ τὰ ἔξοδα τοῦ ἐμβατοικοχαρτίου, καὶ παρὰ ταῦτα ἀνὰ ἑξακόσια ἄσπρα, φιλότιμα, ἀπό τε τοῦ ἡγουμένου καὶ ἀφ' ἑκάστου τῶν παρ' αὐτῷ ἱερομονάχων, καὶ μηδὲν πλέον τούτων. καὶ μήτε τοὺς πατέρας αὐτοὺς τολμῆσαι πώποτε κολλωβῶσαι τὰ διορισθέντα ταῦτα δοσίματα, μήτε τὸν κατὰ τόπον ἀρχιερέα θελῆσαι ποτὲ αὔξησιν τινὰ καὶ προσθήκην ἐπ' αὐτοῖς ποιῆσαι, ἢ ἄλλο τὶ πολὺ ἢ ὀλίγον ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ζητῆσαι, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι ἐς ἀεὶ ἑκάτερα τὰ μέρη τῷ γεγονότι τούτῳ διορισμῷ, ἵνα ἀμεταθέτως καὶ ἀπαραβάτως ἔχῃ τὸ κῦρος [1]) καὶ τὴν ἰσχὺν βεβαίαν καὶ μόνιμον καὶ πρ' οὐδενὸς ἀθετουμένην καὶ ἀνατρεπομένην οἱῳδήτινι τρόπῳ.

Ὅς δ' ἄν τις καὶ ὁποῖος τολμήσῃ ποτὲ ἀπ' ἐναντίας κινηθῆναι τῇ γενομένῃ ταύτῃ συμφωνίᾳ καὶ τῷ διορισμῷ καὶ βλάβην τινὰ καὶ ζημίαν προστρίψαι θατέρῳ τῶν μερῶν τούτων, σκανδάλων τε καὶ συγχύσεως πρόξενος αὐτοῖς γένηται, καὶ τὸ εἰρηνικὸν καὶ εὐκατάστατον αὐτῶν διασείσῃ καὶ ἐναντίος φανῇ τῇ πατριαρχικῇ καὶ συνοδικῇ ἡμῶν ἀποφάσει ταύτῃ, ὁ τοιοῦτος ὁποίας ἂν εἴη τάξεως καὶ ὁποίου βαθμοῦ ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ θεοῦ κυρίου παντοκράτορος καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον καὶ πάσαις ταῖς πατρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπόδικος· ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτου ἔνδειξιν, διηνεκῆ τε καὶ μόνιμον ἀσφάλειαν, ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγιλλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα καὶ ἐδόθη τοῖς πατράσι τοῦ διαληφθέντος μετοχίου τῆς Λαύρας, ἐν ἔτει σωτηρίῳ ᾳψμ΄, μηνὶ φευρουαρίῳ, ἰνδικτιῶνος δης.

† ***Παΐσιος*** ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

† ὁ Ἡρακλείας ***Γεράσιμος***, † ὁ Κυζίκου ***Ἀνανίας***, † ὁ Νικομηδείας ***Θεοφάνης***, † ὁ Νικαίας ***Καλλίνικος***, † ὁ Χαλκηδόνος ***Καλλίνικος***, † ὁ Σερρῶν ***Γαβριήλ***, † ὁ Μελενίκου ***Κύριλλος***, † ὁ Ἀγχιάλου ***Ναθαναήλ***, † ὁ Θεσσαλονίκης ***Ἰωακείμ***, † ὁ Σμύρνης ***Μακάριος***, † ὁ Οὐγκροβλαχίας ***Νεόφυτος***, † ὁ Σωζουπόλεως ***Θεοφάνης***.

---

1) Λείπει τι, ὡς φαίνεται.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τὸ μολυβδόβουλλον, διαμέτρου 65 χιλιοστῶν, φέρει ἀφ' ἑνὸς μέν τὴν Θεοτόκον μετὰ τοῦ θείου βρέφους, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν πατριαρχικὴν ὑπογραφήν.

ΙΒ'. Σιγίλλιον μεμβράνον 0,55Χ0,50 1781 ἔτος.

† *Γαβριὴλ* ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης. [1])

† Ὅσα γε, οὐχ ὅπως τὴν ἀρχαιότητα, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτὸ τὸ δίκαιον πλουτοῦσι, συνήγορα καὶ χρόνος αὐτὸς καὶ πεῖρα λυσιτελὴς ἀνεδείξατο καὶ συμφέροντα, ναὶ μὴν καὶ συντηρητικὰ τῆς εὐαγγελικῆς εἰρήνης καὶ ὑπὲρ συστάσεως ἱερῶν καὶ ἁγίων ἐκκλησιῶν γεγόνασι, καὶ διὰ γραμμάτων πρεσβυγενῶν ἐκυρώθησαν, οὐκ ἀπάδον καὶ διὰ νεωτέρων ἐκκλησιαστικῶν γραμμάτων κατοχυροῦσθαι, ἵνα μὴ τῇ τοῦ καιροῦ μακρᾷ παριππεύσει καὶ παρατάσει ἀμεληθέντα καὶ λήθης ἐμπεσόντα βυθοῖς φθάσωσιν ἐκπεσεῖν τῆς ἧς ἔλαχον εὐσταθείας καὶ καλῆς καταστάσεως καὶ ἀνατροπῇ καὶ ἀναιρέσει προσομιλήσωσι. Καλῶς οὖν ποιοῦντες καὶ οἱ κατὰ καιροὺς πνευματικοὶ προστάται τῆς ἐκκλησίας, οἷς τοῦ δικαίου φροντὶς καὶ τῆς ἀρχαιότητος, προσεπικυροῦν οὐκ ἀπαναίνονται τὰ λυσιτελῶς προγεγονότα καὶ πρὸς ὠφέλειαν ἁγίων ἐκκλησιῶν ὡς μάλα συντείνοντα καὶ δικαιοσύνης ἑλόμενα. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν ἐνεφανίσθη καὶ τῇ ἡμῶν μετριότητι ἓν παλαιγενὲς σιγίλλιον ἐν μεμβράναις γράμμα γεγραμμένον κατὰ τὸ παρεληλυθὸς χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν τεσσαρακοστὸν πρῶτον ἔτος, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου κὺρ *Παϊσίου*, διαλαμβάνον αὐτολεξί, ὅτι ἡ ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ μητροπόλει τῆς Ἀδριανουπόλεως εὑρισκομένη ἐκκλησία, ἡ τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου καὶ πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, ὁμοῦ μετὰ τῆς συνηνωμένης καὶ ὑποκειμένης αὐτῇ ἐνορίας, ἀνέκαθεν διατελοῦσα μετόχιον τῆς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει ἱερᾶς καὶ βασιλικῆς μονῆς τῆς μεγίστης Λαύρας διῳκεῖτο μὲν καὶ ἐκπροστατεύετο. [2])

. . . . . .

. . . . . .

Αὐτὰ ταῦτα διαλαμβάνει τὸ εἰρημένον ἐμφανισθὲν ἡμῖν σιγιλλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα, ἅπερ καὶ διετηρήθησαν καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀρχιερατεύσαντος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ μακαρίτου Ἀδριανουπόλεως κὺρ

---

1) Ἐνῶ εἰς πάντα τὰ προηγούμενα σιγίλλια ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι διὰ τῆς αὐτῆς γραφῆς τοῦ κειμένου, ἐνταῦθα εἶναι περιπλόκως ἐσχηματοποιημένη, ὡς γίνεται καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, τὸ δὲ ἀρχικὸν τοῦ κειμένου γράμμα καλλιτεχνικὸν περίστησιν οἰκίαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ο.

2) Βλ. ΙΑ'. Σιγίλλιον Ι α ϊ σ ί ο υ ἀνωτ. 20—70 τὸ ὑπόλοιπον ἀπαραλλάκτως ἐντεῦθεν μέχρι τοῦ ἀκαταζητήτους εἰς τὸ παντελές.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Νικηφόρου, μηδεμιᾶς ἀναφυείσης διαφορᾶς καὶ διενέξεως λογομαχίας καὶ συζητήσεως μεταξὺ τῶν κατὰ καιροὺς ἀρχιερατευσάντων ἐν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ ἐπαρχίᾳ καὶ μητροπόλει τῆς Ἀδριανουπόλεως, οὔτε τῶν ὁσιω-άτων πατέρων Λαυριωτῶν περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταύτης ὑποθέσεως μέχρι καὶ τῆς σήμερον· ἐπειδὴ τῶν μὲν ὁσιωτάτων πατέρων Λαυριωτῶν ὑποτελούντων καὶ ἀποδιδόντων εὐγνωμόνως καὶ ἀγογγύστως τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα κατ' ἔτος κατ' ἔθος ἀρχαῖον καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν αὐτῶν συνθήκην καὶ συμφωνίαν καὶ ὑπόσχεσιν, τῶν δ' αὖ κατὰ καιροὺς ἀρχιερατευσάντων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ εὐχαρίστως λαμβανόντων ταῦτα καὶ ἀρεσκομένων τῇ τούτων ἐτησίῳ ἀπολήψει, καὶ πανθ' ὅσα περ ἀφορᾷ πρὸς περίθαλψιν καὶ περιποίησιν τῶν ἐν αὐτῷ τῷ μετοχίῳ Λαυριωτῶν πατέρων ἐπιδαψιλευόντων ἀρχιερατικῶς. Οἱ γοῦν ῥηθέντες Λαυριῶται πατέρες οὐ περὶ τῶν παρόντων προνοούμενοι καὶ φροντίζοντες (ἅτε δὴ τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἤδη ἀρχιερατεύοντος ἁγιωτάτου μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως, ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου παντὸς Αἱμιμόντου, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ κὺρ ***Καλλινίκου***, οὐχ ἧττονα τῶν πρὸ αὐτοῦ καὶ ὑποσχομένου καὶ προαιρουμένου δείξασθαι πρὸς τοὺς αὐτοὺς πατέρας περιποίησιν καὶ περίθαλψιν), ἀλλὰ δὴ περὶ τοῦ μετέπειτα καὶ τῶν μελλόντων ὡς εἰκὸς προφροντίζοντες προσέδραμον τῇ προνοίᾳ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῇ δυνάμει αὐτῆς καὶ μεγαλειότητι τῇ συναινέσει καὶ συγκαταθέσει καὶ τῆς αὐτοῦ ἱερότητος, καὶ ἐδεήθησαν τῆς ἡμῶν μετριότητος κατοχυρῶσαι τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθειμένα καὶ διὰ ἡμετέρου πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ σιγιλλίου γράμματος, ὅπως μένωσιν εἰς τὸ ἑξῆς ἀπαρεγχείρητα, ἀπαραχάρακτά τε καὶ ἀπαράτρεπτα καὶ ἀνώτερα ἀνατροπῆς τε καὶ ἀναιρέσεως. Καὶ δὴ τὴν αἴτησιν αὐτῶν ὡς εὔλογον οὖσαν καὶ δικαίαν εὐμενῶς προσηκάμενοι καὶ ἀποδεξάμενοι γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ διαληφθεῖσα συμφωνία, ἡ προβᾶσα καὶ γενομένη μεταξὺ τῶν ὁσιωτάτων Λαυριωτῶν πατέρων καὶ τῶν κατὰ καιροὺς ἀρχιερατευσάντων ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ταύτῃ μητροπόλει Ἀδριανουπόλεως περὶ τοῦ ἐκεῖ διατελοῦντος μετοχίου τῆς μεγίσιης Λαύρας, τοῦ τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Στεφάνου καὶ τῆς συνηνωμένης αὐτῷ ἐνορίας κατὰ τὸν τελευταῖον προσυντελεσθέντα καὶ αὖθις βεβαιωθέντα καὶ ἤδη ἀνακαινιζόμενον ἐπ' αὐτῇ τύπον, τοῦ παρέχειν δηλονότι τοὺς πατέρας κατ' ἔτος πρὸς τὸν κατὰ τόπον ἀρχιερέα λόγῳ ἐμβατοικίου ἑβδομήκοντα γρόσια καὶ πρὸς τούτοις τριακόσια ἄσπρα διὰ τὰ ἔξοδα τοῦ ἐμβατοικοχαρτίου, καὶ παρὰ ταῦτα ἀνὰ ἑξήκοντα ἄσπρα, φιλότιμα, ἀπό τε τοῦ ἡγουμένου καὶ ἀφ' ἑκάστου τῶν παρ' αὐτῷ ἱερομονάχων, καὶ μηδὲν πλέον τούτων. καὶ μήτε τοὺς πατέρας αὐτοὺς τολμῆσαι πώποτε κολοβῶσαι τὰ διορισθέντα ταῦτα δοσίματα, μήτε τὸν κατὰ τόπον ἀρχιερέα θελῆσαι πώ-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ποτε αὔξησιν τινὰ καὶ προσθήκην ἐπ' αὐτῆς ποιῆσαι, ἢ ἄλλο τι πολὺ ἢ ὀλίγον ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ζητῆσαι, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι εἰς ἀεὶ ἑκάτερα τὰ μέρη τῷ γεγονότι τούτῳ διορισμῷ ἀμεταθέτως, καὶ ἀπαραβάτως ἔχειν τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν βεβαίαν καὶ μόνιμον καὶ παρ' οὐδενὸς ἀθετουμένην καὶ ἀνατρεπομένην τρόπῳ οἱῳδήποτε.

Ὅς δ' ἄν καὶ ὁποῖος τῶν ἁπάντων τολμήσῃ κινηθῆναί ποτε ἀπ' ἐναντίσς τῇ ἀρχαίᾳ ταύτῃ καὶ ἤδη ἀνακαινισθείσῃ συμφωνίᾳ καὶ τῷ διορισμῷ καὶ βλάβην τινὰ καὶ ζημίαν προστρίψαι θατέρῳ τῶν μερῶν τούτων, σκανδάλων τε καὶ συγχύσεως πρόξενος αὐτοῖς γένηται καὶ τὸ εἰρηνικὸν καὶ εὐκατάστατον αὐτῶν διασείσῃ καὶ ἐναντίος φανῇ τῇ πατριαρχικῇ καὶ συνοδικῇ ἡμῶν ἀποφάσει ταύτῃ, ὁ τοιοῦτος ὁποίας ἄν εἴη τάξεως καὶ ὁποίου βαθμοῦ ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ θεοῦ κυρίου παντοκράτορος καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον καὶ πάσαις ταις πατρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος. Ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτου ἔνδειξιν διηνεκῆ τε καὶ μόνιμον ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγιλλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα καὶ καταστρωθὲν ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας ἐδόθη τῆς πατράσι τοῦ διαληφθέντος μετοχίου τῆς Λαύρας.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ πρώτῳ, κατὰ μῆνα ἰούνιον, ἐπινεμήσεως δεκάτης τετάρτης. [1])

† ***Γαβριὴλ*** ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

† Ὁ Ἡρακλείας ***Μεθόδιος***, † Κυζίκου ***Ἀγάπιος***, † ὁ Χαλκηδόνος ***Παρθένιος***, † ὁ Δέρκων ***Σαμουήλ***, † ὁ Τυρνόβου ***Καλλίνικος***, † ὁ Ἀθηνῶν ***Βενέδικτος***, † ὁ Σμύρνης ***Προκόπιος***, † ὁ Χριστιανουπόλεως ***Ἱερεμίας***, † ὁ Βιζύης ***Γεράσιμος***.

Τὸ μολυβδόβουλλον καλλιτεχνικόν, ὀλίγον ὠοειδὲς διαμέτρ. 0600×0650

ΙΓ'. Ἀντίγραφον γράμματος πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ 1789.

Νεόφυτος ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ ἀποδεικτικοῦ γράμματος δῆλον γίνεται, ὅτι οἱ ὁσιώτατοι πρόκριτοι πατέρες καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ εἰς τὸ ἁγιώνυμον Ὄρος τοῦ Ἄθωνος ἱεροῦ καὶ σεβασμίου ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου τῆς μεγίστης Λαύ-

1) ἐν ἔτει—τετάρτης, μεγαλητέροις γράμμασιν.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ρας ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ παντελεῖ ἀπορίᾳ γενόμενοι διὰ τὰ ἐπικείμενα αὐτοῖς [1]) μοναστηριακὰ βάρη καὶ χρέη παρεγένοντο ἐνταῦθα εἰς Κωνσταντινούπολιν πρός τινα ἀνακουφισμὸν καὶ διόρθωσιν αὐτῶν, καὶ εἰς κοινὴν αὐτῶν συναίνεσιν καὶ πατριαρχικὴν ἡμῶν καὶ συνοδικὴν ἀπόφασιν ἐκρίθη εὔλογον, ὅπως [πωληθῶσι] τὰ ἀσημικὰ πάντα καὶ ἀργυρᾶ κανδήλια [2]) τὰ ἐν τῷ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν Λαυριωτικῷ αὐτῶν μετοχίῳ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Στεφάνου, καὶ τὰ ἄσπρα τῆς τούτων διατιμήσεως ἀποδοθῶσιν εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν τοῦ ῥηθέντος ἱεροῦ αὐτῶν μοναστηρίου τῆς μεγίστης Λαύρας βαρυτάτων χρεῶν. Ἔνθεν τοι [3]) καὶ ἀπεστάλη ἐξ αὐτῶν ὁ συγκοινοβιάτης ὁσιώτατος προηγούμενος κὺρ ***Γεράσιμος*** τοῦ πωλῆσαι [4]) ταῦτα. Ἀλλ' οἱ ἐν Ἀδριανουπόλει εὐλογημένοι χριστιανοὶ τοῦ ῥουφετίου τῶν μπακάλιδων πρωτομαγίστορες καὶ λοιποὶ μαγίστορες εἰς θεῖον ζῆλον κινούμενοι καὶ βουλόμενοι βοηθῆσαι τῇ ῥηθείσῃ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου καὶ τῷ γεραρῷ μοναστηρίῳ τῆς μεγίστης Λαύρας ἔδωκαν τῷ ῥηθέντι ὁσιωτάτῳ προηγουμένῳ Λαυριώτῃ κὺρ ***Γερασίμῳ*** γρόσια τὸν ἀριθμὸν δύω χιλιάδας κατέναντι τοῦ εἰς τόπον ἀρχιερέως καὶ κυριάρχου, ἱερωτάτου μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου παντὸς Αἱμιμόντου [5]) ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ κὺρ ***Καλλινίκου***, ἀντὶ τῶν εἰρημένων ἀσημικῶν, ἅτινα ῥητῶς ἓν ἕκαστον καταγεγραμμένα τυγχάνουσιν ἐν ἰδίῳ καταστίχῳ καὶ βεβαιωθέντα παρὰ τῆς ἡμετέρας μετριότητος, γενομένης μεταξὺ αὐτῶν κοινῆς διαθήκης καὶ τοιᾶσδε συμφωνίας, ὅπως τὰ εἰρημένα ἀσημικὰ μένωσιν αὖθις ἐν τῇ ῥηθείσῃ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου τοῦ Λαυριωτικοῦ μετοχίου ὡσὰν ἀναφαίρετα καὶ ἀναπόσπαστα, ἀλλ' ἐν μόνῃ τῇ χρήσει πρὸς εὐπρέπειαν τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας παρὰ τοῦ κατὰ καιροὺς ἐν αὐτῇ προηγουμένου Λαυριώτου εἰς συναίνεσιν καὶ θέλησιν τῶν πρωτομαγιστόρων τοῦ ἐσναφίου τούτου τῶν μπακάλιδων, ὡς ἀγοραστῶν ἐχόντων τὴν δεσποτείαν καὶ ἐξουσίαν ἐν τοῖς ῥηθεῖσιν ἐκκλησιαστικοῖς ἀσημικοῖς σκεύεσι, μὴ ἐχόντων ὅμως οὐδεμίαν ἐξουσίαν μετακινῆσαι αὐτὰ ἢ μεταθέσαι εἰς ἄλλην ἐκκλησίαν, ἢ πωλῆσαι ὅλως καὶ τὸ σμικρότατον ἐφ' οἱαδήτινι αἰτίᾳ καὶ προφάσει. ὡσαύτως οὔτε οἱ ὁσιώτατοι Λαυριῶται πατέρες μηδεμίαν ἐξουσίαν τοῦ λοιποῦ ἔχοντες ἐν αὐτοῖς [οὐ] δύνανται μετακινῆσαι αὐτὰ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ταύτης, οὔτε πωλῆσαι αὐτὰ κἂν περιστάσεσι ποικίλαις καὶ βαρυτέραις περιπέσωσιν, ἀλλ' ἔχωσι μένειν εἰς τὸν ἅπαντα αἰῶνα ἀναφαίρετα καὶ ἀναπόσπα-

---

1) Τὸ ἀντίγραφον αὐτῆς.
2) κανδύλια.
3) ἔνθεντι.
4) τῷ πωλῆσαι.
5) Αἱμημόντου.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

στα ἀπ' αὐτῆς, ὡς τὰ ἅπαξ θεῷ ἀνατεθέντα καὶ ἀφιερωθέντα διὰ παντὸς διαμένειν ἀμετακίνητα. Εἰς γοῦν τὴν μεταξὺ αὐτῶν συμφωνίαν τὰ εἰρημένα ἄσπρα ἐλήφθησαν καὶ διὰ τὰ τοῦ μοναστηρίου χρέη ἀπεδόθησαν, καὶ ἐγένετο κοινὸν μοναστηριακὸν ἐνσφράγιστον καὶ ἐνυπόγραφον αὐτῶν γράμμα καὶ ἐπεδόθη τοῖς μαγίστορσι καὶ πρωτομαγίστορσι μπακάλιδων. Εἰς ἐπικύρωσιν δὲ τούτων καὶ πλείονα ἰσχὺν καὶ ἀσφάλειαν γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς καὶ διὰ τοῦ παρόντος γράμματος τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα εἰς τὴν γενομένην μεταξὺ αὐτῶν διαθήκην καὶ συμφωνίαν τὰ ἐν τῷ καταστίχῳ γεγραμμένα ἀσημικὰ ἔχωσι μένειν ἀναπόσπαστα καὶ ἀναφαίρετα ἐν τῇ ῥηθείσῃ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, μηδενὸς τολμήσοντος παρὰ τῶν Λαυριωτῶν πατέρων, οὔτε παρὰ τοῦ ἐσναφίου τῶν μπακάλιδων μετακινῆσαι ταῦτα ἢ πωλῆσαι ἐφ' οἱαδήτινι αἰτίᾳ καὶ προφάσει· ὅθεν εἰς ἔνδειξιν τούτων καὶ ἐπικύρωσιν καὶ εἰς ἀεὶ διαμονὴν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἀποδεικτικὸν πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν ἡμῶν γράμμα καὶ ἐπεδόθη τῷ ἐσναφίῳ τῆς εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν μαγιστόρων μπακάλιδων.

,αψπθ΄ (1789), ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ.

Ἔπονται δώδεκα ὑπογραφαὶ συνοδικῶν ἀρχιερέων. [1])

Ἔγραφον κατὰ μῆνα Νοέμβριον τοῦ 1935 σωτηρίου ἔτους ἐν Μονῇ Μεγίστῃ Λαύρᾳ τοῦ Ἄθωνος.

ΕΥΛΟΓΙΟΣ ΚΟΥΡΙΛΑΣ ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ

1) Δυστυχῶς αἱ ὑπογραφαὶ δὲν ἐτέθησαν ἐν τῷ ἀντιγράφῳ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ι. ΠΙΝΑΞ ΟΝΟΝΑΤΩΝ καὶ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

Ἀγαθαγγέλου χρησμοὶ 3,
Ἅγιος Κυζίκου 53.
Ἁγιοταφῖται ἐν Ἀδριανουπόλει. 2, 23.
Ἅγιος Γεώργιος » μετόχιον ἁγίου Τάφου.
Ἅγιος Στέφανος μετόχιον Λαύρας. ἀνέγερσις καὶ ἀφιέρωσις 5 28-9. ἀνακαίνισις 5-6. πρόσοδος 6-13. πατριαρχικὸν σταυροπήγιον 20-1, 27ε'. ἡ εὐλάβεια τῶν Ἀδριανουπολιτῶν καὶ ἡ σπουδαιότης τοῦ μετοχίου 7, 18. Παρεκκλήσιον ἐν Λαύρᾳ 27.
Ἀδελφαταρίων κῶδιξ ἐν Λαύρᾳ 3.
Ἀδελφοί, οἱ ἐπίτροποι τοῦ ναοῦ 21.
Ἀδριανοῦ (ὅθεν καὶ τουρκ. Edirné) ἀντὶ Ἀδριανούπολις 10ε.
Ἀδριανουπόλεως σημασία μετὰ τὴν ἅλωσιν 1, 3, 4. ἐγκώμια 4, 16, 20.
Ἀδριανουπολῖται λόγιοι ἐν Ἄθῳ 18, βλ, καὶ προσθήκας.
Ἀθανάσιος Ἀδριανουπολίτης ἄρχων 1.
» Ἀδριανουπόλεως εἶτα οἰκουμ. πατριάρχης ὁ Κρὴς 24. ἕτερος 47 9. Ἀθανάσιος Ἀδριανουπόλεως.
Αἱμιμόντου ἔξαρχος ὁ Ἀδριανουπόλεως 38, 41.
Ἀκάκιος Μεσημβρίας 34.
Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός 26.
Ἀνανίας σπανός, ὁ Μωραΐτης, προηγούμενος Λαυριώτης. (1) 18.
Ἀνανίας Κυζίκου 50.
Ἄνθιμος Ἀδριανουπόλεως ὅ, 6, 15, 28, Κυζίκου 40, 44, Ἀθηνῶν 46, Καισαρείας 44.
Ἄνθιμος Β'. οἰκ. Πατριάρχης 13-4
Ἀντώνιος Ἀδριανουπολίτης ἄρχων 1.
Ἀπεμπόλησις ἱερῶν σκευῶν ὑπὸ τῶν Λαυριωτῶν. 53-4.
Ἀφιερωτὴς χειρογράφων ἐν Λαύρᾳ ὁ Ἀδριανουπόλεως Ἄνθιμος 14-5.
Βαγιατζὴτ 2.
Βαρθολομαῖος Ἡρακλείας 46, Ἄρτης καὶ Ναυκάκτου 46.
Βατοπεδίου μονή 1.
Βενέδικτος Ἀθηνῶν 53.
Γαβριὴλ Ἄρτης καὶ Ναυπάκτου 30, 40,4. Σερρῶν 50, Φιλιππουπόλεως 40 4, Χαλκηδόνος 44.
Γαβριὴλ Δ' οἰκ. Πατριάρχης 24, 41-3.
Γαλακτίων προηγούμενος 10.
Γεράσιμος Ἀλεξανδρείας 29-30, Προύσσης 35, Ἡρακλείας 50, Βιζύης 53. Φιλιππουπόλεως 46.
Γερμανὸς Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης [28, Τζίας καὶ Θερμίων 40, Τυρνόβου 46.
Γέρο-Δῆμος δωρητὴς ἁγ. Στεφάνου 5-6.
Γορδάτος Ἰωσὴφ ἡγούμενος Λαύρας 15.
Γρηγόριος Βράτσας 34, Καισαρείας 28.
Γρηγόριος Σκιαθίτης διδάσκαλος 12.
γροσίου τιμὴ 7-8.
Δανιὴλ Σερρῶν 34.
Δημήτριος μέγας χαρτοφύλαξ 34
» μικρὸς » ,
» ῥητωρ 44.
Διονύσιος Ἀδριανουπόλεως 18, 24, 50.
Διονύσιος οἰκ. Πατριάρχης 13.
Διονύσιος Δημητριάδος 28, Νικοληδείας 34, Χίου 17, Τυρνάβου 40.
Δράκου Μιχαὴλ Ἀδριανουπολίτης μουσικὸς 20.
δυστυχία ἐν Λαύρᾳ 25.
Ἐκκλησιάρχης ὀφφίκιον ἐν Λαύρᾳ. 10.
Ἑλλάδιος Ἀλξέανδρος 4
ἐμβατοίκιον τὸ πρὸς ἀρχιερέα ἐτήσιον δόσιμον 37ξ.
Ἔνδυμα βασιλικὸν ἐφόρει ὁ πατριάρχης 14
ἔξοδος καὶ ἐξοδία ἀντὶ ἔξυδα 5
Ἐπιγράμματα καὶ ὕμνοι 4, 16.
Ἡγούμενοι τιτουλάριοι ἐν Λαύρᾳ 9, 10
Θεοδόσιος Μηδείας 34, 40.

1) Πάντες οἱ ἐνταῦθα ἀναφερόμενοι προηγούμενοι εἶναι ὡς γνωστὸν Λαυριῶται, ὅθεν παραλείπεται τὸ Λαυριώτης.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Θεόκλητος Θεσσαλονίκης 40
Θεόληπτος οἰκ. Πατριάρχης 4
Θεολόγος Ἰωάννης μετόχιον Σινᾶ ἐν Ἀδριανουπόλει.
Θεοφάνης Ἄργους 35, Ἱεροσολύμων 32, 34-5, Κασσανδρείας 40, Νικομηδείας 50, Πατρῶν 30, Σελευκείας 28, Σωζοπόλεως 50.
Ἰάκωβος Διδυμοτείχου 40, 44.
Ἰβήρων μονὴ 4.
Ἰγνάτιος Σαράφογλου, ὁ Ναζιανζοῦ 2, 6, 12. 16-8. χειρόγραφα αὐτοῦ 20.
Ἰγνάτιος Τροπεζοῦντος 30, Δίβρης 34, Χίου 34.
Ἰεζεκιὴλ Σοφίας 35.
Ἱερεμίας Γ', οἰκ. πατριάρχης 13,
» Χριστιανουπόλεως 53.
ἱερῶν ἀμφίων ἐργοστάσια 12.
Ἰωακεὶμ Ἀγχιάλου, 44, Θεσσαλονίκης 50. ἱερομ. Λαυριώτης *Σιδεροκαψίτης*.
Ἰωαννίκιος Β', οἰκ. Πατριάρχης 23, 37. 40, 44.
Ἰωάννης Κυχαΐτων 27, Ἀντιοχείας 27, μέγας ῥήτωρ 44, Λογοθέτης 44.
Ἰωάσαφ Λακεδαιμονίας 35.
Ἰωσὴφ Τυρνόβου Δροβιανίτης 17.
Καλλίνικος Ἀδριανουπόλεως 25, 52, 54, Νικαίας 50, Τυρνόβου 53, Χαλκηδόνος 50,
Καντακουζηνὸς Ἰωάννης.
Καραὶ καὶ Καρεαὶ (οὐχὶ Καρυαὶ) τοῦ Ἄθω 20,
κεραμιδώνω ἐκεραμίδωσε=ἐσκέπασε μὲ κεραμίδια 6.
Κλήμης Διδυμοτείχου 35, Προύσσης 40, 44, Φιλίππων 31.
Κριτόπουλος Κόμνος, Γεώργιος καὶ Θωμᾶς, Μητροφάνης 2.
Κυπριανὸς Μονεμβασίας 31.
Κύριλλος Λούκαρις 3, 6, 22, 25, 28, 31.
Κύριλλος Μελενίκου 50, Νικαίας 35, 40, Σερρῶν 46, Χίου 35, προηγ. Λαυριώτης 13, 15-6.
Κώδικες Ἀθωνῖται ἐν Ἀδριανουπόλει 18-9 (Γυμνασίου),
Κῶδιξ ἀπολεσθεὶς τοῦ ἁγ. Στεφάνου 11.
Κωνσταντῖνος ὑπομνηματογράφος 44.
Λαμποῦς μετόχιον μονῆς Ξηροποτάμου 3.
Λαυριῶται προϊστάμενοι ἐν φυλακῇ 26.
Λαυρέντιος Ἀγκύρας 35, Ἄρνης καὶ Ναυπάκτου 35, Διδυμοτείχου 34, Σηλυβρίας 34.
Λέων Χαλκηδόνος 27.
λιμὸς ἐν Ἀδριανουπόλει 24.
Λογγῖνος Συνάδων 31.
λογίζομαι, ἐλογίστικαν=ἐλογαριάσθησαν 11.
Λουκᾶς μητροπολίτης Κύπριος καλλιγράφος 14.
μαγίστορες μπακάλιδες 54.
μαγγάνου (ἀπὸ) ἱερὰ ἄμφια τὰ χρυσοκέντητα 12.
Μακάριος Δρύστρας 40, Σμύρνης 50, Τυρνόβου 34.
Μανασσὴς ἱερομ. Λαυριώτης 22, 29.
Μανολάκης Ἀδριανουπολίτης 10.
Μανουὴλ Κορίνθιος μεγ. ῥήτωρ 4.
Μαρτύριος ἐπίσκοπος Σάμου, Λαυριώτης 22, 29. Γάνου καὶ Χώρας 28.
Μεθόδιος Ἡρακλείας 44, 53, ἱεροδιάκονος Κρής, Ξηροποταμινὸς 3.
Μελέτιος Ἐφέσου 34, Ἡρακλείας 40, Ῥόδου 35. Σηλυβρίας 40.
Μελχισεδὲκ Ῥαιδεστοῦ 31.
Μιχαὴλ μεγ. ἐκκλησιάρχης 28.
Μιχαήλοβιτς Ἀλέξιος 23.
Μητροφάνης Κυζίκου 46.
Μουσικοὶ κωδικες ἐν Ἄθῳ Ἀδριανουπολιτῶν 20.
Μποσταντζήαγας ἐν Ἀδριανουπόλει 39
Μπουρνουσούζι ἀμπέλι ἐν Λαύρᾳ 14.
μοχθηρία—κόπος 4.
Ναθαναὴλ Ἀγχιάλου 50.
Ναὸς τῆς Οἰκονομίσσης ἐν Λαύρᾳ 14, 5, 20.
Νεῖλος μητροπολίτης 34
Νεκτάριος Χαλκηδόνος 34.
Νεόφυτος Ϛ' οἰκ. πατριάρχης 5, 27, 29. Ζ' 25, 31, 53—55.
Νεόφυτος Ἀδριανουπόλεως 22—23, 36, 38—39, 40—41, 44—45, 46—48, Μονεμβασίας 35, Νικομηδείας 46, Οὐγγροβλαχίας 50.
Νεόφυτος Καυσοκαλυβίτης 12, 17.
Νικηφόρος Ἀδριανουπόλεως 25.
Νικόλαος ἄρχων Ἀδριανουπολίτης 1.
Παΐσιος Β' οἰκ. πατριάρχης 24, 47, 50—1.
Παΐσιος Γάνου καὶ χώρας 55, Ἱεροσολύμων 23, Λαρίσης 40
Παρθένιος οἰκ. πατριάρχης 22, 34, 36, 38.
Παρθένιος Ἀδριανουπόλεως 22, 36. Ἀγχιάλου 31, Αἴνου 35, Κυζίκου 30, 34, Μιτυλήνης 35. ἡγούμενος

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Λαύρας 27.
Παχώμιος Χαλκηδόνος 53.
πεπαλαιωθεῖσα 5.
Πολυείδης Θεόκλητος, ἀρχιμανδρίτης Ἀδριανουπολίτης 23.
Πορφύριος Νικαίας 35, 40.
Προδρόμου μονὴ τῆς τοῦ Παντοκράτορος μετόχιον ἐν Ἀδριανουπόλει 2.
Προκόπιος Σμύρνης 53.
Πρώιος Δωρόθεος Ἀδριανουπόλεως 3, 17.
Πύργος Τσιμισκῆ ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ Λαύρᾳ 2.
Πυρκαϊαὶ ἐν Ἀδριανουπόλει 6, 9.
Σαμουὴλ Νεοκαισαρείας 40, Δέρκων 53.
Σαράφογλου Σάβας 18.
Σέργιος πατριάρχης 26
Σταμάτιος Παπᾶς διδάσκαλος 17.
Σχέσεις κανονικαὶ Λαυριωτῶν καὶ μητροπόλεως ἐν Ἀδριανουπόλει 20.
Σχολὴ τοῦ ἁγ. Στεφάνου ἐν Σαραΐῳ Ἀδριανουπόλεως 11—12.
Συμεών Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως 35, Παλαιῶν Πατρῶν 38.
συνάφιον (ἀντὶ ἐσνάφιον) 10.
Τέμενος (τζαμὶ) τοῦ Σελὴμ ἐν Ἀδριανουπόλει 2.
Τίμιος σταυρὸς ἐν ἁγ. Στεφάνῳ 19.
Τιμόθεος Α' οἰκ. Πατριάρχης 22, 29.
Φιλόθεος Ἀγαθουπόλεως 40.
Φιλήμων ὁ ἱδρυτὴς τοῦ ἁγίου Στεφάνου (βλ. II. Ἡγούμενοι) 4, 5, 6, 19, 21, 29, 30—32, 34.
φιλότιμον χρηματ. ποσὸν διδόμενον τῷ κατὰ τόπον ἀρχιερεῖ παρὰ τῶν ἐφημερίων 49.
Φωκᾶς Νικηφόρος 2, 19.
Χρησμοὶ ἐν Ἀδριανουπόλει 4.
Χριστοφόρος Μηδείας 40, Φιλιππουπόλεως 34, Χαλκηδόνος 53, Χίου 40.
Χρύσανθος Δέρκων 46.
Χρυσόσκουλος Ἀλέξιος Ἀδριανουπολίτης 18.

II. Πίναξ. Ἡγούμενοι τοῦ ἁγίου Στεφάνου

Ἀγάπιος Θεσσαλονικεὺς προηγούμενος [1]) 7.
Ἄνθιμος Ἀδριανουπολίτης 6.
Βασίλειος Βολιώτης 7.
Γρηγόριος, 5, 6.
Γρηγόριος ἕτερος Θεσσαλονικεὺς 8.
Δαμιανὸς Κεφαλλὴν 7.
Δανιὴλ Βολιώτης 7.
Διονύσιος 10.
Διονύσιος Σκυριανὸς 7.
Ἐλευθέριος Θάσιος 7.
Εὐθύμιος Βολιώτης 7.
Ζαχαρίας Θρᾴξ 7.
Ἰεζεκιὴλ 19.
Ἰσαὰκ Ὑδραῖος 7, 11, 19 βλ. καὶ προσθήκας.
Ἰγνάτιος Σμυρναῖος 25.
Καλλίνικος σκευοφύλαξ 5, 6.
Καισάριος Σκιαθίτης 7.
Κοσμᾶς Σταυρίδης 7.
Ναθαναὴλ 8.
Παρθένιος Προυσσαεὺς 10
Παχώμιος γέροντας 11—12.
Σεραφεὶμ μουσικοδιδάσκαλος 7—8
Στέφανος Σικιώτης 7.
Σωφρόνιος 19.
Φιλήμων πρωτοσύγκελλος (βλ. ἀνωτ.).
Χρύσανθος.

1) Τὸ προηγούμενος καὶ Λαυριώτης παραλείπεται, διότι πάντες ἦσαν προηγούμενοι.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΙΙΙ ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Τὸ ἱστορικὸν τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἁγίου Στεφάνου, καὶ ἡ πολυμερὴς ἀγαθὴ ἐπίδρασις αὐτοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐν γένει ἡ ἐπὶ 300 ἔτη ἱστορία αὐτοῦ, ἡ δρᾶσις τῶν Λαυριωτῶν ἡγουμένων καὶ αἱ ἐντεῦθεν σχέσεις τῶν Ἀδριανουπολιτῶν πρὸς τὸν Ἄθω σ. 1—21.

Τὸ περιεχόμενον τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων σ. 31—27.

Τὰ κείμενα τούτων σ. 27-55.

Α΄. ***Νεοφύτου*** γράμμα πατριαρχικὸν συνοδικὸν 1608, σ. 27—28.
Β΄. ***Κυρίλλου*** Λουκάρεως σιγίλλιον 1721, σ. 28—31.
Γ΄. Τοῦ αὐτοῦ ἕτερον σιγίλλιον 1631, σ. 31—4.
Δ΄. ***Παρθενίου*** γράμμα πατριαρχικὸν συνοδικὸν 1640, σ. 34—36.
Ε΄. ***Παρθενίου*** Ἀδριανουπόλεως γράμμα 1640, σ. 36.
Ϛ΄. ***Νεοφύτου*** Ἀδριανουπόλεως γράμμα 1651, σ. 36—37.
Ζ΄. ***Ἰωαννίκου*** σιγίλλιον 1651, σ. 37—40.
Η΄. Τοῦ αὐτοῦ ἕτερον σιγίλλιον 1653, σ. 40—4.
Θ΄. ***Διονυσίου*** πατριαρχικὸν συνοδικὸν γράμμα 1672, σ. 44—6.
Ι΄. ***Ἀθανασίου*** Ἀδριανουπόλεως γράμμα 1710, σ. 47.
ΙΑ΄. ***Παϊσίου*** σιγίλλιον 1741, σ. 47—50.
ΙΒ΄. ***Γαβριὴλ*** σιγίλλιον 1781, σ. 51—52.
ΙΓ΄. ***Νεοφύτου*** γράμμα πατριαρχικὸν συνοδικὸν 1789, σ. 53 - 55.
Ι΄. Πίναξ ὀνομάτων καὶ πραγμάτων. σ. 56—9 ΙΙ. Πίναξ ἡγουμένων ἁγ. Στεφάνου σ. 59. ΙΙΙ. Πίναξ τῶν περιεχομένων σ. 60.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ

σελ. 1, στίχ. 4 κατατεθέντες γρ. καταθέντες
» 3 » 16 κάτω, ὅτι, διαγραπτέον.
» 4 » 2 σοχλὴ γρ. σχολή.
» 5 » 1 τὰς ἡμίσεις γρ. τὰ ἥμίση.
» 26 » 7 κάτω, ἐπρατεύσα γρ. ἐπραγματεύσατο.
» 27 » 1 » ἀνοιθείσης γρ. ἀνοιχθείσης.
» 30 » 1 ορχιδιακόνου γρ. ἀρχιδιακόνου.
» 34 » 4 Γρηγόριος Νεῖλος γρ. Γρηγόριος, † . . . Νεῖλος.
1 40 » 8 Ἄνθμμος γρ. Ἄνθιμος,

Ὁ πολλαχοῦ ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσι μνημονευόμενος ὡς δημοσιεύσας σιγίλλια πατριαρχικὰ καὶ διάφορα ἔγγραφα ***Ἀλεξ. Λαυριώτης*** ἦν Ἀδριανουπολίτης (†1905)· μετωνομάσθη δὲ ὁ μακαρίτης ἐκ φιλαρεσκείας Εὐμορφόπουλος, ἀφεὶς τὸ πατρωνυμικὸν Παπαγιάννης (οὕτως ἄδεται τοὐλάχιστον· οὐδεμίαν δὲ σχέσιν εἶχε πρὸς τὸν Εὐμορφόπουλον τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821). Ὀφείλω ἐνταῦθα νὰ ἐξάρω τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ἀρίστην διαγωγὴν τοῦ τελευταίου ἡγουμένου τοῦ ἁγίου Στεφάνου ***προηγουμένου Ἰοακὶμ τοῦ Ὑδραίου***, περὶ οὗ λίαν ἐνθουσιωδῶς μοὶ ὡμίλησε καὶ ὁ σεβ. φίλος μου πρώην Χίου μητροπολίτης Πολύκαρπος τέως Ἀδριανουπόλεως, πρὸς ὃν καὶ τὸ πόνημα ἀφιεροῦται ὡς μέγιστον ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐπιδειξάμενον.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ